មោគ្គល្លាន វុត្តិវិវរណបញ្ចិកា។

វុត្តិសមេតា។

៕នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស៕

សទ្ធមិទ្ធគុណំ សាធុ នមស្សិត្វា តថាគតំ,
សធម្មសង្ឃំ ភាសិស្សំ មាគធំ សទ្ទលក្ខណំ។

អការាទយោ និគ្គហីតន្តា តេចត្តាលីសក្ខរា វណ្ណា នាម ហោន្តិ, អ អា ឥ ឦ ឧ ឩ ឯ ឰ ឱ ឳ ក ខ គ ឃ ង ច ឆ ជ ឈ ញ ដ ឋ ឌ ឍ ណ ត ថ ទ ធ ន ប ផ ព ភ ម យ រ ល វ ស ហ ឡ អំ; តេន ក្វត្ថោ “ញោនម វណ្ណេ“។ តិតាលីសាតិ វចនំ កត្ថវិ វណ្ណលោបំ ញាបេតិ; តេន-បដិសង្ខាយោនិ សោតិ-អាទិ សិទ្ធំ។

ទសាទោ សរា-។

តត្ថាទិម្ហិ ទស វណ្ណា សរា នាម ហោន្តិ; តេន ក្វត្ថោ “សរោ លោបោ សរេ“។ ច្ចាទិ។

ទ្វេទ្វេ សវណ្ណា-។

តេសុ ទ្វេទ្វេ សរា សវណ្ណា នាម ហោន្តិ; តេន ក្វត្ថោ “វណ្ណបរេណ សវណ្ណោបិ“

១.២.

បុព្ពោ រស្សោ-។

តេសុ ទ្វីសុ យោ យោ បុព្ពោ សោ សោ រស្សសញ្ញោ ហោតិ; តេសុ ឯ ឱ សំយោគតោ បុព្ពាវ ទិស្សន្តិ; តេន ក្វត្ថោ “រស្សោ វេ“។ច្ចាទិ។

បរោ ទីឃោ-។

តេស្វេវ ទ្វីសុ យោ យោ បរោ សោ សោ ទីឃសញ្ញោ ហោតិ; តេន ក្វត្ថោ’យោលោបនិសុ ទីឃោ“។ច្ចាទិ។

កាទយោ ព្យជនា-។

កការាទយោ វណ្ណា និគ្គហីតបរិយន្តា ព្យជនសញ្ញា ហោន្តិ; តេន ក្វត្ថោ “ព្យជនេ ទីឃរស្សា“។ច្ចាទិ។

បញ្ច បញ្ចកា វគ្គា-។

កាទយោ បញ្ចកា បញ្ច វគ្គា នាម ហោន្តី; តេន ក្វត្ថោ “វគ្គេ វគ្គន្តោ“។ ច្ចាទិ។

ពិន្ទុ និគ្គហីតំ-។

យ្វាយំ វណ្ណេ ពិន្ទុមត្តោ សោ និគ្គហីតសញ្ញោ ហោតិ; តេន ក្វត្ថោ “និគ្គហីតមិ“។ ច្ចាទិ; គរុសញ្ញា ករណំ អន្វត្ថសញ្ញត្ថំ។

ឥយុវណ្ណា ឈ្លលា នាមស្សន្តេ-។

នាមំ បាដិបទិកំ តស្ស អន្តេ វត្តមានា ឥវណ្ណុវណ្ណា ឈលសញ្ញា ហោន្តិ យថាក្កមំ; តេន ក្វត្ថោ“ឈលា វេ“។ ច្ចាទិ។

បិត្ថិយំ-។

ឥត្ថិយំ វត្តមានស្ស នាមស្សន្តេ វត្តមានា ឥវណ្ណុវណ្ណា បសញ្ញា ហោន្តិ; តេន ក្វត្ថា “យេ បស្សិវណ្ណស្ស“។ ឥច្ចាទិ។

យា-។

ឥត្ថិយំ វត្តមានស្ស នាមស្សន្តេ វត្តមានោ អាការោ យសញ្ញោ ហោតិ; តេន ក្វត្តោ “យព្រហ្មាទិតេ“។ច្ចាទិ។

គោស្យាលបនេ-។

អាលបនេ សិ គសញ្ញោ ហោតិ; តេន ក្វត្តោ “គេ វេ“។ច្ចាទិ។

សញ្ញាធិការោ។

វិធិព្វិសេសនន្តស្ស-។

យំ វិសេសនំ តទន្តស្ស វិធិ ញាតព្វោ; “អតោ យោនំ ដាដេ“។ នរា នរេ។

សត្តមិយំ បុព្វស្ស-។

សត្តមីនិទ្ទេសេ បុព្វស្សេវ ការិយំ ញាតព្វំ; “សរោ លោបោ សរេ“។ វេឡុគ្គំ; តមហន្តីថ កស្មា ន ហោតិ; សរេតោបសិលេសិកាធារោ តត្ថេតាវ វុច្ចតេ បុព្វស្សេវ ហោតិ ន បរស្សាតិ។

បញ្ចមិយំ បរស្ស-។

បញ្ចមីនិទ្ទេសេ បរស្ស ការិយំ ញាតព្វំ; “អតោ យោនំ ដាដេ“។ នរា នរេ; ឥធ ន ហោតិ ជន្តុយោ អនន្តា; ឥធ កស្មា ន ហោតិ; ឱសធ្យោ អនន្តរេ កតត្ថតាយ ន វ្យវ ហិតស្ស ការិយំ។

អាទិស្ស-។

បរស្ស សិស្សមានំ ការិយមាទិវណ្ណស្ស ញាតព្វំ; “រ សង្ខ្យាតោ វា“។ រាជិនា។

ឆដ្ឋិយន្តស្ស-។

ឆដ្ឋិនិទ្ទិដ្ឋស្ស យំ ការិយំ តទន្តស្ស វណ្ណស្ស វិញ្ញេយ្យំ “រាជស្សិ នាម្ហិ“។ រាជិនា។

ងនុពន្ធោ-។

ងការោ’នុពន្ធោ យស្ស សោ’ន្តស្ស ហោតិ; “គោស្សាវងិ“។ គវាស្សំ។

ដនុពន្ធានេកវណ្ណា សព្ពស្ស-។

ដការោ’នុពន្ធោ យស្ស សោ’នេកក្ខរោ ចាទេសោ សព្ពស្ស ហោតិ; “ឥមស្សានិត្ថិយំ ដេ“។ ឯសុ “នាម្ហនិមិ“។ អនេន។

ញកានុពន្ធាទ្យន្តា-។

ឆដ្ឋិនិទ្ទិដ្ឋស្ស ញានុពន្ធកានុពន្ធា អាទ្យន្តា ហោន្តិ; “ព្រុតោ តិស្សីញ“។ ព្រវីតិ, “ភុស្ស វុក“។ ពភុវ។

មនុពន្ធោ សរានមន្តា បរោ-។

មការោ’នុពន្ធោ យស្ស សោ សរានមន្តា សរា បរោ ហោតី; “មញ្ច រុធាទីនំ“។ រុន្ធតិ។

វិប្បដិសេធេ-។

ទ្វិន្នំ តិណ្ណំ វា បុរិសានំ សហប្បត្តិយំ បរោ; សោ ច គច្ឆតិ ត្វញ្ច គច្ឆសិ, តុម្ហេ គច្ឆថ; សោ ច គច្ឆតិ ត្វញ្ច គច្ឆសិ អហញ្ច គច្ឆាមិ, មយំ គច្ឆាម។

សង្កេតោ'នវយវោ'នុពន្ធោ-។

យោ'នវយវភូតោ សង្កេតោ សោ'នុពន្ធោតិ ញាតព្ពោ;លតុបិតាទីនមាសិម្ហិ។ កត្ថា, សង្កេតគ្គហណំ កឹ? បកតីយាទិសមុទាយស្សានុពន្ធតា មា ហោតុតិ; អនវយវោ ហិ សមុទាយោ សមុទាយរូបត្តាយេវ; អនវយវគ្គហណំ កឹ?'អតេន'។ ជនេន; ឥមិនាវ លោបស្សាវគតត្តា នានុពន្ធលោបាយ វចនមារទ្ធំ។

វណ្ណបរេន សវណ្ណោ'បិ-។

វណ្ណសទ្ទោ បរោ យស្មា តេន សវណ្ណោ'បិ គយ្ហតិ សំវ រូបំ; យុវណ្ណានម្ហេ លុត្តា"។ វាតេរិតំ, សមោនា។

ន្ត វន្តុមន្តា្វន្តុតវន្តុសម្ពន្ធិ-។

វន្ត្វាទិសម្ពន្ធិយេវ ន្ត គយ្ហតិ, "ន្តន្តូនំ ន្តោ យោម្ហិ បឋមេ"។ គុណវន្តោ; វន្ត្វាទិសម្ពន្ធីតិ កឹ; ជន្ត គន្ត។

បរិភាសាយោ។

សរោ លោបោ សរេ-។

សរេ សរោ លោបនីយោ ហោតិ; តត្រិមេ, សទ្ធិន្ទ្រិយំ, នោ ហេតំ, ភិក្ខុនោវាទោ, សមេតាយស្មា, អភិភាយតនំ, បុត្តា មត្ថិ, អសន្តេត្ថ។

បរោ ក្វចិ លោបនីយោ ហោតិ; សោ'បិ, សាវ, យតោទកំ, តតោវ; ក្វវីតិ កឹ? សទ្ធិន្ទ្រយំ អយមធិការោ អាបរិច្ឆេទាវសានា តេន នាតិប្បសង្គោ។

នទ្វេវា-។

បុព្ពបរសរា ទ្វេ'បិ វា ក្វចិ ន លុប្បន្តេ; លតា ឥវ លតេវ លតាវ។

យុវណ្ណានម្ហេ លុត្តា-។

លុត្តា សរា បរេសំ ឥវណ្ណុវណ្ណានំ ឯោ ហោន្តិ វា យថាក្កមំ; តស្សេទំ, វាតេរិតំ, នោបេតិ, វាមោរុ, អតេវ'ញ្ញេ, វោទកំ; កថំ បច្ចោរស្មន្តិ; យោគវិភគា, វាត្វេវ តស្សិទំ; លុត្តេតិ កឹ? លតា ឥវ។

យវា សរេ-។

សរេ បរេ ឥវណ្ណុវណ្ណានំ យការវការា ហោន្តិវ យថាក្កមំ; វ្យាកតោ, ឥច្ចស្ស, អជ្ឈិណមុត្តោ, ស្វាគតំ, ភវាបនលានីលំ; វាត្វេវ-ឥតិស្ស; ក្វចីត្វេវ-យានីធ, សូបដ្ឋិតំ។

ឯោនំ-។

ឯោនំ យវា ហោន្តិ វា សរេ យថាក្កមំ; ត្យជ្ជ តេ'ជ្ជ ស្វាហំ សោ'ហំ,ក្វចិត្វេវ-បុត្តាមត្ថិ អសន្តេត្ថ។

គោស្សាវងិ-។

សរេ គោស្ស អវងិ ហោតិ; គវាស្សំ; យថរិវ តថរិវេតិនិបាតាវ; ភុសាមិវេតិ ឥវសទ្ទោ ឯវត្ថោ។

ព្យញ្ជនេ ទីឃរស្សា-។

រស្សទីឃានំ ក្វចិ ទីឃរស្សា ហោន្តិ ព្យញ្ជនេ; តត្រាយំ, មុនីវរេ, សម្មទេវ, មាលហារី។

សរម្ហា ទ្វេ-

សរម្ហា បរស្ស ព្យញ្ជនស្ស ក្វចិ ទ្វេ រូបា ហោន្តិ; បគ្គហោ; សរម្ហាតិ-កឹ? តំខណំ។

ចតុត្ថទុតិយេស្វេយំ តតិយបឋមា-។

ចតុត្ថទុតិយេសុ បរេស្វេសំ ចតុត្ថទុតិយានំ តព្ពគ្គេ តតិយបឋមា ហោន្តិ បច្ចាសត្យា; មហទ្ធនោ, យសត្ថេរោ, អប្បមុដំ, អក្កក្កតោ; ឯស្វិតិ-កឹ? ថេរោ; ឯសន្តិកឹ?បត្ថោ។

វិតិស្សេវេ វា-។

ឯវសទ្ទេ បរេ ឥតិស្ស វោ ហោតិ វា; ឥត្វេវ ឥច្ចេវ; ឯវេតិ-កឹ,ឥច្ចាហ។

ញ្ញោនម វណ្ណេ-។

ញ្ញោនំ វណ្ណេ ក្វចិ អ ហោតិ វា; ទិស្វា យាចកមាគតេ, អករម្ហសតេ,ឯសអត្ថោ, ឯសធម្មោ, មគ្គោ អគ្គមក្ខាយតិ, ស្វាយតនំ, ហិយ្យត្តនំ, ករស្សុ; វាត្វេវ-យាចកេ អាគតេ, ឯសោ ធម្មោ; វណ្ណេតិ កឹ?សោ។

និគ្គហីតំ-។

និគ្គភីតមាគមោ ហោតិ វា ក្វចិ; ចក្ខុំ ឧទបាទិ ចក្ខុ ឧទបាទិ, បុរិមំជាតិ បុរិមជាតិ, កត្តព្ពំ កុសលំ ពហុំ។ អវំ សិរោតិ-អាទិសុ និច្ចំ វវត្ថិតវិភាសត្តា វាធិការស្ស; សាមត្ថី យេនាគមោវ ស ច រស្សសរស្សេវ ហោតិ តស្ស រស្សានុគតត្តា។

លោបោ-។

និគ្គហីតស្ស លោបោ ហោតិ វា ក្វចិ; ក្យាហំ កឹមហំ, សា រត្តោ សំរត្តោ; សល្លេខោ-គត្តុកាមោ-គន្តុមនោតិអាទិសុ និច្ចំ។

បរសរស្ស-

និគ្គហីតម្ហា បរស្ស សរស្ស លោបោ ហោតិ វា ក្វចិ; ត្វំសិ ត្វមសិ។

វគ្គេ វគ្គន្តោ-

និគ្គហីតស្ស ខោ វគ្គេ វគ្គន្តោ វា ហោតិ បច្ចា សត្យា; តង្ករោតិ តំ ករោតិ, តញ្ចរតិ តំ ចរតិ, តណ្ឋានំ តំ ឋានំ, តទ្ធនំ តំ ធនំ, តម្បាតិ តំ បាតិ; និច្ចំ បទ មជ្ឈេ, គន្ធា; ក្វចញ្ញត្រាបិ, សន្តិដ្ឋតិ។

យេវហិសុញ្ញោ-។

យឯវហិសទ្ទេសុ និគ្គហីតស្ស វា ញោ ហោតិ; យយញ្ញទេវ, តញ្ញេវ, តញ្ហិ; វាត្វេវ-យំយទេវ។

យេ សំស្ស-

សំសទ្ទស្ស យំ និគ្គហីតំ តស្ស វា ញោ ហោតិ យការេ; សញ្ញមោ សំយមោ។

មយទា សរេ-។

និគ្គហីតស្ស មយទា ហោន្តិ វា សរេ ក្វចិ; តមហំ, តយិទំ, តទលំ; វាត្វេវ-តំ អហំ។

វនតរគា ចាគមា-។

ឯតេ មយទា ចាគមា ហោន្តិ សរេ វា ក្វចិ; តិវង្គិកំ, តតោ នាយតិ, ចិនិត្វា, តស្មាតិហ, និរោជំ, បុថគេវ, តជមាហុ, យថយិទំ, អត្តទត្ថំ; វាត្វេវ-អត្តត្ថំ; អតិប្បគោ ខោ តាវាតិ-បឋមន្តោ បគសទ្ទោវ។

ឆា ឡ្វោ-។

ឆសទ្ទា បរស្ស សរស្ស ឡការោ អាគមោ ហោតិ វា; ឆឡហំ, ឆឡាយតនំ; វាត្វេវ-ឆ អភិញ្ញា។

តទមិនាទីនិ-

តទមិនាទីនិ សាធូនិ ភវន្តិ? តំ តមិនា តទមិនា, សកី អាគាមី សកទាគាមី, ឯកំ តជ អហំ ឯកមិទាហំ, សំវិធាយ អវហារោ សំវិទាវហារោ, វារិនោ វាហកោ វលាហកោ, ជីវនស្ស មូតោ ជីមូតោ, ឆវស្ស សយនំ សុសានំ, ឧទ្ធំ ខមស្ស ឧទុក្ខលំ, បិសិ តាសោ បិសាចោ, មហិយំ រវតីតិ មយូរោ; ឯវមញ្ញេបិ បយោគ តោ’នុគន្តព្ពា; បរេសំ បិសោទរាទិវេទំ ទដ្ឋព្ពំ។

តវគ្គវណានំ យេ ចវគ្គពយញា-។

តវគ្គវណានំ ចវគ្គពយញា ហោន្តិ យថាក្កមំ យការេ; អបូច្ចណ្ឌកាយំ, តច្ឆំ, យជ្ជេវំ, អជ្ឈត្តំ, ថញ្ញំ, ទិព្ពំ, បយ្យេសនា, បោក្ខរញ្ញោ; ក្វចីត្វេវ-រត្យា។

វគ្គលសេហិ តេ-

វគ្គលសេហិ បរស្ស យការស្ស ក្វចិ តេ វគ្គលសា ហោន្តិ; សក្កតេ, បច្ចតេ, អដ្តតេ, កុប្បតេ, ផល្លតេ, អស្សតេ, ក្វចី ត្វេច-ក្យាហំ។

ហស្ស វិបល្លាសោ-

ហស្ស វិបល្លាសោ ហោតិ យការេ; គុយ្ហំ។

វេ វា-។

ហស្ស វិបល្លាសោ ហោតិ វា វការេ; ពវ្ហាពាធោ ពហ្វា ពាធោ។

តថនរានំ ដឋណលា-។

តថនរានំ ដឋណលា ហោន្តី វា; ទុក្កដំ, អដ្ឋកថា, គហណំ, បលិឃោ, បលាយតិ, វាត្វេច-ទុក្កតំ; ក្វចីត្វេវ-សុគតោ។

សំយោគាទិលោបោ-

សំយោគស្ស យោ អាទិភុតោ’វយវោ តស្ស វា ក្វចី លោបោ ហោតិ; បុប្ផំសា, ជាយតេ’តិនិ។

វិច្ឆាភិក្ខញ្ញេសុ ទ្វេ-

វិច្ឆាយមាភិក្ខញ្ញេ ច យំ វត្តតេ តស្ស ទ្វេ រូបានិ ហោន្តិ, ក្រិយាយ គុណេន ទព្ពេន វា ភិន្នេ អត្ថេ វ្យាបិតុ មិច្ឆា វិច្ឆា; រុក្ខំរុក្ខំ សិញ្ចតិ, គាមោគាមោ រមណីយោ, គាមេ គាមេ បានីយំ, គេហេ គេហេ ឥស្សរោ, រសំ រសំ ភក្ខយតី, កិរិយំ កិរិយមារហតេ។

អត្ថិយេវានុបុព្ពិយេ’បិ វិច្ឆា, មូលេ ថូលា, អគ្គេ អគ្គេ សុខុមា; យទិ ហិ ឯត្ថ មូលគ្គភេទោ ន សិយា អានុបុព្ពិយម្បិ ន ភវេយ្យ, (ជេដ្ឋំ ជេដ្ឋមនុប្បវេសយ) មាសកំ មាសកំ តមម្ហា កហាបណា ភវន្តានំ ទ្វិន្នំ ទេហីតិ-

មាសកំ មាសកមិច្ចេតស្មា វិច្ឆាវគម្យតេ សទ្ទន្តរតោ បន ឥមម្ហា កហាបណាតិ អវធារណំ; បុព្ពំ បុព្ពំ បុប្ផន្តិ, បឋមំ បឋមំ បច្ចន្តីតិ វិច្ឆាវ; ឥមេ ឧភោ អឌ្ឍា កតរា កតរា ឯសំ ទ្វិន្នមឌ្ឍតា, សព្ពេ ឥមេ អឌ្ឍា កតមា កតមា ឥមេសំ អឌ្ឍតា, ឥហាបិ វិច្ឆាវ; អាភិក្ខញ្ញំ-បោនោបុញ្ញំ, បចតិ បចតិ បបចតិ បបចតិ, លុនាហិ លុនាហិត្វេវាយំ លុនាតិ, ភុត្វា ភុត្វា គច្ឆតិ, បដបដា ករោតិ, បដបដាយតិ។

ស្យាទិលោបោ បុព្ពស្សេកស្ស-។

វិច្ឆាមេកស្ស ទ្វិត្តេ បុព្ពស្ស ស្យាទិលោបោ ហោតិ, ឯកេកស្ស, កថំ មត្តកមត្តកេនាតិ? ស្យាទិលោបោ បុព្ពស្សាតិ យោគវិភាគា; ន ចាតិប្បង្គោ យោគវិភាគា ឥដ្ឋប្បសិទ្ធីតិ។

សព្ពាទីនំ វីតិហារេ-។

សព្ពាទីនំ វីតិហារេ ទ្វេ ភវន្តិ បុព្ពស្ស ស្យាទិលោបោ ច; អញ្ញមញ្ញស្ស ភោជកា, ឥតរីតរស្ស ភោជកា។

យាវ ពោធំ សម្ភមេ-។

តុរិតេនាបាយហេតុបទស្សនំ សម្ភមោ, តស្មឹ សតិ វត្ត យាវន្តេហ សទ្ទេហិ សោ’ត្ថោ វិញ្ញាយតេ តាវន្តោ សទ្ទា បយុជ្ជន្តេ; សប្បោ សប្បោ សប្បោ, ពុជ្ឈស្សុ ពុជ្ឈស្សុ ពុជ្ឈស្សុ, ភិន្នោ ភិក្ខុសង្ឃោ ភិន្នោ ភិក្ខុសង្ឃោ។

ពហុលំ-។

អយមធិការោ អាសត្ថបរិសមត្តិយា តេន នាតិប្បសង្គោ ឥដ្ឋសិទ្ធិ ច។

ឥតិ មោគ្គល្លានព្យាករណេ វុត្តិយំ បឋមោ កណ្ឌោ។

ទ្វេទ្វេកានេកេសុ នាមស្មា សិយោអំយោនាភិសនំ ស្មាហិសនំស្មឹសុ-។

ឯតេសំ ទ្វេ ទ្វេ ហោន្តិ ឯកានេកត្ថេសុ វត្តមានតោ នាមស្មា; មុនិ មុនយោ, មុនឹ មុនយោ, មុនិនា មុនីហិ, មុនិស្ស មុនីនំ, មុនិស្មា មុនីហិ, មុនិស្ស មុនីនំ, មុនិស្មឹ មុនីសុ, ឯវំ កុមារី កុមារិយោ, កញ្ញា កញ្ញាយោតិ; ឯតានិ សត្ត ទុកានិ សត្តវិភត្តិយោ; វិភាគោ វិភត្តីតិ កត្វា-ឯត្ថ សិអមិតីការា ការា “គិមំសិស្វ“តិ។ សំកេតត្ថា។

កម្មេ ទុតិយា-។

ករិយតិ កត្តុក្រិយាយាភិសម្ពន្ធីយតីតិ កម្មំ, តស្មឹ ទុតិយា វិភត្តិ ហោតិ; កដំ ករោតិ, ឱទនំ បវតិ, អាទិច្ចំ បស្សតិ, ឱទនោ បច្ចតីតិ-ឱទនសទ្ទតោ កម្មតា នប្បតីយតេ, កឹ ចរហិ? អាខ្យាតតោ; កដំ ករោតិ វិបុលំ ទស្សនីយន្តិ- អត្ថេវ គុណ យុត្តស្ស កម្មតា; ឥច្ឆិតេ’បិ កម្មត្តាវ ទុតិយា សិទ្ធ; គាវុំ បយោ ទោហតិ, គោមន្តំ គាវំ យាវតិ, គវមេវរុន្ធតិ វជំ, មាណវកំ មគ្គំ បុច្ឆតិ, គោមន្តំ គាវំ ភិក្ខតេ, រុក្ខមវ ចិនាតិ ផលានិ, សិស្សំ ធម្មំ ព្រូតេ, សិស្សំ ធម្មមនុសាសតិ។

ឯវមនិចឆិតេ’បិ; អហឹ លង្ឃយតិ, វិសំ ភក្ខេតិ; យន្នេ វិច្ឆិតំ នាបិ អនិច្ឆិតំ តត្ថាបិ ទុតិយា សិទ្ធា; គាមំ គច្ឆន្តោ រុក្ខមូលមុបសប្បតិ, បថវឹ អធិសេស្សតិ, គាមមធិតិដ្ឋតិ, រុក្ខ មជ្ឈាសតេតិ-អធិសីហាសានំ បយោគេ’ធិករណេ កម្មវចនិច្ឆា។

វត្តិច្ឆាតោ ហិ ការកានិ ហោន្តិ; តំ យថា- វលាហកា វិជ្ជោតតេ, វលាហកស្ស វិជ្ជោតតេ, វលាហកោ វិជ្ជោតតេ, វលាហកេ វិជ្ជោតតេ, វលាហកេន វិជ្ជោតតេតិ។

ឯវមភិនវិសស្ស វា, ធម្មមភិនិវិសតេ ធម្មេ វា, តថា ឧបន្វជ្ឈាវសស្សាភោជននវុត្តិចនស្ស; គាមមុបវសតិ, គាម មនុវសតិ, បព្ពតមធិវសតិ, ឃរមាវសតិ; អភោជននិវុត្តិវច នស្សាតិ-កឹ? គាមេ ឧបវសតិ-ភោជននិវុត្តិ ករោតីតិ អត្ថោ។ តប្បានាចារេ’បិ កម្មត្តាវ ទុតិយា សិទ្ធា, នទិម្បិវតិ, គាមំ ចរតិ; ឯវំ សចេ មំ នាលបិស្សតីតិ-អាទិសុបិ។

វិហិតាវ បដិយោគេ ទុតិយា, បដិភន្ត តំ ចុន្ទ ពោជ្ឈង្គាតិ-តំ បដិ ពោជ្ឈង្គា ភាសន្តូតិ អត្ថោ; យទា តុ ធាតុនា យុត្តោ បតិ តទា តេនាយោគា សម្ពន្ធេ ឆដ្ឋី ច តស្ស នប្បដិ ភាតីតិ? អគ្គេ ទិព្ពតិ, អគ្គេហិ ទិព្ពតិ, អគ្គេសុ ទិព្ពតីតិកម្មករណាធិករណវចនិច្ឆា។

កាលទ្ធានមច្ចន្តសំយោគេ-។

ក្រិយាគុណទព្ពេហិ សាកល្លេន កាលទ្ធានំ សម្ពន្ធោ អច្ចន្តសំយោគេ, តស្មឹ វិញ្ញាយមានេ កាលសទ្ទេហិ អទ្ធសទ្ទេហិ ច ទុតិយា ហោតិ; មាសមធីតេ, មាសំ កល្យាណិ។ មាសំ គុឡធានា, កោសមធីតេ, កោសំ កុដិលា នទី, កោសំ បព្ពតោ; អច្ចន្តសំយេគេតិ កឹ? មាសស្ស ទ្វីហមធីតេ; កោសស្សេក ទេសេ បព្ពតោ; បុព្ពន្ហសមយំ និវាសេត្វា, ឯកំ សមយំ ភគវា, ឥមំ រត្តឹ ចត្តារោ មហារាជាតិ; ឯវមាទិសុ កាលវាចីហិ អច្ចន្តសំយេគត្តាវ ទុតិយា សិទ្ធា, វិភត្តិវិបល្លាសេន វា ពហុលំ វិធានា-

ផលប្បត្តិយំ ក្រិយាបរិសមត្យបវគ្គោ តស្មឹ វិញ្ញាយ មានេ កាលទ្ធានំ ក្រិយាយាច្ចន្តសំយោគេ តតិយាភិមតា សាបិ ករណត្តាវ សិទ្ធា; មាសេនានុវាកោ’ធីតោ, កោសេនានុវា កោ’ធីតោតិ; អនបវគ្គេតុ អសាធកតមត្តា ករណត្តាភវេ ទុតិយាវ មាសមធីតោ’នុវាកោ, ន ចានេន គហិតោតិ។

ការកមជ្ឈេ យេ កាលទ្ធានវាចិនោ តតោ សត្តមីបបញ្ចមិយោ អភិមតា; អជ្ជ ភុត្វា ទេវទត្តោ ទ្វីហេ ភុញ្ជិស្សតិ ទ្វីហា ភុញ្ជិស្សតិ, អត្រដ្ឋោ’យមិស្សាសោ កោសេ លក្ខំ វិជ្ឈតិ, កោសា លក្ខំ វិជ្ឈតីតិ-តាបីហ សកសកការកវចនិច្ឆាយេវ សិទ្ធា។

គតិពោធាហារសទ្ទត្ថកម្មកហជ្ជាទីនំ បយោជ្ជេ-។

គមនត្ថានំ ពោធត្ថានំ អាហារត្ថានំ សទ្ទត្ថានមកម្មកានំ ភជ្ជាទីនញ្ច បយោជ្ជេ កត្តរិ ទុតិយា ហោតិ, សាមត្ថិយា ច បយោជកព្យាបារេន កម្មតាវស្ស ហោតីតិ បតីយតេ; គម យតិ មាណវកំ គាមំ, យាបយតិ មាណវកំ គាមំ, ពោធយតិ មាណវកំ ធម្មំ, វេទយតិ មាណវកំ ធម្មំ, ភោជយតិ មាណវកមោទនំ, អាសយតិ មាណវកមោទនំ, អជ្ឈាបយតិ មាណវកំ វេទំ បាឋយតិ មាណវកំ វេទំ, អាសយតិ ទេវទត្តំ, សាយយតិ ទេវ ទត្តំ, អញ្ញំ ភជ្ជាបេតិ, អញ្ញំ កោដ្ដាបេតិ, អញ្ញញ្ញំ សន្ថរាបេតិ។ ឯតេសមេវាតិ កឹ?បាចយតិ ឱទនំ ទេវទត្តេន យញ្ញញ្ញទត្តោ; បយេ ប្បោតិ កឹ?គច្ឆតិ ទេវទត្តោ, យទា ចរហិគមយតិ ទេវទត្តំ យញ្ញ ទត្តោ, តមបរោ បយោជយតិ តទា គមយតិ ទេវទត្តំ យញ្ញទត្តេនេតិ - ភវិតព្ពំ គមយតិស្សាគមនត្ថត្តា។

ហរាទីនំ វា-។

ហរាទីនំ បយោជ្ជេ កត្តរិ ទុតិយា ហោតិ វា; ហារេតិ ហារំ ទេវទត្តំ ទេវទត្តេនេតិ វា, អជ្ឈោហារេតិ សត្តុំ ទេវទត្តំ ទេវទត្តេនេតិ វា, ការេតិ ទេវទត្តំ ទេវទត្តេនេតិ វា, ទស្សយតេ ជនំ រាជា ជនេនេតិ វា, អភិវាទយតេ គុរុំ ទេវទត្តំ ទេវទត្តេនេតិ វា។

ន ខាទាទីនំ-។

ខាទាទីនំ បយោជ្ជេ កត្តរិ ទុតិយា ន ហោតិ; ខាទយតិ ទេវទត្តេន, អាទយតិ ទេវទត្តេន, អវ្ហាបយតិ ទេវទត្តេន, សទ្ទាយតិ ទេវទត្តេន, កន្ទយតិ ទេវទត្តេន, នាយយតិ ទេវទត្តេន។

វហិស្សានិយន្តុកេ-។()

វាហយតិ ភារំ ទេវទត្តេន; អនិយន្តុកេតិ-កឹ?វាហយតិ ភារំ ពលិវទ្ទេ។

ភក្ខិស្សាហឹសាយំ-។()

ភក្ខយតិ មោទកេ ទេវទត្តេន; អហឹសាយន្តិ កឹ? ភក្ខយតិ ពលិវទ្ទេ សស្សំ។

ធ្យាទីហិ យុត្តា-។

ធិអាទីហិ យុត្តតោ ទុតិយា ហោតិ? ធិរត្ថុមំ បូតិកាយំ, អន្តរា ច រាជគហំ, អន្តរា ច នាឡន្ទំ, សមាធាន មន្តរេន, មុចលិន្ទមភិតោ សរមិច្ចាទិ-ឆដ្ឋិយាបវាទោ យំ។

លក្ខណិត្ថម្ភូតវិច្ឆាស្វភិនា-។

លក្ខណាទិស្វត្ថេស្វហិនា យុត្តម្ហា ទុតិយា ហោតិ; រុក្ខ មភិវិជ្ជោតតេ វិជ្ជុ, សាធុ ទេវទត្តោ មាតរមភិ, រុក្ខំ រុក្ខមភិតិដ្ឋតិ។

បតិបរីហិ ភាគេ ច-។

បតិបរីហិ យុត្តម្ហា លក្ខណាទិសុ ភាគេ វត្ថេ ទុតិយា ហោតិ; រុក្ខម្បតិ វិជ្ជោតតេ វិជ្ជុ, សាធុ ទេវទត្តោ មាតរំ បតិ, រុក្ខំ រុក្ខំ បតិ តិដ្ឋតិ, យទេត្ថ មំ បតិ សិយា, រុក្ខំ បរិវិជ្ជេតតេ វិជ្ជុ, សាធុ ទេវទត្តោ មាតរំ បរិ, រុក្ខំ រុក្ខំ បរិ តិដ្ឋតិ, យទេត្ថ មំ បរិ សិយា។

អនុនា-។

លក្ខណាទិស្វត្ថេស្វនុនា យុត្តម្ហា ទុតិយា ហោតិ; រុក្ខ មនុវិជ្ជោតតេ វិជ្ជុ, សច្ចកិរិយមនុបវស្សិ; ហេតុ ច លក្ខណំ ភវតិ, សាធុ ទេវទត្តោ មាតរមនុ, រុក្ខំ រុក្ខមនុ តិដ្ឋតិ, យទេត្ថ មំ អនុសិយា។

សហត្ថេ-

សហត្ថេ’នុនា យុត្តម្ហា ទុតិយា ហោតិ; បព្ពតមនុតិដ្ឋតិ។

ហីនេ-

ហីនត្ថេ’នុនា យុត្តម្ហា ទុតិយា ហោតិ; អនុសារិបុត្តំ បញ្ញាវន្តោ។

បញ្ញាវន្តោ-ម។

ឧបេន-។

ហិនត្ថេ ឧបេន យុត្តម្ហា ទុតិយា ហោតិ; ឧបសារិបុត្ត បញ្ញាវន្តោ។

សត្តម្យាធិក្យេ-។

អាធិក្យត្ថេ ឧបេន យុត្តម្ហា សត្តមី ហោតិ; ឧបខារយំ ទោណោ។

សាមិត្តេ’ធិនា-។

សាមិភាវត្ថេ’ធិនា យុត្តម្ហា សត្តមី ហោតិ; អធិព្រហ្មទត្តេ បញ្ចាលា, អធិបញ្ចាលេសុ ព្រហ្មទត្តោ។

កត្តុករណេសុ តតិយា-។

កត្តរិ ករណ ចៃអ ការកេ តតិយា ហោតិ; បុរិសេន កតំ, អសិនា ឆិន្ទតិ, បកតិយាភិរូបោ, គោត្តេន គោតមោ’សុមេធោ នាម នាមេន, ជាតិយា សត្តវស្សិកោតិ-ភូជាតុស្ស សម្ភវា ករណេ ឯវ តតិយា; ឯវំ សមេន ធាវតិ, វិសមេន ធាវតិ, ទ្វិទោណេន ធញ្ញំ កិណាតិ, បញ្ចកេន បសវោ កិណាតីតិ។

សហត្ថេន-

សហត្ថេន យោគេ តតិយា សិយា; បុត្តេន សហាគតោ, បុត្តេន សទ្ធឹ អាគតោ? តតិយាបិ ឆដ្ឋីវ អប្បធានេ ឯវ ភវតិ។

លក្ខណេ-។

លក្ខណេ វត្តមានតោ តតិយា សិយា; តិទណ្ឌកេន បរិព្ពាជកមទ្ទក្ខិ, អក្ខិនា កាណោ, តេន ហិ អង្គេន អង្គិនោ វិការោ លក្ខីយតេ។

ហេតុម្ហិ-។

តក្កិរិយាយោគ្គេ តតិយា សិយា; អន្នេន វសតិ, វិជ្ជាយ យសោ។

បញ្ចមីណេ វា-។

ឥណេ ហេតុម្ហិ បញ្ចមី ហោតិ វា;ជឡត្តា ពទ្ធោ សតេន វា។

គុណេ-

បរាង្គភូតេ ហេតុម្ហិ បញ្ចមី ហោតិ វា; ជឡត្តា ពទ្ធោ ជឡត្តេន វា, បញ្ញាយ មុត្តោ, ហុត្វា អភាវតោ’និច្ចា, សង្ខារ និរោធា វិញ្ញាណនិរោធោ។

ឆដ្ឋី ហេត្វត្ថេហិ-។

ហេត្វត្ថវចីហិ យោគេ ហេតុម្ហិ ឆឋី សិយយា; ឧទរស្ស ហេតុ, ឧទរស្ស ការណា។

សព្ពាទិតោ សព្ពា-។

ហេត្វត្ថេហិ យោគេ សព្ពាទីហិ សព្ពា វិភត្តិយោ ហោន្តិ; កោ ហេតុ, កំ ហេតុំ, កេន ហេតុនា, តស្ស ហេតុស្ស, កស្មា ហេតុស្មា, កស្ស ហេតុស្ស, កស្មី ហេតុស្មី; កឹ ការណំ, កេន ការណេន; កឹ និមិត្តំ, កេន និមិត្តេន; កឹ បយោជនំ, កេន បយោជនេនេច្ចេវមាទិ –ហេត្វត្ថេហីត្វេវ-កេន កតំ។

ចតុត្ថិ សម្បទានេ-។

យស្ស សម្មា បទីយតេ តស្មី ចតុត្ថិ សិយា; សង្ឃស្ស ទទាតិ, អាធារវិចក្ខាយំ សត្តមីបិ សិយា, សង្ឃេ ទេហិ។

តាទត្ថ្យេ-។

តស្សេទំ តទត្ថំ តទត្ថភាវេ ជោតនីយេ នាមស្មា ចតុត្ថី សិយា; សីតស្ស បដិឃាតាយ, អត្ថាយ ហិតាយ ទេវមនុស្សានំ, នាលំ ទារភរណាយ, យូបាយ ទារុ, បាកាយ វជតីត្វេវមាទិ។

កស្ស សាទុំ ន រុច្ចតិ, មា អាយស្មន្តានម្បិ សង្ឃភេទោ រុច្ចត្ថ, ខមតិ សង្ឃស្ស, ភត្តមស្ស នច្ឆាទេតីតិ-ឆដ្ឋី សម្ពន្ធ វចនិច្ឆាយំ; ន ចេវំ វិរោធោ សិយា សទិសរូបត្តា ឯវំ វិធេសុ ច សម្ពន្ធស្ស សទ្ទិកានុមតត្តា កស្ស វា ត្វំ ធម្មំ រោចេសីតិ-អត្ថមត្តេ បឋមា។

ឯវមញ្ញាបិ វិញ្ញេយ្យា បរតោ’បិ យថាគមំ។

រញ្ញោ សតំ ធារេតិ, រញ្ញោ ឆត្តំ ធារេតីតិ សម្ពន្ធេ ឆដ្ឋី; ឯវំ រញ្ញោ សិលាឃតេ, រញ្ញោ ហនុតេ, រញ្ញោ ឧបតិដ្ឋតេ, រញ្ញោ សបតេ, ទេវាបិ តស្ស បិហយន្តិ តាទិនោ, តស្ស កុជ្ឈ មហាវីរ, យទិតំ តស្ស បកុប្បេយ្យំ, ទុភយតិ ទិសានំ មេឃោ, យោ មិត្តានំ ន ទូហតី,[ ] យោ អប្បទុដ្ឋស្ស នរស្ស ទុស្សតិ, ក្យាហំ អយ្យានំ អបរជ្ឈាមិ, ឥស្សយន្តិ សមណានំ តិត្ថិយា, ធម្មេន នយមានានំ កា ឧសូយ, [ ] រញ្ញោ ភាគ្យមា វជ្ឈតិ, រញ្ញោ ភាគ្យមិក្ខតេ, តេន យាចិតោ អយាចិតោ វា តស្ស គាវោ បដិសុណាតិ, គាវោ អាសុណាតិ, ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ, ហោតុ បតិគិណាតិ, ហោត្វនុគិណាតិ, អារោវយាមិ វោ, បតិវេទយាមិ វោ, ធម្ម តេ ទេសិស្សាមិ, យថា នោ សត្ថា វ្យាករេយ្យ, អលំ តេ ឥធ វាសេន, កឹ តេ ជដាហិ ទុម្មេធ, អរហតិ មល្លោ មល្លស្សាតិ –ជីវិតំ តិណាយបិ ន មញ្ញមនោតិ តាទត្ថ្យេ ចតុត្ថិ; តិណេន យោ អត្ថោ តទត្ថាយបីតិ អត្ថោ;

“យោ ច សិតច ឧណ្ហច តិណា ភិយ្យោ ន នមញ្ញតិ“

តិណមិវ ជីវិតំ មញ្ញមានោតិ-សវិសយាវ វិភត្តិយោ; សក្កាយ គច្ឆតីតិ-តាទត្ថេ ចតុត្ថិ, យោ ហិ សគ្គំ គច្ឆតិ តទត្ថំ តស្ស គមនន្តិ--កម្មវវនិច្ឆាយំ តុ ទុតិយាវ - សគ្គំ គច្ឆតិ; អាយុំ ភោតោ ហោតុ, ចិរំ ជីវិតំ ភទ្ទំ កល្យាណំ អត្ថំ បយោជនំ កុសលំ អនាមយំ ហិតំ បថ្យំ សុខំ សាតំ ភោតោ ហោតុ; សាធុ សម្មុតិ មេតស្ស, បុត្តស្សាវិករយ្យេ គុយ្ហមត្ថំ, តស្ស មេ សក្កោ បាតុរហោសិ, តស្ស បហិណេយ្យ, ភិក្ខូនំ ទូតំ បាហេសិ, កប្បតិ សមណានំ អាយោគោ, ឯកស្ស ទ្វិន្នំ តិណ្ណំ វា បហោតិ, ឧបមំ តេ ករិស្សាមិ, អញ្ជលិំ តេ បគណ្ហាមិ, តស្ស ផាសុ, លោកស្សត្ថោ, នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ, សោត្ថិ តស្ស, អលំ មល្លោ មល្លស្ស, សមត្ថោ មល្លោ មិល្លស្ស, តស្ស ហិតំ តស្ស សុខំ, ស្វាគតំ តេ មហារាជាតិ-សព្ពត្ថ ឆដ្ឋី សម្ពន្ធេ។

ឯវំ វិធមញ្ញម្បេវ វិញ្ញេយយ្យំ យថាគមំ។

បញ្ចម្យវធិស្មា-។

បទត្ថាវធិស្មា បញ្ចមី វិភត្តិ ហោតិ; គាមស្មា អាគច្ឆតិ ឯវំ ចោរស្មា ភាយតិ, ចោរស្មា ឧត្តសតិ, ចោរស្មា តាយតិ ចោរស្មា រក្ខតីតិ។

សវេភាយថ ទុក្ខស្ស, បមាទេ ភយទស្សិវា តសន្តិ ទណ្ឌស្សាតិ,-ឆដ្ឋិសត្តមិយោ’បិ ហោន្តេវ សម្ពន្ធាធារវវនិច្ឆាយំ អជ្ឈេនា បរាជេតិ, បដិបក្ខេ បរាជេតីតិ-សវិសយាវ វិភត្តិយោ; សចេ កេវដ្ដស្ស ប រជ្ជិស្សាមីតិ- ឆដ្ឋីបិ ហោតិ សម្ពន្ធវវនិច្ឆាយំ, យវេហិ គាវោ វារេតិ, បាបា ចិត្តំ និវារយេ, កាកេ រក្ខតិ តណ្ឌុលាតិ-សវិសយេវ បញ្ចមី? ចិត្តំ រក្ខេថ មេធាវីតិ-ទុតិយាវ ទិស្សតិ កម្មត្តេ; ឧបជ្ឈាយា អន្តរធាយតិ, ឧបជ្ឈាយា អធីតេ; កាមតោ ជាយតី សោកោតិ-សវិសយេវ បញ្ចមី; តត្ថេមិឆទ្ទយោ’បិ ហោន្តេវ សវិសយេ; ហិមចន្តា បភវតិ គង្គា, បាណាតិបាតា វិរមស្សុ ខិប្បំ, អញ្ញោ ទេវទត្តា, ភិន្នោ ទេវទត្តាតិ-សមិសយេវ បញ្ចមី; អញ្ញោ ទេវទត្តា, ភិន្នោ ទេវទត្តាតិ-សវិសយេវ បញ្ចមិ; ឯវំ អារា សោ [ ] អាសវក្ខយា, ឥតរោ ទេវទត្តា, ឧទ្ធំ បាទតលា, អធោ កេសមត្ថកា, បុព្ពោ គាមា, បុព្ពេវ សម្ពោធា, តតោ បរំ, តតោ អបរេន សមយេន, តតុត្តរិន្តិ, សម្ពន្ធ វចនិច្ឆាយំ ឆដ្ឋីបិ; បុរតោ គាមស្ស, ទក្ខិណតោ គាមស្ស, ឧបរិ បព្ពតស្ស, ហេដ្ឋា បាសាទស្សាតិ;បាសាទមារុយ្ហ បេក្ខតិ, បាសាទា បេក្ខតិ, អាសនេ ឧបវិសិត្វា បេក្ខតិ អាសនា បេក្ខតីតិ-អវធិ វចនិច្ឆាយំ បញ្ចមី; បុច្ឆន ខ្យានេសុបិ; កុតោ ភវំ, បាដលិបុត្តា ស្មាតិ; តថា ទេសកាលមានេ’បិ; បាដលិបុត្តស្មា រាជគហំ សត្ត យោជនានិ សត្តសុ យោជនេសូតិ វា; ឯវមិតោ តិណ្ណំ មាសា នមច្ចយេនាតិ; កិច្ឆា លទ្ធន្តិ-គុណេ បញ្ចមី; កច្ឆេន មេ អធិគតន្តិ ហេតុម្ហិ ករណេ វា តតិយា; ឯវំ ថោកា មុត្តោ, ថោ កេន មុត្តោតិ, ថោកំ វលតីតិ-ក្រិយាវិសេសនេ កម្មនិ ទុតិយា; ទូរន្តិកត្ថយោគេ’បិ សវិសយេវ បញ្ចមីឆដ្ឋិយោ សិយុំ; ទូរំគាមស្មា, អន្តិកំ គាមស្មា, ទូរំ គាមស្ស, អន្តិកំ គាមស្សាតិ-ទូរន្តិ កត្ថេ ហី តុ សព្ពាវ សវិសយេ សិយុំ ពាធកាភាវា; ទូរោ គាមោ, អន្តិកោ គាមោត្វេវមាទិ; កេចិ បនាហុ អសត្តវចនេហេតេហិ បាដិបទិកត្ថេ ទុតិយាតតិយាបញ្ចមីសត្តមិយោ សត្តវចនេហិ តុ សព្ពាវ ស វិសយេតិ; តេ បនញ្ញេហេវ បដិក្ខិត្តា; ទូរំ មគ្គោ, អន្តិកំ មគ្គោតិ- ក្រិយាវិសេសនំ ភុជាតុស្ស គម្ម មានត្តា; សុទ្ធោ លោភនីយេហិ ធម្មេហិ, បរិមុត្តោ ទុក្ខស្មា, វិវិច្ចេវ កាមេហិ, គម្ភីរតោ ច បុថុលតោ ច យោជនំ, អាយាមេន យោជនំ, តតោប្បភុតិ, យតោ សរាមិ អត្តានន្តិ-សវិសយេវ វិភត្តិយោ។

អបបរីហិ វជ្ជនេ-។

វជ្ជនេ វត្តមានេហិ អបបរីហិ យោគេ បញ្ចមី ហោតិ; អបសាលាយ អាយន្តិ វាណិជា, បរិសាលាយ អាយន្តិ វាណិជា, សាលំ វជ្ជេត្វាតិ អត្ថោ; វជ្ជនេតិ កឹ? រុក្ខំ បរិវិជ្ជោតតេ វិជ្ជុ, អាបាដលិបុត្តស្មា វស្សិ ទេវោតិ-មរិយាទាភិវិធិម្ហិយេវ បញ្ចម, វិនា បាដលបុត្តេន សហ វេតិ-វិសេសោ; ឯវំ យាវ បាដលិបុត្តស្ម វស្សិ ទេវោតិ។

បដិនិធិបដិទានេសុ បតិនា-។

បដិនិធិម្ហិ បដិទានេ ច វត្តមានេន បតិនា យោគេ នាមស្មា បញ្ចមី វិភត្តិ ហោតិ; ពុទ្ធស្មា បតិ សារិបុត្តោ, យតមស្ស តេលស្មា បតិ ទទាតិ, បដិនិធិបដិទានេសូតិ-កឹ? រុក្ខំ បតិ វិប្បោតតេ។

វិតេ ទុតិយា ច-

រិតេ សទ្ទេន យោគេ នាមស្មា ទុតិយា ហោតិ បញ្ចមី ច រិតេ សទ្ធម្មំ, រិតេ សទ្ធម្មា។

វិនាញ្ញត្រេ តតិយា ច-។

វិនាញ្ញត្រសទ្ទេហិ យោគេ នាមស្មា តតិយា ច ហោតិ, ទុតិយាបញ្ចមិយោ ច; វិនា វាតេន, វិនា វាតំ, វិនា វាតស្មា, អញ្ញត្រ ឯកេន បិណ្ឌបាតនីហារកេន, អញ្ញត្រ ធម្មំ, អញ្ញត្រ ធម្មា។

បុថនានាហិ-។

ឯតេហិ យោគេ តតិយា ហោតិ បញ្ចមី ច; បុថគេវ ជនេន, បុថគេវ ជនស្មា, ជនេន នានា, ជនស្មា នានា។

សត្តម្យាធារេ-។

ក្រិយាធារភុតកត្តុកម្មានំ ធារណេន យោ ក្រិយាយាធារោ តស្មឹការកេ នាមស្មា សត្តមិ ហោតិ; កដេ និសីទតិ, ថាលិយំ ឱទនំ បចតិ, អាកាសេ សកុណា, តិលេសុ តេលំ, គង្គាយំ វជោ។

និមិត្តេ-។

និមិត្តត្ថេ សត្តមី ហោតិ; អជិនម្ហិ ហញ្ញតេ ទីបិ, មុសា វាទេ បាចិត្តិយំ។

យព្ភាវោ ភាវលក្ខណំ-។

យស្ស ភាវោ ភាវន្តរស្ស លក្ខណំ ភវតិ តតោ សត្តមី ហោតិ; គាវីសុ ទុយ្ហមានាសុ គតោ, ទុទ្ធាសុ អាគតោ; ភាវោតិ កឹ? យោ ជដាហិ ស ភុញ្ជតិ; ភាវលក្ខណន្តិ កឹ;យោ ភុជតេ សោ ទេវទត្តោ? អកាលេ វស្សតិ តស្ស, កាលេ តស្ស ន វស្សតីតិ-វិសយសត្តមី។

ឆដ្ឋី ចានាទរេ-។

យស្ស ភាវោ ភាវន្តរស្ស លក្ខណំ ភវតិ តតោ ឆដ្ឋី ភវតិ សត្តមី ចានាទរេ គម្យានេ។

“អាកោដយន្តោ សោ នេតិ សិវិរាជស្ស បេក្ខតោ;
មច្ចុ គច្ឆតិ អាទាយ បេក្ខមានេ មហាជនេ។

គុន្នំ សាមីតិ-សម្ពន្ធេ ឆដ្ឋី, គេសុ សាមីតិ វិសយសត្តមី, ឯវំ គុន្នមិស្សរោ គោសិស្សរោ, គុន្នំ អធិបតិ គោសុ អធិបតិ, គុន្នំ ទាយាទោ គោសុ ទាយាទោ គុន្នំ សក្ខិ គោសុ សក្ខិ, គុន្នំ បតិភុ គោសុបតិភុ, គុន្នំ បសូតោ គោសុ បសូតោ, កុសលា នច្ចគីតស្ស កុសលា នច្ចគីតេ, អាយុត្តោ កដករណស្ស អាយុត្តោ កដករណេ, តថាធារវចនិច្ឆាយំ បត្តមី; ភិក្ខូសុ អភិវាទេន្តិ, មុទ្ធនិ ចុម្ពិត្វា, ពាហាសុ គហេត្វា, ហត្ថេសុ បិទ្វាយ ចរន្តិ, បថេសុ គច្ឆន្តិ, កទលីសុ គជេ រក្ខន្តីតិ; ញាណស្មឹ បសន្នោតិវិសយសត្តមី; ញាណេន បសន្នោតិ-ករណេ តតិយា; ឯវំ ញាណស្មឹ ឧស្សុក្កោ ញាណេន ឧស្សុក្កោតិ។

យតោ និទ្ធារណំ-។

ជាតិគុណក្រិយាហិ សមុទាយតេកទេសស្ស បុថក្ករណំ និទ្ធារណំ យតោ តំ ករីយតិ តតោ ឆដ្ឋីសត្តមិយោ ហោន្តិ; សាលិយោ សូកធញ្ញានំ បថ្យតមា សាលិយោ សូកធញ្ញេសុ បថ្យ តមា,កណ្ហា គាវីនំ សម្បន្នខីរតមា កណ្ហា គាវីសុ សម្បន្ន ខីរតមា, គច្ឆតំ ធាវន្តោ សីឃតមា គច្ឆន្តេសុ ធាវន្តោ សីឃតមា –- សីលមេវ សុតា សេយ្យោតិ-អវធិម្ហិយេវ បញ្ចមី។

បឋមាត្ថមត្តេ -។

នាមស្មាភិធេយ្យមត្តេ បឋមាវិភត្តិ ហោតិ; រុក្ខោ, ឥត្ថិ, បុមា នបុំសកន្តិ-លិង្គម្បិ សទ្ទោត្ថោវ, តថា ទោណោ, ខារិ អាឡ្ហកន្តិ-បរិមាណម្បិ សទ្ទត្ថោវ, ឯកោ, ទ្វេ, ពហវោតិ-សំខ្យាបិ សទ្ទត្ថោវ។

អាមន្តណេ -។

យតោ សទ្ទេនាភិមុខីករណមាមន្តណំ តស្មិំ វិសយេ បឋមា វិភត្តិ ហោតិ; ភោ បុរិស, ភោ ឥត្ថិ, ភោ នបុំសក។ ឆដ្ឋី សម្ពន្ធេ-។

ក្រិយាការកសញ្ជាតោ អស្សេទម្ភាវហេតុកោ សម្ពន្ធោ នាម តស្មិំ ឆដ្ឋីវិភត្តិ ហោតិ; រញ្ញោ បុរិសោ, សរតិ រជ្ជស្សាតិ- សម្ពន្ធេ ឆដ្ឋី, រជជ្ជសម្ពន្ធិនី សតី ករោតីតិ អត្ថោ; កម្មវចនិច្ឆាយន្ត ទុតិយាវ; សរតិ រជ្ជំ, តថា រជកស្ស វត្ថំ ទទាតិ, បហរតោបិដ្ឋី ទទាតិ បូរតិ ពាលោ បាបស្ស,

“អមច្ចេ តាត ជានាហិ ធីរេ អត្ថស្ស កោវិទេ”

ទិវសស្ស តិឃត្តុំ, សកី បក្ខស្ស, បូរំ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស កុម្ភី ត្វេវមាទិ។

កិតកប្បយោគេ កត្តុកម្មេសុ ពហុលំ សម្ពន្ធវចនិច្ឆាយំ ឆដ្ឋី; សាធុ សម្មតោ ពហុជនស្ស, សុប្បដិវិទ្ធា ពុទ្ធានំ ធម្មធាតុ, ធម្មស្ស គុត្តោ មេធាវី, អមតំ តេសំ បរិភុត្តំ, តស្សភវន្តិ វត្តារោ, អវិសំវាទកោ លោកស្ស, អលជ្ជីនំ និស្សាយ, ចតុន្នំ មហាភូតានំឧបាទាយ បសាទោត្វេវមាទិ; កត្តុកម្ម វចនិច្ឆាយន្ត តតិយាទុតិយាយោវ សញ្ញត្តោ បិតរា អហំ, សរសិ ត្វំ ឯវរូបី វាចា ភាសិតា, ភគវន្តំ ទស្សនាយត្វេមាទិ។

តុល្យត្ថេន វា តតិយា-។

តុល្យត្ថេន យោគេ ឆដ្ឋី ហោតិ តតិយា វា; តុល្យោ បិតុ, តុល្យោ បិតរា; សទិសោ បិតុ, សទិសោ បិតរា -- ឥហ កថំ តតិយយា ន ហោតិ; អជ្ជុនស្ស តុលា នត្ថិ, កេសវស្សុបមា នចេតិនេតេ ល្យត្ថា កី ចរហិ; តុល្យានមោបម្មត្ថា។

អអតោ យោនំ ដាដេ-។

អការន្តតោ នាមស្មា យោនំ ដាដេ ហោន្តិ យថាក្កមំ ដការា សព្ពាទេសត្ថា; ពុទ្ធា, ពុទ្ធេ, អតោតិ-កឹ? កញ្ញាយោ ឥត្ថិយោ, វធុយោ -- ឥធ កស្មា ន ភវតិ អគ្គយោ, អវិធាន សាមត្ថិយា។

នីនំ វា-។

ការន្តតោ នាមស្មា នីនំ ដាដេ វា ហោន្តិ យថាក្ក មំ; រូបា, រូបេ, រូបានិ; អតោត្វេវ-អដ្ឋីនិ។

ស្មាស្មិន្នំ-។

អការន្តតោ នាមស្មា ស្មាស្មិន្នំ ដាដេ វា ហោន្តិ យថាក្កមំ; ពុទ្ធា, ពុទ្ធស្មា, ពុទ្ធេ, ពុទ្ធស្មឹ; អតោត្វេវ-អគ្គិស្មា អគ្គិស្មឹ។

សស្សាយ ចតុត្ថិយា-។

អការន្តតោ បរស្ស សស្ស ចតុត្ថិយា អាយោ ហោតិ វា; ពុទ្ធាយ, ពុទ្ធស្ស, ភិយ្យោ តាទត្ថ្យេយេវាយមាយោ ទិស្សតេ ក្វចិ ទេវញ្ញត្ថុ; អតោត្វេវ-ឥសិស្ស; ចតុត្ថិយាតិ-កឹ? ពុទ្ធស្ស មុខំ -- អត្តត្ថន្តិ អត្ថសទ្ទេន សមាសោ; សព្ពាទិតោ’បិ ស្មាស្មឹ សានំ ដាង្វាយា ហោន្តេវ។ និរុត្តិការានុមតត្តា ពុទ្ធ វចនេ សន្ទស្សនតោ វ-តត្រេទមុទាហរណំ?-

“អស្មា លោកា បរម្ហា ច ឧភយា ធំសតេ នរោ“ត្យាហំ មន្តេ បរត្ថទ្ធោ; យាយេវ ខោ បនត្ថាយ អាគច្ឆេយ្យាថោ; តមេវត្ថំ សាធុកំ មនសិ ករេយ្យាថោតិ។

យបតេកស្មឹ សាទីនំ យយា-។

យបតោ នាទីនមេកស្មឹ យយា ហោន្តិ យថាក្កមំ; កញ្ញាយ, រត្តិយា, ឥត្ថិយា, ធេនុយា, វធុយា; ឯកស្មិន្តិកឹ? កញ្ញាហិ, រត្តីហិ។

ស្សា វា តេតិមាមូហិ-។

យបសញ្ញេហិ តេតិមាមូហិ នាទីនមេកស្មឹ ស្សា វា ហោតិ; តស្សា កតំ, តស្សា ទីយតេ, តស្សា និស្សដំ, តស្សា បរិគ្គហោ, តស្សា បតិដ្ឋិតំ, តាយ វា; ឯវំ ឯតិស្សា, ឯតាយ, ឥមិស្សា, ឥមាយ, អមុស្សា, អមុយា; ឯតេហីតិ-កឹ? សព្ពាយ, នាទីនំត្វេវ-សា, យបតោត្វេវតេន, ឯកស្មឹត្វេច-តាហិ, អមូហិ។

នម្ហិ នុក ទ្វាទនំ សត្តរសន្នំ-។

ទ្វាទីនំ សត្តរសន្នំ សំខ្យានំ នុក ហោតិ នម្ហិ វិភត្តិម្ហិ; ទ្វិន្នំ, ចតុន្នំ, បញ្ចន្នំ, ឯវំ យាវ អដ្ឋារសន្នំ; ឧការោ ឧច្ចារណត្ថោ, កការោ អន្តាវយវត្ថោ, តេននម្ហិ ន ទីឃោ។

ពហុកតិន្នំ-។

នម្ហិ ពហុនោ កតិស្ស ច សុកក ហោតិ? ពហុន្នំ, កតិន្នំ។

ណ្ណំណ្ណន្នំ តិតោជ្ឈា-។

ឈសញ្ញា តិតោ នំវចនស្ស ណ្ណំណ្ណន្នំ ហោន្តិ; តិណ្ណំ, តិណ្ណន្នំ, ឈាតិ-កឹ?តិស្សន្នំ។

ឧភិន្នំ-។

ឧភា នំវចនស្ស ឥន្នំ ហោតិ; ឧភិន្នំ។

សុញស្ស-។

នាមស្មា សស្ស សុញ ហោតិ; ពុទ្ធស្ស--ទ្វិសការបាឋេន សិទ្ធេ លាឃវត្ថមិទំ។

ស្សំស្សាស្សាយេស្វិតរេកញ្ញេតិមានមិ-។

ស្សមាទិស្វិតរាទីនមិ ហោតិ; ឥតរិស្សំ, ឥតរិស្សា, ឯកិស្សំ, ឯកិស្សា, អញ្ញិស្សំ, អញ្ញិស្សា, ឯតិស្សំ, ឯតិស្សាយ, ឥមិស្សំ, ឥមិស្សា, ឥមស្សាយ; ឯស្វិតិ-កឹ? ឥតរាយ, ឯសន្តិ-កឹ? សព្ពស្សំ, សព្ពស្សា។

តាយ វា -។

ស្សមាទិសុ តស្សា វា ឥ ហោតិ; តិស្សំ, តស្សំ, តិស្សា, តស្សា, តិស្សាយ, តស្សាយ; ស្សំស្សាស្សាយេស្វិត្វេវ-តាយ។

តេតិមាតោ យស្ស ស្សាយ-។

តាឯតាឥមាតោ សស្សស្សាយោ ហោតិ វា; តស្សាយ, តាយ, ឯតិស្សាយ, ឯតាយ, ឥមិស្សាយ, ឥមាយ។

រត្យាទីហិ ដោ ស្មិនោ-។

រត្យាទីហិ ស្មិនោ ដោ ហោតិ វា; រត្តោ, រត្តិយំ, អាទោ, អាទិស្មឹ។

សុហិសុភស្សោ-។

ឧភស្ស សុហិស្វោ ហោតិ; ឧភោសុ, ឧភោហិ។

ល្តុបិតាទីនមា សិម្ហិ-។

លតុប្បច្ចយន្តានំ បិតាទីនញ្ចា ហោតិ សិម្ហិ; កត្តា បិតា; បិតុ មាតុ ភាតុ ធីតុ ទុហិតុ ជាមាតុ នត្តុ ហោតុ បោតុ។

គេ អ ច-។

លតុបិតាទីនំ អ ហោតិ គេ អា ច; ភោ កត្ត, ភោ កត្តា, ភោ បិត, ភោ បិតា។

អយូនំ វា ទីឃោ-។

អ ឥ ឧ ឥច្ចេសំ វា ទីឃោ ហោតិ គេ បរេ តិលិង្គេ; ភោ បុរិសា, ភោ បុរិស, ភោ អគ្គី, ភោ អគ្គិ, ភោ ភិក្ខូ, ភោ ភិក្ខុ។

ឃព្រហ្មាទិតេ-។

ឃតោ ព្រហ្មាទិតោ ច គស្សេ វា ហោតិ; ហោតិ កញ្ញេ, ហោតិ កញ្ញា, ភោ ព្រហ្មេ, ភោ ព្រហ្ម, ភោ កត្តេ, ភោ កត្ត,ភោ ឥសេ, ភោ ឥសិ, ភោ សខេ, ភោ សខ -- សខិ សខីតិ-ឥត្ថិយំ សិទ្ធមេវ; អាកតិគណោយំ; ឯវមញ្ញត្រាបិ។

នាម្មាទីហិ-។

អម្មាទីហិ គស្សេន ហោតិ; ភោតិ អម្មា; ភោតិ អន្នា, ភោតិ អម្ពា។

រស្សោ វា-។

អម្មាទីនំ គេ រស្សោ ហោតិ វា; ភោតិ អម្ម, ភោតិ អម្មា។

ឃោ ស្សំស្សាស្សាយំតីសុ-។

ស្សមាទិសុ ឃោ រស្សោ ហោតិ; តស្សំ, តស្សា, តស្សាយ, តំ, សភតី --ឯស្វិតិ-កឹ? តាយ, សហាយ។

ឯកវចនយោស្វឃោនំ-។

ឯកវចនេ យោសុវ ឃឱការន្តវជ្ជិតានំ នាមានំ រស្សោហោតិ តិលិង្គេ; ឥត្ថី, ឥត្ថិយា, ឥត្ថិយោ, វធុំ, វធុយា, វធុយោ; ទទ្ធី, ទទ្ធិនា, ទទ្ធិនោ, សយម្ភុំ, សយមភុនា, សយមភុវោ -- អឃោនន្តិ-កឹ? កញ្ញាយ, កញ្ញាយោ; ឱគ្គហណមុត្តរត្ថំ។

គេ វា-។

អឃោនំ គេ វា រស្សោ ហោតិ តិលិង្គេ?ឥត្ថិ, ឥត្ថិ, វធុ, វធុ,ទទ្ធិ, ទទ្ធី, សយម្ភុ, សយម្ភុ -- អឃោនំត្វេវ-ហោតិ កញ្ញា, ភោ គោ។

សិស្មឹ នានបុំសកស្ស-។

នបុំសកវជ្ជិតស្ស នាមស្ស សិស្មឹ រស្សោ ន ហោតិ។ ឥត្ថិ, ទទ្ធី, វធូ, សយម្ភុ --សិស្មិន្តិ-កឹ?ឥត្ថី, អនបុំសកស្សាតិ-កឹ។ ទទ្ធិ, កុលំ។

គោស្សាគសិហិនំសុ គាវគវា-។

គសិហិនំ ចដ្ឋិកាសុ វិភត្តិសុ គោសទ្ទស្ស គាវគវា ហោន្តិ; គាវោ, គវោ, គាវេន, គវេន, គាវស្ស, គវស្ស, គាវស្មា, គវស្មា, គាវេ, គវេ; អគសិហិនំសូតិ-កឹ? ភោ គោ គោ តិដ្ឋតិ, គោហិ, គោនំ។

សុម្ហិ វា-។

គោស្ស សុម្ហិ គាវគវា ហោន្តិ វា; គាវេសុ, គវេសុ, គោសុ។

គវំ សេន-។

គោស្ស សេ វា គវំ ហោតិ សហ សេន; គវំ, គាវស្ស, គវស្ស។

គុន្នំ នំនា-។

នំវចនេន សហ គោស្ស គុន្នំ ហោតិ គវញ្ច វា; គុន្នំ, គវំ, គោនំ។

នាស្សា-។

គោតោ នាស្ស អា ហោតិ វា; គាវា, គវា, គាវេន, គវេន។

គាវុម្ហិ-។

អំវចនេ គោស្ស គាវុ វា ហោតិ; គាវុំ, គាវំ, គវំ--គោស្ស គោណាទេសោ ន កតោ សទ្ទន្តរត្តា។

យំ បិតោ-។

បសញ្ញីតោ អំវចនស្ស យំ វា ហោតិ; ឥត្ថិយំ, ឥត្ថី--បិតោតិ-កឹ?ទទ្ធឹ, រត្តឹ។

នំ ឈីតោ-។

ឈសញ្ញីតោ អំវចនស្ស នំ វា ហោតិ; ទទ្ធិនំ, ទទ្ធឹ-- កថំ? ពុទ្ធំ អាទិច្ចពន្ធុននិ្ត-យោគវិភាគា; ឈាតិ-កឹ? ឥត្ថឹ, ឦតោតិ -កឹ?អគ្គឹ

យោនំ នោនេ បុមេ-។

ឈិតោ យោនំ នោនេ វា ហោន្តិ យថាក្កមំ បុល្លិង្គេ, ទទ្ធិនោ, ទទ្ធិនេ, ទទ្ធី--ឈីតោត្វេវ អគ្គី; បុមេតិ-កឹ? ទទ្ធីនិ, កុលានិ។

នោ-។

ឈិតោ យោនំ នោ វា ហោតិ បុល្លិង្គេ; ទទ្ធិនោ តិដ្ឋន្តិ, ទទ្ធិនោ បស្ស, ទទ្ធី វា។

ស្មិនោ និ-។

ឈិតោ ស្មីវចនស្ស និ ហោតិ វា; ទទ្ធិនី, ទទ្ធិស្មី, ឈិតោ ត្វេវ-អគ្គិស្មី។

អម្ពវាទីហិ-។

អម្ពអាទីហិ ស្មិនោ និ ហោតិ វា; ផលំ បតតិ អម្ពូនិ,'បទុមំ យថា បំសុនិ អាតបេ កតំ', វាត្វេវ-អម្ពម្ហ, បំសុម្ហិ។

កម្មាទិតោ-។

កម្មាទិតោ ស្មិនោ និ ហោតិ វា; កម្មនិ, កម្មេ; កម្ម ចម្ម វេស្ម ភស្ម ព្រហ្ម អត្ត អាតុម ឃម្ម មុទ្ធ--កម្មាទិតោតិ-កឹ? ពុទ្ធេ។

នាស្សេនោ-។

កម្មាទិតោ នាវវនស្ស ឯនោ វា ហោតិ; កម្មេន, កម្មនា, ចម្មេន, ចម្មនា--កម្មាទិតោត្វេវ-ពុទ្ធេន។

ឈលា សស្ស នោ-។

ឈលតោ សស្ស នោ វា ហោតិ; អគ្គិនោ, អគ្គិស្ស, ទទ្ធិនោ ទទ្ធិស្ស, ភិក្ខុនោ, ភិក្ខុស្ស, សយម្ភុនោ, សយម្ភុស្ស--កថំ?'យោ វា សិស្សោ មហាមុនេ'តិ។

ឥតោ ក្វចិ សស្ស ដានុពន្ធេតិ -()

ព្រហ្មាទិសុ បាហា សស្ស ឯ ដានុពន្ធោ។

នា ស្មាស្ស-។

ឈលតោ ស្មាស្ស នា ហោតិ វា; អអគ្គិនា អគ្គិស្មា ទទ្ធិនា, ទទ្ធិស្មា, ភិក្ខុនា, ភិក្ខុស្មា, សយម្ភុនា, សយម្ភុស្មា។

លា យោនំ វោ បុមេ-។

លតោ យោនំ វោ ហោតិ វា បល្លិង្គេ; ភិក្ខវោ, ភិក្ខូ, សយម្ភុវោ, សយម្ភូ--បុមេតិ-កឹ?អាយូនិ។

ជនត្វាទិតោ នោ ច-។

ជន្ត្វាទិតោ យោនំ នោ ហោតិ វោ ច វា បុល្លិង្គេ; ជន្តុនោ, ជន្តុវោ, ជន្តុយោ, គោត្រភុនោ, គោត្រភុវោ, គោត្រភអ, សហភុនោ, សហភុវោ, សហភុ។

កុតោ-។

កុប្បច្ចយន្តតោ យោនំ នោ វា ហោតិ បុល្លិង្គេ; វិទុនោ, វិទូ, វិញ្ញុនោ, វិញ្ញូ, សព្ពញ្ញុនោ, សព្ពញ្ញូ។

លោបោ’មុស្មា-។

អមុសទ្ទតោ យោនំ លោបោវ ហោតិ បុល្លិង្គេ; អមូ បុមេត្វេវ-អមុយោ,អមូនិ; វោ’បវាទា’យំ។

ន នោ សស្ស-។

អមុស្មា សស្ស នោ ន ហោតិ; អមុស្ស, នោតិ-កឹ? អមុយា។

យោលោបនិសុ ទីឃោ-។

យោនំ លោបេ និសុវ ទីឃោ ហោតិ; អដ្ឋី, អដ្ឋីនិ; យោលោប និសូតិ-កឹ? រត្តិយោ។

សុនំហិសុ-។

ឯសុ នាមស្ស ទីឃោ ហោតិ; អគ្គីសុ, អគ្គីនំ, អគ្គីហនិ។

បញ្ចាទីនំ ចុទ្ទសន្នម-។

បញ្ចាទីនំ វទ្ទសន្នំ សុនំហិស្វ ហោតិ; បញ្ចសុ, បញ្ចន្នំ, បញ្ចហិ, ឆសុ, ឆន្ន, ឆហិ; ឯវំ យាវ អដ្ឋារសា។

យវាទោ ន្តុស្ស-។

យវាទិសុ ន្តុស្ស អ ហោតិ; គុណវន្តា, គុណវន្តំ, គុណវន្តេ, គុណវន្តេន, ឥច្ចាទិ--យ្វាទោតិ-កឹ? គុណវា តិដ្ឋតិ។ អមុស្សា-ម។

ន្តុស្ស ច ដ វំសេ-។

អំសេសុ ន្តុប្បច្ចយយស្ស ដ ហោតិ វា ន្តុស្ស ចិ;' យំ យំ ហិរាជ ភជតិ សតំ វា យទិ វា អសំ'' កិច្ចានិ កុព្ពស្ស ករេយ្យ កិច្ចំ''ហិមវំច បព្ពតំ','សុជាតិ មន្តោ'បិ អជាតិមស្ស' យោគវិភាគេនាញ្ញត្រាបិ'ចក្ខុមា អន្ធិតា ហោន្តិ'' វត្តមុទាតីរិយា បន ភិក្ខូ វណ្ណវា ហោន្តិ។'

យោសុជ្ឈិស្ស បុមេ-។

ឈសញ្ញស្ស ឥស្ស យោសុ វា ដ ហោតិ បុល្លិង្គេ;អគ្គសោ អគ្គី--ឈគ្គហណំ កឹ? ឥការន្តសមុទាយស្ស ដោ មា សិយាតិរត្តិយោ; ឥគ្គហណំ កឹ? ទណ្ឌិនោ; បុវេតិ-កឹ; អដ្ឋិ។

វេវោសុ លុស្ស-។

លសញ្ញស្ស ឧស្ស ទ្វេវោសុ ដ ហោតិ; ភិក្ខវេ, ភិក្ខវោ, វេវោសូតិ-កឹ?ចន្តុយោ; ឧគ្គហណំ កឹ; សយម្ភុវោ។

យោម្ហិ វា ក្វចិ-។

យោម្ហិ ក្វចិ លសញ្ញស្ស វា ដ ហោតិ; ហេតយោ,'នន្ទន្តិ តំ កុរយោ ទស្សនេន អជ្ជេវ តំ កុរយោ បាបយាតុ' វាតិ-កឹ ហេតុយោ។

បុមាលបនេ វេវោ-។

លសញ្ញតោ ឧតោ យោស្សាលបនេ វេវោ ហោន្តិ វា បុល្លិង្គេ; ភិក្ខវេ, ភិក្ខវោ, ភិក្ខូ--បុមេតិ-កឹ; អាយូនិ; អាលបនេតិ-កឹ?ចន្តុយោ តិដ្ឋន្តិ; លុតាត្វេវំ-ធេនុយោ,សយម្ភុវោ។

ស្មាហិស្មិន្នំ ម្ហាភិម្ហិ-។

នាមស្មា បរេសំ ស្មាហិស្មិន្នំ ម្ហាភិម្ហិ វា ហោន្តិ យថា ក្កមំ; ពុទ្ធម្ហា, ពុទ្ធស្មា, ពុទ្ធេហិ, ពុទ្ធម្ហិ, ពុទ្ធស្មឹ--ពហុលាធិការាបវាទវិសយេ'បិ; ទសសហស្សិម្ហិ ធាតុយា។

សុហិស្វស្សេ-។

អការន្តស្ស សុហិស្វេ ហោតិ; ពុទ្ធេសុ, ពុទ្ធេហិ។

សព្ពាទីនំ នម្ហិ ច-។

អការន្តានំ សព្ពាទីនំ ឯ ហោតិ នម្ហិ សុហិសុច; សព្ពេសំ សព្ពេសុ, សព្ពេហិ--សព្ពាទីនន្តិ-កឹ?ពុទ្ធានំ; អស្សេត្វេវ អមូសំ។

សព្ព កតរ កតម ឧភយ ឥតរ អញ្ញ អញ្ញតរ អញ្ញតម;

បុព្ពបរាបរទក្ខិណុត្តរាធរានិ វវត្ថាយមសញ្ញាយំ-()។

យត្យ ត ឯត ឥម អមុ កឹ ឯក តុម្ហ អម្ហ (ឥច្ចេតេ សព្ពាទយោ)

សំសានំ-។

សព្ពាទិតោ នំវចនស្ស សំសានំ ហោន្តិ; សព្ពេសំ, សព្ពេសានំ។

ឃបា សស្ស ស្សា វា-។

សព្ពាទីនំ ឃបតោ សស្ស ស្សា វា ហោតិ; សព្ពស្សា, សព្ពាយ, បក្កហណមុត្តរត្ថំ។

ស្មិនោ ស្សំ-។

សព្ពាទីនំ ឃបតោ ស្មិនោ ស្សំ វា ហោតិ; សព្ពស្សំ, សព្ពាយ; អមុស្សំ, អមុយា។

យំ-។

ឃបតោ ស្មិនោ យំ វា ហោតិ; កញ្ញាយំ, ទញ្ញាយ, រត្តិយំ, រត្តិយា, វធុយំ, វធុយា, សព្ពាយំ, សព្ពាយ, អមុយំ, អមុយា។

តី សភាបរិសាយ-។

សភាបរិសាហិ ស្មិនោ តី វា ហោតិ; សភតី, សហាយ, បរិសតី, បរិសាយ។

បទាទីហិ សិ-។

ឯហិ ស្មិនោ សិ ហោតិ វា, បទសិ, បទស្មី, ពិលសិ, ពិលស្មី។

នាស្ស សា-។

បទាទីហិ នាស្ស សា ហោតិ វា; បទសា, បទេន, ពិលសា, ពិលេន។

កោធាទីហិ-។

ឯហិ នាស្ស សា ហោតិ វា; កោធសា, កោធេន, អត្ថសា, អត្ថេន។

អតេន-។

អការន្តតោ បរស្ស នាវនេស្ស ឯនាទេសោ ហោតិ; ពុទ្ធេន; អតោតិ-កឹ?អគ្គិនា។

សិស្សោ-។

អការន្តតោ នាមស្មា សិស្ស ឱ ហោតិ; ពុទ្ធោ; អតោ ត្វេវ-អគ្គិ។

ក្វចេ វា-។

អការន្តតោ នាមស្មា សិស្ស ឯ ហោតិ វា ក្វចិ;'វនប្ប គុម្ពេ យថា ផុស្សិតគ្គេ' អបវាទវិសយេ'បិ ពហុលំ វិធានា, សុខេ, ទុក្ខេ--វាតិ-កឹ? វនប្បគុម្ពោ; ក្វចីតិ-កឹ? បក្ខេ សព្ពត្ថ មា ហោតុ។

អំ នបុំសកេ-។

អការន្តតោ នាមស្មា សស្ស អំ ហោតិ នបុំសកលិង្គេ រូបំ។

យោនំ និ-។

អការន្តតោ នាមស្មា យោនំ និ ហោតិ នបុំសកេ; សព្ពានិ, រូបានិ --និច្ចវិធានេ ផលមេកច្ចាទិសព្ពាទនំ បឋមាយ។

ឈលា វា-។

ឈលតោ យោនំ និ ហោតិ វា នបុំសកេ; អដ្ឋិនិ, អដ្ឋី, អាយូនិ, អាយូ។

លោបោ-។

ឈលតោ យោនំ លោបោ ហោតិ; អដ្ឋី, អាយូ, អគ្គី, ភិក្ខូ, ឈលាត្វេវ-អគ្គយោ; បគេវ កស្មា ន ហោតិ; អន្តរង្គត្តា អាការស្ស។

ជន្តុហេត្វីឃេបេហិ វា-។

ជន្តុហេតូហិ ឦការន្តេហិ ឃបសញ្ញេហិវ បរេសំ យោនំ វា លោបោ ហោតិ; ជន្តុ ជន្តុយោ, ហេតុ ហេតុយោ, ទទ្ទី ទទ្ទីយោ, កញ្ញា កញ្ញាយោ, រត្តី រត្តិយោ, ឥត្ថី ឥត្ថិយោ, ទេណូ ទេណុយា, វធូ វធុយោ។

យេបស្សិវណ្ណស្ស-។

បសញ្ញស្ស ឥវណ្ណស្ស លោបោ ហោតិ វា យការេ; រត្យោ រត្យា រត្យំ, បោក្ខរញ្ញោ បោក្ខរញ្ញា បោក្ខរញ្ញំ--វាត្វេវ-រត្តិយោ; បស្សាតិ-កឹ?ទទ្ទិយោ; ឥវណ្ណស្សាតិ-កឹ? ធេនុយោ វធុយា; កថំ; អនុញ្ញាតោ អហំ មត្យាតិ?’ យេបស្សា’តិ-យោគវិភាគា។

គសីនំ-។

នាមស្មា គសីនំ លោបោ ហោតិ វិជ្ជន្តរាភាវេ; ភោ បុរិស, អយំ ទទ្ទី។

អសំខ្យេហិ សព្ពាសំ-។

អវិជ្ជមានសង្ខ្យេហិ បរាសំ សព្ពាសំ វិភត្តីនំ លោបោហោតិ;វ វា ឯវឯវំ។ ឯតស្មាយេវ លិង្គា [ ] អសង្ខ្យេហិ ស្យាថុប្បត្ត្យនុមីយតេ។

ឯកត្ថតាយំ-។

ឯកត្ថីភាវេ សព្ពាសំ វិភត្តីនំ លោបោ ហោតិ ពហុលំ; បុត្តីយតិ, រាជបុរិសោ, វាសិដ្ឋោ-- ក្វវិ ន ហោតិ ពហុលំវិធានា; បរន្តបោ។ ភគន្ទរោ, បរស្សបទំ, អត្តនោបទំ, គវម្បតិ, ទេវានម្បិយតិស្សោ, អន្តេវាសី, ជនេសុតោ, មមត្តំ, មាមកោ។

បុព្ពស្មាមាទិតោ-។

អមាទេកត្ថា បុព្ពំ យទេកត្ថំ តតោ បរាសំ សព្ពាសំ វិភត្តីនំ លោបោ ហោតិ; អធិត្ថិ--តថ ន ហោតិ ពហុលំវិធានា, យថាបត្តិយា, យយថាបរិសាយ; បុព្ពស្មាតិ-កឹ?គាមំ គតោ។

នាតោមបញ្ចមិយា-។

អមាទេកត្ថា បុព្ពំ យទេកត្ថមការន្តំ តតោ បរាសំ សព្ពាសំ វិភត្តីនំ លោបោ ន ហោតិ អស្ស ភវត្យបញ្ចម្យា; ឧបកុម្ភំ, អបញ្ចមិយាតិ-កឹ? ឧបកុម្ភា អានយ។

វា ឥតិយាសត្តមិនំ-

អមាទេកត្ថា បុព្ពំ យទេកត្ថមការន្តំ តតោ បរាសំ ឥតិយាសត្តមិនំ វា អំ ហោតិ; ឧបកុម្ភេន កតំ, ឧបកុម្ភំ កតំ, ឧបកុម្ភេ និធេហិ, ឧបកុម្ភំ និធេហិ។

រាជស្សិ នាម្ហិ-។

នាម្ហិ រាជស្សិ វា ហោតិ; សព្ពទត្តេន រាជិនា; វាត្វេ វណ្ណោ។

សុនំហិស្វ-។

រាជស្ស ឩ ហោតិ វា សុនំហិសុ; រាជូសុ រាជេសុ, រាជូនំ រញ្ញំ, រាជូភិ រាជេភិ។

ឥមស្សានិត្ថិយំ ដេ-។

ឥមសទ្ទស្សានិត្ថិយំ ដេ ហោតិ វា សុនំហិសុ; ឯសុ ឥមេសុ, ឯសំ ឥមេសំ, ឯហិ ឥមេហិ--អនិត្ថិយន្តិ-កឹ? ឥមាសុ, ឥមាយំ, ឥមាហិ។

នាម្ហនិមិ-។

ឥមសទ្ទស្សានិត្ថិយំ នាម្ហិ អនិមិ ឥច្ចាទេសា ហោន្តិ; អនេន, ឥមិនា; អនិត្ថិយំត្វេវ-ឥមាយ។

សិម្ហនបុំសកស្សាយំ-។

ឥមសទ្ទស្សានបុំសកស្ស អយំ ហោតិ សិម្ហិ; អយំ បុរិសោ, អយំ ឥត្ថី; អនបុំសកស្សាតិ-កឹ?ឥមំ។

ត្យតេតានំ តស្ស សោ-

ត្យតេតានមនបុំសកានំ តស្ស សោ ហោតិ សិម្ហិ; ស្យោ បុរិសោ, ស្យា ឥត្ថិ; ឯវំ សោ, សា, ឯសោ, ឯសា -- អនបុំសក ស្សេត្វិវ-ត្យំ, តំ, ឯតំ។

មស្សាមុស្ស-។

អនបុំសកស្សាមុស្ស មការស្ស សោ ហោតិ សិម្ហិ; អសុ បុរិសោ, អសុ ឥត្ថិ។

កេ វា-។

អមុស្ស មស្ស កេ វា សោ ហោតិ; អសុកោ អមុកោ, អសុកា អមុកា, អសុកំ អមុកំ, អសុកានិ អមុកានិ។

តតស្ស នោ សព្ពាសុ-។

តសទ្ទស្ស តស្ស នោ វា ហោតិ សព្ពាសុវិភត្តីសុ; នេ, តេ, នាយោ, តាយោ, នំ, តំ, នានិ, តានិ ឥច្ចាទិ។

ដ សស្មាស្មឹស្សាយយស្សំស្សាសំម្ហាម្ហិសវិមស្ស ច-។

សាទិស្វិមស្ស តតស្ស ច ដោ វា ហោតិ; អស្សិមស្ស, អស្មា, ឥមស្មា, អស្មឹ ឥមស្មឹ,អស្សាយ ឥមិស្សាយ, អស្សំ ឥមស្សំ, អស្សា ឥមិស្សា, អាសំ ឥមាសំ, អម្ហា ឥមម្ហា, អម្ហិ ឥមម្ហិ; អស្ស តស្ស, អស្មា តស្មា, អស្មឹ តស្មឹ, អស្សាយ តស្សាយ, អស្សំ តស្សំ, អស្សា តស្សា, អាសំ តាសំ, អម្ហា តម្ហា, អម្ហិ តម្ហិ។ ស្សាយាទិគ្គហណ មាទេសន្តរេមា ហោតុតី។

ដា សិស្សិសិស្មា-។

ឥសិស្មា សិស្ស ដេ វា ហោតិ;' យោនជ្ឈ វិនយេ កង្ខំ អត្ថធម្មវិទូ ឥសេ' វាត្វេវ-ឥសិ។

ទុតិយស្ស យោស្ស-។

ឥសិស្មា បរស្ស ទុយាយោស្ស ដេ វា ហោតិ;' សមណេ ព្រាហ្មណេ វន្ទេ សម្បន្នចរណេ ឥសេ' វាត្វេវ-ឥសយោ បស្ស; ទុតិយស្សាតិ-កឹ?ឥសយោ តិដ្ឋន្តិ។

ឯកច្ចាទិតោ-។

អការន្តេហិ ឯកច្ចាទីហិ យោនំ ដេ ហោតិ; ឯកច្ចេ តិដ្ឋន្តិ, ឯកច្ចេ បស្ស––អតោតិ-កឹ? ឯកច្ចាយោ; ឯវំ ឯសស បឋម។

ន និស្ស ដា-។

ឯកច្ចាទីហិ បរស្ស និស្ស ដា ន ហោតិ; ឯកច្ចានិ។

សព្ពាទីហិ បរស្ស និស្ស ដា ន ហោតិ; សព្ពានិ។

យេយានមេដ-។

អការន្តេហិ សព្ពាទីហិ យោនមេដ ហោតិ; សព្ពេ តិដ្ឋន្តិ សព្ពេ បស្ស; អតោត្វេវ-សព្ពាយោ។

នាញ្ញញ្ច នាមប្បធានា-។

នាមភុតេហិ អប្បធានេហិ ច សព្ពាទីហិ យំ វុត្តំ យំ ចញ្ញំ សព្ពាទិការិយន្តំ ន ហោតិ; តេ សព្ពា, តេ បិយសព្ពា, តេ អតិ សព្ពា។

តតិយត្ថយោគេ-។

តតិយត្ថេន យោគេ សព្ពាទីហិ យំ វុត្តំ យំ ចញ្ញំ សព្ពាទិ ការិយន្តំ ន ហោតិ; មាសេនបុព្ពានំ មាសបុព្ពានំ។

ចត្ថសមាសេ-។

ចត្ថសមាសវិសយេ សព្ពាទីហិ យំ វុត្តំ យំ ចញ្ញំ សព្ពាទិ ការិយន្តំ ន ហោតិ; ទក្ខិណុត្តរបុព្ពានំ––សមាសេតិ-កឹ?អមុសញ្ច តេសញ្ច ទេហិ។

វេដ-។

ចត្ថសមាសវិសយេ សព្ពាទីហិ យស្សេដ វុត្តោ តស្ស វា ហោតិ; បុព្ពុត្តរេ, បុព្ពុត្តរា។

បុព្ពាទីហិ ដហិ-

ឯតេហិ បុព្ពាទីហិ ឆហិ សវិសយេ ឯដ វា ហោតិ?បុព្ពេ បុព្ពា, បរេ បរា, អបរេ អបរា,ទក្ខិណេ ទក្ខិណា, ឧត្តរេ ឧត្តរា, អធរេ អធរា––ឆហីតិ-កឹ?យេ។[ ]

មនាទីហិ ស្មឹសំនាស្មានំ សិសោឱសាសា-។

មនាទីហិ សមីមាទីនំ សិសោឱសាសា វា ហោន្តិ យថាក្កំ; មនសិ មនស្មឹ, មនសោ មនស្ស, មនោ មនំ, មនសា មនេន, មនសា មនស្មា––កថំ? បុត្តោ ជាតោ អចេតសោ, ហិត្វា យាតិ សុមេធសោ; សុទ្ធុត្តរវាសសា, ហេមកបក្ខុណវាសសេតិ-សកត្ថេ ណន្តា។

មន តម តប តេជ សិរ ឧរ វច ឱជ រជ យស បយ

សររយយាយវាសចេតា ជលាសយាក្ខយលោហបដមនេសុ-()។

សតោ សព្ភេ-។

សន្តសទ្ទស្ស សព ភវតិ ភការេ; សព្ភិ។

ភវតោ វា ហោន្តោ គយោនាសេ-។

ភវន្តសទ្ទស្ស ភោន្តាទេសោ វា ហោតិ គយោនាសេ; ភោន្ត, ភវំ, ភោន្តោ, ភវន្តោ, ភោតា, ភវតា, ភោតោ, ភវតោ--ភោ ឥតិ-អាមន្តណេ និបាតោ’កុតោនុ អាគច្ឆថ ភោ គយោ ជនា’ឯវំ ភន្តេតិ-ភទ្ទេតិ-សទ្ទន្តរេន សិទ្ធំ;ភទ្ទន្ត ឥតិ-ទស្ស ទ្វិភាវេន។

សិស្សាគ្គិតោ និ-។

អគ្គិស្មា សិស្ស និ ហោតិ វា; អគ្គិនី,អគ្គិ។

ន្តស្សំ-។

សិម្ហិ ន្តប្បច្ចយស្ស អំ ហោតិ វា; គច្ឆំ, គច្ឆន្តោ។

ភុតោ-។

ភុធាតុតោ ន្តស្ស អំ ហោតិ សិម្ហិ និច្ចំ បុនព្ពិធានា; ភវំ។

មហន្តរហន្តានំ ដា វា-។

សិម្ហិ មហន្តារហន្តានំ ន្តស្ស ដា វា ហោតិ; មហា, មហំ, អរហា, អរហំ។

ន្តស្ស-។

សិម្ហិ ន្តស្សដា ហោតិ; គុណវា។

អំដំ នបុំសកេ-។

ន្តស្ស អំដំ ហោន្តិ សិម្ហិ នបុំសកេ; គុណវំ កុលំ, គុណញ្ច ន្តំ កុលំ--នបុំសកេតិ កឹ? សីលវា ភិក្ខុ។

ហិមវតោ វា ឱ-។

ហិមវតោ សិម្ហិ ន្តស្ស ឱ វា ហោតិ; ហិមវន្តោ, ហិមវា។

រាជាទិយុវាទិត្វា -។

រាជាទីហិ យយុវាទីហិ ច សិស្ស អា ហោតិ; រាជា, យយុវា--រាជ ព្រហ្ម សខ អត្ត អាតុម។

ធម្មោ វាញ្ញត្ថេ-()។

ទឡ្ហធម្មា; (ទឡ្ហធម្មោ) អស្មា។

ឥមោ ភាវេ-()។

អណិមា, លឃិមា--យុវ សា សុវា មឃវ បុម វត្តហ។

វាម្ហានង្ វ -។

រាជាទីនំ យុវាទីនំ ចានង ហោតិ វាម្ហិ; [ ] រាជានំ, រាជំ, យុវានំ, យុវំ។

យោនមានោ-។

រាជាទីហិ យុវាទីហិ ច យោនមានោ វា ហោតិ; រាជានោ, យុវានោ--វាត្វេវ-រាជា,រាជេ, យុវា, យុវេ។

អាយោ នោ ច សខា-។

សខតោ យោនមាយោនោ ហោន្តិ វា អានោ ច; សខាយោ, សខិនោ, សខានោ?វាត្វេវ-សខា, សខេ។

ដេ ស្មិនោ-។

សខតោ ស្មិនោ ដេ ហោតិ; សខេ និច្ចត្តោ'យមារម្ភោ។

នោនាសេស្វិ-។

សខស្ស ឥ ហោតិ នោនាសេសុ; សខិនោ, សខិនា, សខិស្ស។

ស្មានំសុ វា-។

សខស្ស វា ឥ ហោតី ស្មានំសុ; សខិស្មា, សខស្មា, សខីនំ, សខានំ។

យោស្វំហិសុ ចារងិ-។

សខស្ស វា អារងិ ហោតិ យោស្វំហិសុស្មានំសុ ច; សខារោ សខាយោ, សខារេសុ, សខេសុ,សខារំ, សខំ, សខារេហិ, សខេហិ, សខារា, សខារស្មា, សខារានំ, សខានំ។

លតុបិតាទិនមសេ-។

លតុប្បច្ចយន្តានំ បិតាទីនំ ចារងិ ភោតិ សតោ'ញ្ញត្រ; កត្តារោ, បិតរោ, កត្តារំ, បិតរំ, កត្តារា, បិតរា, កត្តរិ, បិតរិ--អសេតិ-កឹ?កត្តុនោ, បិតុនោ។

នម្ហិ វា-។

នម្ហិ លតុបិតាទីនមារងិ វា ហោតិ; កត្តារានំ, កត្តុនំ, បិតរានំ, បិតុន្នំ។

អា-១

.

នម្ហិ លតុបិតាទីនមា វា ហោតិ; កត្តានំ, កត្តូនំ, បិតានំ, បិតុន្នំ។

សលោបោ-។

លតុបិតាទីហិ សស្ស លោបោ វា ហោតិ; កត្តុ, កត្តុនោ, សកមន្ធាតុ, សកមន្ធាតុនោ, បិតុ, បិតុនោ។

សុហិស្វារងិ-។

សុហិសុ លតុបិតាទីនមរងិ វា ហោតិ; កត្តារេសុ, កត្តុសុ, បិតរេសុ, បិតុសុ, កត្តារេហិ, កត្តុហិ, បិតរេហិ, បិតុហិ។

នជ្ជាយោស្វាម-។

យោសុ នទីសទ្ទស្ស អាមិ វា ហោតិ; នជ្ជាយោ, នទិយោ។

ដិ កតិម្ហា-។

កតិម្ហា យោនំ ដិ ហោតិ; កតិ តិដ្ឋន្តិ, កតិ បស្ស។

ដ បញ្ចាទិហិ ចុទ្ទសហិ-។

បញ្ចាទីហិ ចុទ្ទសហិ សំខ្យាហិ យោនំ ដោ ហោតិ; បញ្ច បញ្ច, ឯវំ យាវ អដ្ឋារសា--បញ្ចាទីហីតិ-កឹ? ទ្វេ តយោ ចត្តារោ; ចុទ្ទសហីតិ-កឹ? ទ្វេវីសតិយោ។

ឧភគោហិ ដោ-។

ឧភគោហិ យោនំ ដោ ហោតិ; ឧភោ, ឧភោ, គាវោ, គាវោ--កថំ? ឥមេករត្តឹ ឧភយោ វសាមាតិ- ដោម្ហិ យការាគមោ។

អារង៑ស្មា-។

អារដាទេសតោ បរេសំ យោនំ ដោ ហោតិ; សខារោ, កត្តារោ, បតរោ។

ដោដេ វា-។

អារដាទេសម្ហា យោនំ ដោដេ វា ហោន្តិ យថាក្កមំ; សខារោ, សខារេ, សខារោ--ដោគ្គហណំ លាឃវត្ថំ។

ដា នាស្មានំ-។

អារដាទេសម្ហា នាស្មានំ ដា ហោតិ; កត្តារា, កត្តារា, ក្វចិ វា ហោតិ ពហកុលាធិការា; ឯតាទិសា សខារស្មា

ដិ ស្មិនោ-។

អារដាទេសម្ហា ស្មិនោ ដិ ហោតិ; កត្តរិ, បិតរិ។

ទិវាទិតោ-។

ទិវាទីហិ នាមេហិ ស្មិនោ ដិ ហោតិ; ទិវិ, ភុវិ--និច្ចំ វការាគមោ។

រស្សារង៑-។

ស្មិម្ហិ អារោ រស្សោ ហោតិ; កត្តរិ, នត្តរិ។

បិតាទីនមនត្តាទីនំ-។

នត្តាទិវជ្ជិតានំ បិតាទីនមារោ រស្សោ ហោតិ សព្ពាសុ វិភត្តិសុ; បិតរោ, បិតរំ--អនត្តាទីនន្តិ កឹ? នត្តារោ។

យុវាទីនំ សុហិស្វានង៑-។

សុហិសុ យុវាទីនំ អានង៑ ហោតិ; យយុវានេសុ, យុវានេហិ។

នោនានេស្វា-។

ឯសុ យុវាទីនមា ហោតិ; យុវានោ, យុវានា, យុវានេ។

ស្មាស្មិន្នំ នានេ-។

យុវាទីហី ស្មាស្មិន្នំ នានេ ហោន្តិ យថាក្កមំ; យុវានា, យុវានេ។

យោនំ នោនេ វា-។

យុវាទីហិ យោនំ នោនេ វា ហោន្តិ យថាក្កមំ; យុវានោ យុវានេ—វាតិ-កឹ?យុវេ បស្ស;នោគ្គហណំ លាឃវត្ថំ។

ឥតោ’ញ្ញត្ថេ បុមេ-។

អញ្ញបទត្ថេ វត្តមានា ឥការន្តតោ នាមស្មា យោនំ នោនេ វា ហោន្តិ យថាក្កមំ បុល្លិង្គេ, តោមរំកុសបាណិនោ, តោមរំកុសបាណិនេ, វាត្វេវ-តោមរំកុសបាណយោ; អញ្ញត្ថេតិ-កឹ?បាណយោ។

នេ ស្មិនោ ក្វចិ-។

អញ្ញបទត្ថេ វត្តមានា ឥការន្តតោ នាមស្មា ស្មិនោ នេ ហោតិ វា ក្វចិ;’ កតញ្ញុម្ហិ ច បោសម្ហិ សីលវន្តេ អរិយវុត្តិនេ’ វាត្វេវ-អរិយវុត្តិម្ហិ; បុមេត្វេវ-អរិយយវុត្តិយា។

បុមា-។

បុមសទ្ទតោ ស្មិនោ យំ វុត្តំ តំ វា ហោតិ; បុមានេបុមេ។

នាម្ហិ-។

បុមស្ស នាម្ហិ យំ វុត្តំ តំ វា ហោតិ; បុមានា បុមេន។

សុម្ហា ច-។

បុមស្ស សុម្ហិ យំ វុត្តំ តំ អា ច វា ហោតិ; បុមានេសុ, បុមេសុ, បុមាសុ។

គស្សំ-។

បុមសទ្ទតោ គស្ស អំ វា ហោតិ; ភោ បុមំ, ភោ បុម, ភោ ឥត្ថិបុមំ, ភោ ឥត្ថិបុម។

សាស្សំសេ ចានង៑-។

សាសទ្ទស្ស អានង៑ ហោតិ អំសេ គេ ច; សានំ, សានស្ស, ភោ សាន។

វត្តហា សនន្នំ នោនានំ-។

វត្តហា សនន្នំ នោនានំ ហោន្តិ យថាក្កមំ; វត្តហា នោ, វត្តហានានំ។

ព្រហ្មស្សុ វា-។

ព្រហ្មស្សុ វា ហោតិ សនំសុ; ព្រហ្មុនោ, ព្រហ្មស្ស, ព្រហ្មូនំ ព្រហ្មានំ។

នាម្ហិ-។

ព្រហ្មស្សុ ហោតិ នាម្ហិ; ព្រហ្មុនា,

បុមកម្មថាមទ្ធានំ វា សស្មាសុ ច-។

បុទីនមុ ហោតិ វា សស្មាសុ នាម្ហិ ច; បុមុនោ, បុមស្ស; បុមុនា, បុមានា, បុមុនា, បុមានា; កម្មុនោ, កម្មស្ស; កម្មុនា កម្មស្មា; កម្មុនា, កម្មុនា; ឋាមុនោ, ឋាមស្ស;ឋាមុនា, ឋាមស្មា; ឋាមុនា, ឋាមេន; អទ្ធុនោ, អទ្ធស្ស; អទ្ធុនា, អទ្ធស្មា;អទ្ធុនា, អទ្ធនា។

យុវា សស្សនោ-។

យុវា សស្សវា ឥនោ ហោតិ, យុវិនោ, យុវស្ស។

នោត្តាតុមា-។

អត្តាតុមេហិ សស្ស នោ ហោតិ វា; អត្តនោ, អត្តស្ស; អាតុមនោ, អាតុមស្ស។

សុហិសុ នក-។

អត្តអាតុមានំ សុហិសុ វា នក ហោតិ; អត្តនេសុ, អត្តេសុ, អាតុមនេសុ, អាតុមេសុ; អត្តនេហិ, អត្តេហិ; អាតុមនេហិ, អាតុមេហិ--កថំ?វេរិនេសូតិ-នក ឥតិ យោគវិភាគា។

ស្មាស្សនា ព្រហ្មា ច-។

ព្រហ្ម អត្តអាតុមេហិ ច ស្មាស្ស នា ហោតិ; ព្រហ្មុនា, អត្តនា, អាតុមនា។

ឥមេតានមេនាណ្វាទេសេ ទុតិយាយំ-។

ឥមឯតសទ្ទានំ កថិតានុកថនវិសយេ ទុតិយាយមេនាទេសោ ហោតិ; ឥមំ ភិក្ខុំ វិនយមជ្ឈាបយអថោ ឯនំ ធម្មមជ្ឈាបយ, ឥមេ ភិក្ខូ វិនយមជ្ឈាបយ អថោ ឯនេ ធម្មមជ្ឈាបយ; ឯវមេ តស្ស ច យោជនីយំ។

កិស្ស កោ សព្ពាសុ-។

សព្ពាសុ វិភត្តិសុកិស្សកោ ហោតិ; កោ, កេ, កា, កាយោ, កំ, កានិ, កេនេច្ចាទិ។

កិ សស្មីសុវានិត្ថិយំ-។

អនិត្ថិយំ កិស្ស កិ វា ហោតិ សស្មីសុ; កិស្ស, កស្ស, កិស្មី, កស្មី; អនិត្ថិយន្តិ-កឹ? កោ, កំ។

ឥមស្សិទំ វា-។

អំសិសុ សហ តេហិឥមស្សិទំ ហោតិ វា នបុំសកេ; ឥទំ, ឥមំ; ឥទំ,ឥមំ។

អមុស្សាទុំ-។

អំសិសុ សហ តេហិ អមុស្ស អទុំ ហោតិ វា នបុំសកេ; អទុំ, អមុំ; អទុំ, អមុំ។

សុម្ភាម្ភស្សាស្មា-

អហ្មស្ស អស្មា ហោតិ វា សុម្ហិ; ភត្តីវស្មាសុ សា តវ; វាត្វេវ-អម្ហេសុ។

នម្ហិ តិចតុន្នមិត្ថិយំ តិស្សចតស្សា-។

នម្ហិ តិចតុន្នំ តិស្សវតស្សា ហោន្តិត្ថិយំ យថាក្កមំ; តិស្សន្នំ, វតស្សន្នំ; ឥត្ថិយន្តិ-កឹ? តិណ្ណំ, ចតុន្នំ។

តិស្សោចតស្សោ យោម្ហិ សវិភត្តីនំ-។ វិភត្តិសហិតានំ តិវតុន្នំ យោម្ហិ តិស្សោ ចតស្សោ ហោន្តិត្ថិយំ យថាក្កមំ; តិស្សោ,ចតស្សោ

តីណិចត្តារិ នបុំសកេ-។

យោម្ហិសវិភត្តីនំ តិចតុន្នំ យថាក្កមំតីណិ ចត្តារិ ហោន្តិ នបុំសកេ; តីណិ, ចត្តារិ។

បុមេ តយោចត្តារោ-។

យោម្ហិ សវិភត្តីនំ តិចតុន្នំ តយោចត្តារោ ហោន្តិ យថាក្កមំ បុល្លិង្គេ; តយោ, ចត្តារោ។

ចតុរោវា ចតុស្ស-។

ចតុសទ្ទស្ស សវិភត្តិស្ស យោម្ហិ ចតុរោ វា ហោតិ បុល្លិង្គេ; ចតុរោ ជនា សំវិធាយ; កថំ? ចតុរោ និមិត្តេនាទ្ទសាសិន្តិ លិង្គវិបល្លាសា។

មយមស្មាម្ហស្ស-។

យេយាស្វម្ហស្ស សវិភត្តិស្សអស្មាកំមមំ ហោន្តិ វា យថាក្កមំ; អស្មាកំ, អម្ហាកំ; មមំ, មម។

សិម្ហហំ-។

សិម្ហិ អម្ហស្ស សវិភត្តិស្ស អហំ ហោតិ; អហំ។

តុម្ហស្ស តុវំត្វមម្ហិ ច-។

អម្ហិ សិម្ហិ ច តុហ្មស្ស សវិភត្តិស្ស តុវំត្វំ ហោន្តិ យថាក្កមំ; តុវំ, ត្វំ។

តយាតយីនំ ត្វំ វា តស្ស-។

តុម្ហស្សតយាតយីនំ តការស្សត្វ ហោតិ វា; ត្វយា, តយា; ត្វយិ, តយិ។

ស្មាម្ហិ ត្វម្ហា-។

ស្មាម្ហិ តុម្ហស្ស សវិភត្តិស្ស ត្វម្ហា ហោតិ វា; បត្តា និស្សំសយំ [ ] ត្វម្ហា—វាត្វេវ-ត្វយា។

ន្តន្តុនំ ន្តោ យោម្ហិ បឋមេ-។

បឋមេ យោម្ហិ ន្តន្តុនំ សវិភត្តិនំ ន្តោ ឥច្ចាទេសោ វា ហោតិ; គច្ឆន្តោ, គច្ឆន្តា; គុណវន្តោ, គុណវន្តា។

តំ នម្ហិ-។

នម្ហិ ន្តន្តុនំ សវិភត្តិនំ តំ វា ហោតិ; គច្ឆតំ, គច្ឆន្តានំ; គុណវតំ, គុណវន្តានំ។

តោតាតិតា សស្មាស្មឹនាសុ-។

សាទិសុន្តន្តុនំ សវិភត្តិនំ តោតាតិតា ហោន្តិ វា យថាក្កមំ; គច្ឆតោ, គច្ឆន្តស្ស; គុណវតោ, គុណវន្តស្ស; គច្ឆតា, គច្ឆន្តម្ហា; គុណវតា, គុណវន្តម្ហា; គច្ឆតិ, គច្ឆន្តេ;គុណវតិ, គុណវន្តេ; គច្ឆតា, គច្ឆន្តេន; គុណវតា, គុណវន្តេន។

ដដាអំ គេ-។

គេ បរេ ន្តន្តុនំ សវិភត្តីនំ ដដាអំ ឥច្ចាទេសា ហោន្តិ; ភោ គច្ឆ, ភោ គច្ឆា, ភោក គច្ឆំ; ភោ គុណវ, ភោ គុណវា, ភោ គុណវំ។

យោម្ហិ ទ្វិន្នំ ទុវេទ្វេ-។

យោម្ហិ ទ្វិស្ស សវិភត្តិស្ស ទុវេទ្វេ ហោន្តិ បច្ចេកំ; ទុវេ, ទ្វេ។

ទុវិន្នំ នម្ហិ វា-។

នម្ហិ ទ្វិស្ស សវិភត្តិស្ស ទុវិន្នំ ហោតិ វា; ទុវិន្នំ, ទ្វិន្នំ។

រាជស្ស រញ្ញំ-។

នម្ហិ រាជសទ្ទស្សសវិភត្តិស្សរញ្ញំ ហោតិ វា; រញ្ញំ, រជានំ

នាស្មាសុ រញ្ញា-។

នាស្មាសុ រាជស្ស សវិភត្តិស្សរញ្ញា ហោតិ, រញ្ញា កតំ, រញ្ញានិស្សដំ។

រញ្ញោរញ្ញស្សរាជិនោ សេ-។

សេ រាជស្ស សវិភត្តិស្ស រញ្ញោរញ្ញស្សរាជិនោ ហោន្តិ; រញ្ញោ, រញ្ញស្ស, រាជិនោ។

ស្មិម្ហិ រញ្ញេរាជិនិ-។

ស្មិម្ហិ រាជស្ស សវិភត្តិស្ស រញ្ញេរាជិនិ ហោន្តិ; រញ្ញេ,រាជិនិ។

សមាសេ វា-។

សមាសវិសយេ ឯតេ អាទេសា រាជស្សវា ហោន្តិ; កាសិរញ្ញា, កាសិរាជេន; កាសិរញ្ញា, កាសិរាជស្មា; កាសិរញ្ញោ, កាសិរាជស្ស; កាសិរញ្ញេ, កាសិរាជេ។

ស្មិម្ហិ តុម្ហាម្ហានំតយិមយិ-។

ស្មិម្ហិ តុម្ហអម្ហសទ្ទានំ សវិភត្តីនំ តយិមយិ ហោន្តិ យថាក្កមំ; តយិ,មយយិ។

អម្ហិ តំមំតវំមមំ-។

អម្ហិ តុម្ហអម្ហសទ្ទានំ សវិភត្តីនំ តំមំតវំមមំ ហោន្តិ យថាក្កមំ; តំ, មំ, តវំ, មមំ។

នាស្មាសុតយាមយា-។

នាស្មាសុ តុម្ហអម្ហសទ្ទានំ សវិភត្តីនំ តយាមយា ហោន្តិ យថាក្កមំ; តយា កតំ, មយា កតំ; តយា និស្សដំ, មយា និស្សដំ។

តវមមតុយ្ហំមយ្ហំ សេ-។

សេតុម្ហអម្ហសទ្ទានំ សវិភត្តីនំ តវមមតុយ្ហំមយ្ហំ ហោន្តិ យថាក្កមំ; តវ, តុយ្ហំ; មម,មយ្ហំ។

ងំងកំ នម្ហិ-។

នម្ហិ តុម្ហអម្ហសទ្ទានំ សវិភត្តីនំ ងំងាកំ ហោន្តិ បច្ចេកំ; តុម្ហំ, តុម្ហាកំ, អម្ហំ, អម្ហាកំ--យថាសង្ខ្យមត្រ ន វិវច្ឆតេ។

ទុតិយេ យោម្ហិ វា-។

តុម្ហអម្ហសទ្ទានំ សវិភត្តីនំ បច្ចេកំ ងំងាកំ វា ហោន្តិ យោម្ហិ ទុតិយេ; តុម្ហំ’តុម្ហាកំ, តុម្ហេ; អម្ហំ,អម្ហាកំ,អម្ហេ។

អបាទាទោ បទតោកវាក្យេ-។

តទមធិកតំ វេទិតព្ពំ; បជ្ជតេ'នេនត្ថោតិ-បទំ, ស្យាទ្យន្តំ ត្យាទ្យន្តញ្ច; បទសមូហោ វាក្យំ។

យោនំហិស្វបញ្ចម្យា វោនោ-។

អបញ្ចមិយា យោនំហិស្វបាទាទោ វត្តមានានំ បទស្មា បរេសំ ឯកវាក្យេ ឋិតានំ តុម្ហអម្ហសទ្ទានំ សវិភត្តីនំ វោ នោ ហោន្តិ វា យថាក្កមំ; តិដ្ឋថ វោ, តិដ្ឋថ តុម្ហេ; តិដ្ឋាម នោ, តិដ្ឋាម មយំ; បស្សតិ វោ, បស្សតិ តុម្ហេ; បស្សតិ នោ, បស្សតិអម្ហេ; ទីយតេ វោ, ទីយតេ តុម្ហំ; ទីយតេ នោ,

ទីយតេ អម្ហំ; ធនំ វោ, ធនំ តុម្ហំ; ធនំ នោ, ធនំ អម្ហំ; កតំ វោ, កតំ តុម្ហេហិ; កតំ នោ, កតំ អម្ហេហិ--អបញ្ចម្យាតិ-កឹ?និស្សដំ តុម្ហេហិ, និស្សដំ អម្ហេហិ; អបាទាទោត្វេវ

“ពលញ្ច ភិក្ខូនមនុប្បទិន្នំ,
តុម្ហេហិ បុញ្ញំ បសុតំ អនប្បកំ”;

បទតោត្វេវ- តុម្ហេ តិដ្ឋថ; ឯកវាក្យេត្វេវ- ទេវទត្តោ តិដ្ឋតិ គាមេ, តុម្ហេ តិដ្ឋថនគរេ; សវិភត្តីនំត្វេវ- អរហតិ ធម្មោ តុម្ហាទិនំ; អរហតិ ធម្មោ អម្ហាទិសានំ។

តេមេ នាសេ-។

នាម្ហិ សេ ច អបាទាទោ វត្តមានានំ បទស្មា បរេសំ ឯក វាក្យេ ឋិតានំ តុម្ហអម្ហសទ្ទានំ សវិភត្តីនំ តេមេ វា ហោន្តិ យថាក្កមំ; កតំ តេ, កតំ តយា; កតំមេ, កតំ មយា; ទីយតេ តេ, ទីយតេ តវ; ទីយតេ មេ, ទីយយតេ មម; ធនំ តេ, ធនំមេ, ធនំ មម។

អន្វាទេសេ-។

កថិតានុកថនវិសយេ តុម្ហអម្ហសទ្ទានមាទេសា និច្ចំ ភវន្តិ បុនព្ពិធានា; គាមោ តុម្ហំ បរិគ្គហោ, អថោ ជនបទោ វោ បរិគ្គហោ។

សបុព្ពា បឋមន្តា វា-។

វិជ្ជមានបុព្ពស្មា បឋមន្តា បរេសំ តុម្ហអម្ហសទ្ទានមា ទេសា វា ហោន្តិ អន្វាទេសេ'បិ; គាមេ បដោ តុម្ហាកំ, អថោ នគរេ កម្ពលោ វោ; អថោ នគរេ កម្ពលោ តុម្ហាកំ; សបុព្ពាតិ-កឹ? បដោ តុម្ហាកំ, អថោ កម្ពលោ វោ; បឋមន្តាតិ-កឹ-បដោ នគរេ តុម្ហាកំ, អថោ កម្ពលោ គាមេ វោ។

ន វវាហាហេវយោគេ-។

ចាទីហិ យោគេ តុម្ហអម្ហសទ្ទានមាទេសា ន ហោន្តិ; គាមោ តវ ច បរិគ្គហោ, មម ច បរិគ្គហោ; គាមោ តវ វា បរិគ្គហោ, មម វា បរិគ្គហោ; គាមោ តវហ បរិគ្គហោ, មមហ បរិគ្គហោ; គាមោ តវាហ បរិគ្គហោ, មមាហ បរិគ្គ ហោ; គាមា តវេវ បរិគ្គហោ, មមេវ បរិគ្គហោ; ឯវំ សព្ពត្ថ ឧទាហរិតព្ពំ--យោគេតិ កឹ? គាមោច តេ បរិគ្គហោ, នគរញ្ច មេ បរិគ្គហោ។

ទស្សនត្ថេនាលោចនេ-។

ទស្សនត្ថេសុ អាលោចនវជ្ជិតេសុ បយុជ្ជមានេសុ តុម្ហ អម្ហសទ្ទានមាទេសា ន ហោន្តិ; គាមោ តុម្ហេ ឧទ្ទិស្សាគតោ, គាមោ អម្ហេ ឧទ្ទិស្សាគតោ--អនាលោចនេតិ-កឹ? គាមោ វោ អាលោវេតិ, គាមោ នោ អាលោចេតិ។

អាមន្តណំ បុព្ពមសន្តំវ-។

អាមន្តណំ បុព្ពមវិជ្ជមានំ វិយ ហោតិ តុម្ហអម្ហសទ្ទាន មាទេសវិសយេ; ទេវទត្ត តវ បរិគ្គហោ—អាមន្តណន្តិកឹ? កម្ពលោ តេ បរិគ្គហោ; បុព្ពន្តិ-កឹ?’មយេតំ សព្ព មក្ខាតំ តុម្ហាកំ ទ្វិជបុង្គវា’ បរស្ស ហិ [ ] អវិជ្ជមានន្តា អបាទាទោតិ-បដិសេធោន សិយា? ឥវាតិ-កឹ? សវនំ[ ] យថា សិយា។

ន សាមញ្ញវចនមេកត្ថេ-។

សមានាធិករណេ បរតោ សាមញ្ញវចនមាមន្តណមសន្តំ វិយ ន ហោតិ; មាណវក ជដិលក តេបរិគ្គហោ—បរស្សា វិជ្ជមានត្តេ’បិ បុព្ពរូបមុបាទាយាទេសោ ហោតិ; សាមញ្ញ វចនន្តិ-កឹ? ទេវទត្ត មាណវក តវ បរិគ្គហោ; ឯកត្ថេតិកឹ? ទេវទត្ត យញ្ញទត្ត តុម្ហំ បរិគ្គហោ។

ពហុសុ វា-។

ពហុសុ វត្តមានមាមន្តណំ សាមញ្ញវចនមេកត្ថេ អវិជ្ជមានំ វិយ វា ន ហោតិ; ព្រាហ្មណា គុណវន្តោ តុម្ហាកំ បរិគ្គហោ; ព្រាហ្មណា គុណវន្តោ វោ បរិគ្គហោ។

ឥតិ មោគ្គល្លានេ វ្យាករណេ វុត្តិយំ ស្យាទិកណ្ឌោ ទុតិយោ។

ស្យាទិ ស្យាទិនេកត្ថំ-។

ស្យាទ្យន្តំ ស្យាទ្យន្តេន សហេកត្ថំ ហោតីតិ-ឥទមធិកតំ វេទិតព្ពំ; សោ ច ភិន្នត្ថានមេកត្ថិភាវោ សមាសោតិ វុច្ចតេ។

អសំខ្យំ វិភត្តិសម្បត្តិសមីបសាកល្យាភាវយថា បច្ឆាយុគបទត្ថេ-។

អសំខ្យំ ស្យ្សាទ្យន្តំ វិភត្យាទីនមត្ថេ វត្តមានំ ស្យាទ្យន្តេន សហេកត្ថំ ភវតិ; តត្ថ វិភត្យត្ថេ តាវ-ឥត្ថិសុ កថាបវត្តា អធិត្ថិ—សម្បត្តិ ទ្វិធា អត្តសម្បត្តិ សមិទ្ធិ ចសម្បន្នំ ព្រហ្មំ សព្រហ្មំ, លិច្ឆវីនំ; សមិទ្ធិ ភិក្ខានំ សុភិក្ខំ។ សមីបេ-កុម្ភស្ស សមីបមុបកុម្ភំ—សាកល្យេ-សតិណមជ្ឈោ ហរតិ; សាគ្យជិគេ—អភាវោ សម្ពន្ធិភេទា ពហុវិធោ; តត្រ ឥទ្ធាភាវេ-វិគតា ឥទ្ធិ សទ្ទិកានំ ទុស្សទ្ទិកំ; អត្ថាភាវេ-អភាវោ មក្ខិកានំ និម្មក្ខិកំ; អតិក្កមាភាវេ-អតិគតានិ តិណានិ និត្តិណំ; សម្បតាភាវេ-អតិគតំ លហុបាបុរណំ អតិ លហុបាបុរណំ; លហុបាបុរណស្ស នាយមុបភោគកាលោតិ អត្ថោ។ យយថាត្ថោ’នេកវិធោ; តត្រ យោគ្គតាយំ-អន្ទរូបំ សុរូបោ វហតិ; វិច្ឆាយំ -អន្វទ្ធមាសំ; អត្ថានតិវត្តិយំ- យថាសត្តិ; សទិសត្តេ- សទិសោ កិខិយា[ ] សកិខិ; អានុបុព្ពិយំ- អនុជេដ្ឋំ; បច្ឆាត្ថេ [-]អនុរថំ; យុគបទត្ថេ-សចក្កំ និធិ។

យថា ន តុល្យេ-។

យថាសទ្ទោតុល្យត្ថេ វត្តមានោ ស្យាទ្យន្តេន សហេកត្ថោ ន ភវតិ; យថា ទេវទត្តោ តថា យញ្ញទត្តោ។

យាវាវធារណេ-។

យាវសទ្ទោ’វធារណេ វត្តមានោ ស្យាទ្យន្តេន សហេកត្ថោ ភវតិ; អវធារណមេត្តកតា បរិច្ឆេទោ; យាវាមត្តំ ព្រាហ្មណេ អាមន្តយ; យាវជីវំ—អវធារណេតិ-កឹ, យាវ ទិន្នំតាវ ភុត្តំ នាវធារយាមិ កិត្តកំ មយា ភុត្តន្តិ។

បយ្យបាពហិតិរោបុរេបច្ឆាវា បញ្ចម្យា-។

បរិអាទយោ វញ្ចម្យន្តេន សហេកត្ថា ហោន្តិ វា; បរិ បព្ពតំ វស្សិ ទេវោ, បរិបព្ពតា; អបបព្ពតំ វស្សិ ទេវោ, អប បព្ពតា; អាបាដលិបុត្តំ វស្សិទេវោ, អាបាដលិបុត្តា; ពហិគាមំ, ពហិគាមា; តិរោបព្ពតំ, តិរោបព្ពតា; បុរេភត្តំ, បុរេភត្តា; បច្ឆាភត្តំ, បច្ឆាភត្តា—វេតោធិការោ

សមីបាយាមេស្វនុ-។

អនុសទ្ទោ សាមីប្យេ អាយាមេ ច វត្តមានោ ស្យាទ្យន្តេន សហេកត្ថោ ហោតី វា; អនុវនមសនិ គតា; អនុគង្គំ ពារាណសី--សមីបាយាមេស្វិតិ-កឹ, រុក្ខមនុវិជ្ជោតតេ វិជ្ជុ។

តិដ្ឋគ្វាទិនិ-។

តិដ្ឋគុប្បភុតីនិ, ឯកត្ថិភាវវិសយេ និបាតីយន្តេ;'តិដ្ឋន្តី គាវោ យស្មឹ កាលេ'តិដ្ឋគុ, កាលោ; វហគ្គុ, កាលោ; អាយតិគវំ, ខលេយវំ, លូនយវំ, លូយមានយវមិច្ចាទិ--វ្យន្តោ'បេត្ថ; កេសាកេសិ; ទណ្ឌាទណ្ឌិ--តថា វេលាប្បភាវនត្ថោ'បិ; បាតោ នហានំ បាតនហានំ; សាយំ នហានំ សាយនហានំ; បាតកាលំ, សាយកាលំ; បាតមេឃំ, សាយមេឃំ; បាតមគ្គំ, សាយមគ្គំ។

ឱរេបរិបដិបារេមជ្ឈេហេដ្ឋាជោន្តោ វា ឆដ្ឋីយា-។

ឱរាទយោ សទ្ទា ឆដ្ឋិយន្តេន សហេកត្ថា វា ហោន្តិ; ឯការន្តត្តំ និបាតនតោ--ឱរេគង្គំ; ឧបរិសិខរំ; បដិសោតំ; បារេយមុនំ; មជ្ឈេគង្គំ; ហេដ្ឋាបាសាទំ; ឧទ្ធគង្គំ; អជោគង្គំ; អន្តោបាសាទំ--បុន វាវិធានា គង្គាឱរមិច្ចា ទិបិ ហោតិ។

តំ នបុំសកំ-។

យទេតមតក្កន្តមេកត្ថំ តំ នបុំសកលិង្គំ វេទិតព្ពំ; តថា វេវោទាហដំ; វា ក្វចិ ពហុលាធិការា--យថាបរិសំ, យថា បរិសាយ; សកាយ សកាយ បរិសាយាតិ អត្ថោ។

អមាទិ-។

អមាទិស្យាទ្យន្តំ ស្យាទ្យាន្តេន សហ ពហុលមេកត្ថំ ហោតិ;'គាមំ គតោ' គាមគតោ;'មុហុត្តំ សុខំ' មុហុត្តសុខំ។ វុត្តិយេ វោបបទសមាសេ-កុម្ភការោ; សបាកោ; តន្តវាយោ; ចរា ហរោ--ន្តមានក្តវន្តុហិ វាក្យមេវ; ធម្មំ សុណន្តោ; ធម្មំ សុណមានោ; ឱទនំ ភុត្តវា។'

រញ្ញោ ហតោ' រាជហតោ;'អសិនា ឆិន្នោ' អសិច្ឆិន្នោ; បិតុសទិសោ; បិតុសមោ; សុខសហគតំ;'ទធិនា ឧបសិត្តំ ភោជនំ'ទធិភោជនំ;'គុឡេន មិស្សោ ឱទនោ' គុឡោទនោ។ វុត្តិ បទេនេវោបសិត្តាទិក្រិយាយាខ្យាបនតោ នត្ថាយុត្តត្ថតា។

ក្វវិ វុត្តិយេវ; ឧរគោ បាទបោ--ក្វវិ វាក្យមេវ; ផរសុនា ឆិន្នវា; ទស្សនេន បហាតព្ពា។'

ពុទ្ធស្សទេយ្យំ' ពុទ្ធទេយ្យំ;'យូបាយ ទារុ' យូបទារុ;'រជនាយ ទោណិ' រជនទោណិ; តជ ន ហោតិ-សង្ឃស្សទាតព្ពំ--កថំ, ឯតទត្ថោ ឯតទត្ថន្តិ-អញ្ញបទត្ថេ ភវិស្សតិ។'

សវរេហិ ភយំ' សវរភយំ; គាមនិគ្គតោ, មេថុនាបេតោ។ ក្វចិ វុត្តិយេវ; កម្មជំ, ចិត្តជំ--តជ ន ហោតិ-រុក្ខាបតិតោ។'

រញ្ញោ បុរិសោ' រាជបុរិសោ--ពហុលាធិការា ន្តមាន និទ្ធារិយបូរណភាវតិត្តត្ថេហិ ន ហោតិ; មមានុកុព្ពំ; មមានុ កុរុមានោ; គុន្នំ កណ្ហា សម្បន្នខីរតមា; សិស្សានំ បញ្ចមោ; បដស្ស សុក្កតា--ក្វចិ ហោតេវ; វត្តមានសាមីប្យំ--កថំ ព្រាហ្មណស្ស សុក្កា ទន្តាតិ-សាបេក្ខតាយ ន ហោតិ--តជ បនហោតេវ ចន្ទនគន្ធោ; នទីឃោសោ; កញ្ញារូបំ; កាយសម្ផស្សោ?ផលរសោតិ [--]ផលានំតិត្តោ; ផលានមាសិតោ[ ] ផលានំ សុហិតោ; ព្រាហ្មណស្សៀច្ចំ គេហន្តិ; សាបេក្ខ តាយ ន ហោតិ--រញ្ញោបាដលិបុត្តកស្សធនន្តិ--ធន សម្ពន្ធេ ឆដ្ឋីតិ បាដលិបុត្តកៀនសម្ពន្ធាភាវា នហេស្សតិ; រញ្ញោ'គោវ អស្សោ ច បុរិសោ ចា'តិ ភីន្នត្ថតាយំ [ ] វាក្យ មេវ--'រញ្ញោ គវាស្សបុរិសា រាជគវាស្សបុរិសាតិ វុត្តិ ហោតេវេកត្ថិភាវេ។'ទានេសោណ្ឌោ' ទានសោណ្ឌោ; ធម្មរតោ; ទានភិរតោ--ក្វចិវុត្តិយេវ; កុច្ឆិសយោ; ថលដ្ឋោ; បង្កជំ; សរោរុហំ តជ ន ហោតិ ភោជនេ មត្តញ្ញុតា; តន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតា; អាសនេ និសិន្នោ អាសនេ និសីទិតព្ពំ។

វិសេសនមេកត្ថេន-។

វិសេសនំ ស្យាទ្យន្តំ វិសេស្សេន ស្យាទ្យន្តេន សមានាធិករណេនសហេកត្ថំ ហោតិ;'នីលញ្ច តំ ឧប្បលញ្ចោ'តិ និលុប្បលំ,'ឆិន្នញ្ច តំ បរូឡ្ហញ្ចោ'តិ ឆិន្នបរូឡ្ហំ; សត្តិវ សត្តិ,'សត្តី ច សាសាមា ចេ'តិ សត្តិសាមា; សីហោវ សីហោ,'មុនិ ច សោសីហោ វា'តិមុនិសីហោ;'សីលមេវ ធនំ' សីលធនំ--ក្វិ វាក្យមេវ, បុណ្ណោ មន្តាណិបុត្តោ; ចិត្តោ គហបតិ។--ក្វចិ វុត្តិយេវ; កណ្ហសប្បោ; លោហិតសាលិ។ វិសេសនន្តិ-កឹ? តច្ឆកោ សប្បោ។ ឯកត្ថេនេតិ-កឹ? កាឡម្ហា អញ្ញោ--កថំ, បត្ត ជីវិកោ អាបន្នជីវិកោ[ ] មាសជាតោតិ-អញ្ញបទត្ថេ ភវិស្សតិ។

នញ-។

នញិច្ចេតំ ស្យាទ្យន្តំ ស្យាទ្យន្តេន សហេកត្ថំ ហោតិ; ន ព្រាហ្មណោ អព្រាហ្មណោ--ពហុលាធិការតោ អ សមត្ថេហិបិ កេហិចិ ហោតិ; អបុនគេយ្យា, គាថា--អនោកាសំ ការេត្វា អមូលាមូលំ គន្ត្វា--ឦសកឡារោ ឦសបិង្គលោតិ-ស្យាទិ ស្យាទិនេកត្ថន្តិ សមាសោ; វាក្យមេវ វាតិប្បសង្គាភាវា។

កុបាទយោ និច្ចមស្យាទិវិធិម្ហិ-។

កុសទ្ទោ បាទយោ ច ស្យាទ្យន្តេន សហេកត្ថា ហោន្តិ និច្ចំ ស្យទិវិធិវិសយតោ'ញ្ញត្ថ;'កុច្ឆិតោ ព្រាហ្មណោ' កុព្រាហ្មណោ,'ឦសកំ ឧណ្ហំ' កទុណ្ហំ; បនាយកោ, អភិសេកោ, បករិឆ្នា, បកតំ, ទុប្បុរិសោ, ទុក្កតំ, សុបុរិសោ, សុកតំ, អភិត្ថុតំ, អតិត្ថុតំ, អាកឡារោ, អាពទ្ធោ។ បាទយោ គតាទ្យត្ថេ បឋមាយ()' បគតោ អាចរិយោ' បាចរិយោ; បន្តេវាសី--អច្ចាទយោ កន្តាទ្យត្ថេ ទុតិយាយ;()'អតិក្កន្តោ មច'មតិមញ្ចោ; អតិមាលោ។ អវាទយោ កុដ្ឋាទ្យត្ថេ តតិយាយ;()'អវកុដ្ឋំ កោកិលាយ វន'មវកោកិលំ; អវមយូរំ។ បរិយាទយោ គិលានាទ្យត្ថេ ចតុត្ថិយា; ()'បរិគិល នោ'ជ្ឈេនាយ' បរិយជ្ឈេនោ--ន្យាទយោ កន្តាទ្យត្ថេ បញ្ចមិយា()'និក្ខន្តោកោសម្ពិយា' និក្កោសម្ពិ--អស្យាទិវិធិម្ហីតិ កឹវុក្ខម្បតិ វិជ្ជោតតេ។

ចី ក្រិយត្ថេហិ-។

ចីប្បច្ចយន្តោ ក្រិយត្ថេហិ ស្យទ្យន្តេហិ សហេកត្ថោ ហោតិ; មលិនី ករិយ។

ភុសនាទរានាទរេស្វលំសាសា-។

ភុសនាទិស្វត្ថេស្វលមាទយោ សទ្ទា ក្រិយាត្ថេហិ ស្យាទ្យន្តេហិ សហេកត្ថា ហោន្តិ; អលំករិយ; សក្កច្ច; អ សក្កច្ច--ភុសនាទីស្វតិ-កឹ? អលំ ភុត្វា គតោ; សក្កត្វា គតោ; អសក្កត្វា គតោ; បរិយត្តំ សោភនមសោភនន្តិ អត្ថោ។

អញ្ញេ ច-។

អញ្ញេ ច សទ្ទា ក្រិយត្ថេហិ ស្យាទ្យន្តេហិ សហ ពហុលមេកត្ថា ភវន្តិ; បុរោភុយ; តិរោភុយ;តិរោករិយ; ឧ រសិករិយ; មនសិករិយ; មជ្ឈេករិយ; តុណ្ហិភុយ។

វានេកញ្ញត្ថេ-។

អនេកំ ស្យាទ្យន្តមញ្ញស្ស បទស្សត្ថេ ឯកត្ថំ វា ហោតិ; ពហូនិ ធនានិ យស្សសោ'ពហុធនោ;'លម្ពា កណ្ណា យស្ស សោ' លម្ពកណ្ណោ;'វជិរំ បាណិម្ហិ យស្សសោ'យំ' វជិរបាណិ;'មត្តាពហវោ មាតង្គា ឯត្ថ' មត្តពហុមាតង្គំ, វនំ;'អារូឡ្ហោ វានរោយំ រុក្ខំ សោ' អារូឡ្ហវានរោ;'ជិតានិ ឥន្ទ្រិយានិ យេនសោ' ជិតិន្ទ្រិយោ;'ទិន្នំ ភោជនំ យស្សសោ' ទិន្នភោជនោ;'អបគតំ កាឡកំ យស្មា បដា សោ'យ' មបគតកាឡកោ;'ឧបគតាទស យេសំ តេ' ឧបទសា; អាសន្នទសា; អទូរទសា? អធិក ទសា;'តយោ ទស បរិមាណមេសំ) តិទសា--កថំ, ទសសទ្ទោសំ ខ្យានេ វត្តតេ បរិមាណសទ្ទសន្និធានា, យថា-បញ្ចបរិមាណ មេសំ' បញ្ចកា សកុណាតិ; ទ្វេ វា តយោ វាបរិមាណ មេស'ទ្វត្តយោ;វាសទ្ទត្ថេ វា-'វេ វា តយោ វា' ទ្វត្តយោ--'ទក្ខិណស្សា ច បុព្ពស្សា ច ទិសាយ យទន្តរាឡំ' ទក្ខិណបុព្ពា, ទិនា;'ទក្ខិណា វសា បុព្ពា ចា'តិ វា;'សហ បុត្តេនាគតោ' សបុត្តោ សលោមកោ, វិជ្ជមានលោមកោតិ អត្ថោ ឯវំ សបក្ខកោ; អត្ថិខីរា, ព្រាហ្មណិតិ-អត្ថិសទ្ទោ វិជ្ជមានត្ថេ និបាតោ--ក្វចិ គតត្ថតាយ បទន្តរានមប្បយោគោ, កណ្ឋដ្ឋា កាឡា អស្ស កណ្ឋេកាឡោ; [ ] ឱដ្ឋមុខមិច មុខមស្សឱដ្ឋមុខោ; កេសសង្ឃាតោ ចូឡា អស្ស កេសចូឡោ; សុវណ្ណវិការោ អលង្ការោ អស្សសុវណ្ណាលង្ការោ;' បបតិតំ បណ្ណមស្ស'

បបតិតបណ្ឌោ, បបណ្ឌោ;'អវិជ្ជមានា បុត្តា អស្ស' អវិជ្ជមានបុត្តោ;'ន សន្តិ បុត្តា អស្ស' អបុត្តោ--ក្វចិ ន ហោតិបញ្ចភុត្តវន្តោ អស្ស, ភាតុនោ បុត្តោ អស្ស អត្ថិតិ ពហុលាធិការតោ។

តត្ថ គហេត្វា តេន បហរិត្វា យុទ្ធេ សរូបំ-។

សត្តម្យន្តំ តតិយន្តញ្ច សរូបមនេកំ តត្ថ គហេត្វា តេន បហរិត្វា យុទ្ធេ'ញ្ញបទត្ថេ ឯកត្ថំ វា ហោតិ;'កេសេសុ ច កេសេសុ ច គហេត្វា យុទ្ធម្បវត្តំ' កេសាកេសិ;'ទណ្ឌេហិ ច ទណ្ឌេហិ ច បហរិត្វា យុទ្ធម្បវត្តំ' ទណ្ឌាទណ្ឌិ; មុដ្ឋាមុដ្ឋិ "ចិ វីតិ ហារេ'តិ។ ចិ សមាសន្តោ [']ចិស្មិ។ ន្បាការោ--តត្ថ តេនេតិ-កឹ? កាយទ្វ កាយទ្វ [ ] គហេត្វា យុទ្ធំ បវត្តំ; គហេត្វា បហរិត្វាតិ- កឹ? រថេ ច រថេ ច បត្វា យុទ្ធំបវត្តំ; យុទ្ធេតិកឹ? ហត្ថេ ច ហត្ថេ ច គហេត្វា សខ្យំ បចត្តំ; សរូបន្តិកឹ? ទណ្ឌេហិ ច មុសលេហិច បហរិត្វា យុទ្ធំ បវត្តំ។

ចត្ថេ-។

អនេកំ ស្យាទ្យន្តំ ចត្ថេ ឯកត្ថំ វា ភវតិ--សមុច្ចយោ'ណ្វាចយោ ឥតរីតរយោគោ សមាហារោ ច ចសទ្ទត្ថា, តត្ថ សមុច្ចយាណ្វាចយេសុ នេកត្ថិភាវោ សម្ភវតិ- តេសុ ហិ សមុច្ចយោ អញ្ញមញ្ញនិរបេក្ខានមត្តប្បធានានំ កត្ថចិ ក្រិយាវិសេសេ ចីយមានតា-យថា-ធវេ ច ខទិរេ ច បលាសេ ច ឆិន្ទាតិ; អន្វាចយោវ យត្ថេកោ បធានភាវេន វិធិយតេ អបរោ ចគុណភាវេន-យថា-ភិក្ខំ ចរ គាវោ វានយេតិ--ឥតរញ្ចយយ តុ សម្ភវតិ, តេសុ ហិ អញ្ញមញ្ញសាបេក្ខានមវ យវភេទានុគតោ ឥតរីតរយោគោ- យថា- សារិបុត្តមោគ្គល្លានាតិអស្សាវយវប្បធានត្តា ពហុវចនមេវ; អញ្ញមញ្ញ សាបេក្ខានមេវ តិរោហិតាវយវភេទោ សមុទាយប្បធានោ សមាហារោ-យថា-ឆត្តុបាហនន្តិ-អស្ស បន សមុទាយប្បធានត្តា ឯកវចនមេវ; តេ ច សមាហារីតរីតរយោគា ពហុលំ វិធានា និយតវិសយាយេវ ហោន្តិ, តត្រាយំ វិសយវិភាគោ និរុត្តិ បិដកាគតោ។

បាណិតុរិយយោគ្គសេនង្គានំ; និច្ចវេរីនំ; សំខ្យាបរិ មាណសញ្ញានំ; ខុទ្ទជន្តុកានំ; បចនវទ្ធាលានំ; ចរណសាធារណានំ; ឯក្ឆាយនបាវចនានំ; លិង្គវិសេសានំ; វិវិធវិរុទ្ធានំ; ទិសានំ; នទីនញ្ច; និច្ចំ សមាហារេកត្ថំ ភវតិ។

តិណរុក្ខបសុសកុណធនធញ្ញព្យញ្ជនជនបទានំវា អញ្ញេ សមិតរីតរយោគោវ។

បាណ្យង្គានំ--ចក្ខុសោតំ; មុខនាសិក; ហនុគីវំ; ឆវិ មំសលោហិតំ; នាមរូបំ; ជរាមរណំ;--តុរិយង្គានំ--អលសតាឡម្ពរំ;មុរជគោមុខំ; សំខទេទ្ទិមំ; [ ] មទ្ទវិកបាណវិកំ; គីតវាទតំ?សម្មតាឡំ--យោគ្គង្គានំ--ផាលបាចនំ; យុគនង្គលំ--សេនង្គានំ--អសិសត្តិតោមរបិណ្ឌំ;[ ] អសិចម្មំ; ពីឡារមូសិកំ; កាកោលូកំ; នាគសុបណ្ណំ--សំខ្យាបរិមាណ សញ្ញានំ--ឯកកទុកំ, ទុកតិកំ; តិកចតុក្កំ, ចតុក្កបញ្ចកំ; ទសេកាទសកំ --ខុទ្ទជន្តុកានំ--កីដបដង្គំ; កុត្ថកិបិល្លិកំ; ឌំសមកសំ; មក្ខិកកិបិល្លិកំ--បវនវទ្ធាលានំ--ឱរព្ភិកសុករិកំ; សាកុន្តិកមាគវិកំ;សបាកវទ្ធាលំ;វេន

រថការំ; បុក្កុសឆវឌាហកំ--ចរណសាធារណានំ--អតិសភារទ្វាជំ; កឋកាលាបំ; សីលបញ្ញាណំ; សមថវិបស្សនំ; វិជ្ជាចរណំ--ឯកជ្ឈាយនបាវចនានំ--ទីឃមជ្ឈិមំ; ឯកុត្តរសំយុត្តកំ; ខន្ធកវិភង្គំ--លិង្គវិសេសានំ--ឥត្ថិបុមំ; ទាសិទាសំ; ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ; តិណកដ្ឋសាខាបលាសំ; "លាភី ហោតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារាន"ន្តិបិ ទិស្សតិ--វិវិធវិរុទ្ធានំ--កុសលាកុសលំ; សាវជ្ជានវជ្ជំ; ហីនប្បណិតំ; កណ្ហសុក្កំ; ឆេកបាបកំ; អធរុត្តរំ--ទិសានំ--បុព្វាបរំ; ទក្ខិណុត្តរំ; បុព្វទក្ខិណំ; បុព្វុត្តរំ; អបរ ទក្ខិណំ; អបរុត្តរំ--នទីនំ--គង្គាយមុនំ, មហីសរភុ។

តិណវិសេសានំ--កាសកុសំ, កាសកុសា; ឧសីរពីរណំ, ឧសី រពីរណា; មុជពព្ពជំ, មុញ្ជពព្ពជា--រុក្ខវសេសានំ--ខទិរបលាសំ, ខទិរបលាសា; ធវាស្សកណ្ណំ, ធវាស្សកណ្ណា; បិលក្ខនិគ្រោធំ, បិលក្ខនគ្រោធា; អស្សត្ថកបិត្ថនំ, អស្សត្ថ កបិត្ថនា; សាកសាលំ, សាកសាលា--បសុវិសេសានំ--គជ គវជំ,គជគវជា; គោវហិសំ, គោមហិសា;ឯណេយ្យគោមហិសំ, ឯណេយ្យគោមហិសា; ឯណេយ្យវរាហំ, ឯណេយ្យវរាហា; អជេ

ឡកំ, អជេឡកា; កុក្កុរសូករំ, កុក្កុរសូករា; ហត្ថិគវាស្ស វឡវំ, ហត្ថិគវាស្សវឡវា--សកុណវិសេសានំ--ហំសពលាវំ, ហំសពលាវា; ការណ្ឌវចក្កវាកំ, ការណ្ឌវចក្កវាកា; ពកពលាកំ, ពកពលាកា--ធនានំ--ហិរញ្ញសុវណ្ណំ, ហិរញ្ញ សុវណ្ណា;មណិសំខមុត្តាវេឡុរិយំ, មណិសំខមុត្តាវេឡុរិយា; ជាតរូបរជតំ, ជាតរូបរជតា--ធញ្ញានំ--

សាលិយវកំ, សាលិយវកា; តិលមុគ្គមាសំ, តិលមគ្គមាសា; និប្ផាវកុលត្ថំ, និប្ផាវកុលត្ថា--ព្យញ្ជនានំ--សាកសុវំ, សាកសុវា; គព្យមាហិសំ, គព្យមាហិសា; ឯណេយ្យវារាហំ, ឯណេយ្យវារាហា; មិគមាយូរំ, មិគមាយូរា--ជនបទានំ--កាសិកោសលំ, កាសិកោសលា; វជ្ជិមល្លំ, វជ្ជិមល្លា; ចេតិវីសំ, ចេតិវីសា; មច្ឆសុរសេនំ, មច្ឆសូរសេនា; កុរុបញ្ចាលំ, កុរុបញ្ចាលា។

ឥតរីតរយោគោ-យថា-វន្ទិមសូរិយា, សមណព្រាហ្មណា, មាតាបិតរោ, ឥច្ចាទិ, ឯតស្មឹ ឯកត្តិភាវកណ្ឌេ យំ វុត្តំ បុព្ពំ តទេវ បុព្ពំ និបតតិ កមាតិក្កមេ បយោជនាភាវា ក្វចិ វិបល្លាសោ’បិ ហោតិ ពហុលាធិការតោ។’ ទន្តានំ រាជា’ រាជទន្តោ។ កត្ថចិ កមម្បច្ចនាទរា បុព្ពកាលស្សាបិ បរនិបាតោ។ លិត្តវាសិតោ, នគ្គមុសិតោ, សិត្តសម្មដ្ឋោ, ភដ្ឋលុញ្ចិតោ--ចត្ថេ យទេកត្តំ តត្ថ កេចិ បុព្ពបទំ ពហុធា និយមេន្តិ តទិហ វ្យភិវារទស្សនា ន វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។

សមាហារេ សបុំសកំ-។

វត្ថេ សមាហារេ យទេកត្តំ តន្នបុំសកលិង្គម្ភវតិ; តថា វេរោទាហដំ--កត្ថចិ ន ហោតិ សភាបរិសាយាតិ ញាបកា; អាធិ បច្ចបរិវារោ; ឆន្ទបារិសុទ្ធិ; បដិសន្ធិប្បវត្តិយំ។

សំខ្យាទិ-។

ឯកត្តេ សមាហារេ សំខ្យាទិ នបុំសកលិង្គម្ភវតិ; បញ្ចគវំ; ចតុប្បថំ--សមាហារស្សេកត្តា ឯកវចនមេវ ហោតិ; សមាហារេត្វេវ-បញ្ចកបាលោ, បូវោ; តិបុត្តោ។

ក្វចេកត្តញ្ច ឆដ្ឋិយា-។

ឆដ្ឋិយេកត្តេ ក្វចិ នបុំសកត្តំ ហោតេកត្តញ្ច;’សលភានំ ឆាយា’ សលហច្ឆាយំ; ឯវំ’សកុន្តានំ ឆាយា’ សកុន្តច្ឆាយំ;

បាសាទច្ឆាយយំ, បាសាទច្ឆាយយា; ឃរច្ឆាយយំ, ឃរច្ឆាយា។ អមនុស្សា សភាយ នបុំសកេកត្តម្ភវតិ; ព្រហ្មសភំ; ទេវសភំ; ឥន្ទសភំ; យក្ខសភំ; សរភសភំ--មនុស្សសភាយំ--ខត្តិយសភា, រាជសភា ឥច្ចេវមាទិ--ក្វចីតិ កឹ?រាជបុរិសោ។

ស្យាទិសុ រស្សោ-។

នបុំសកេ វត្តមានស្ស រស្សោ ហោតិ ស្យាទិសុ; សលភច្ឆាយំ--ស្យាទិសូតិ-កឹ?សលភច្ឆាយេ។

ឃបស្សាន្តស្សាប្បធានស្ស-។

អន្តភុតស្សាប្បធានស្សឃបស្សស្យាទិសុរស្សោហោតិ; ពហុមាលោ, បោសោ; និក្កោសម្ពិ; អតិវាមោរុ--អន្តស្សាតិ-កឹ? កញ្ញាបិយោ; អប្បធានស្សាតិ-កឹ? រាជកុមារី; ព្រហ្មពន្ធូ។

គោស្សុ-។

អន្តភុតស្សាប្បធានស្ស គោស្ស ស្យាទិសុ ឧ ហោតិ; ចិត្តគុ--អប្បធានស្សាត្វេវ -សុគោ;អន្តស្សាត្វេចគោកុលំ។

ឥត្ថិយមត្វា-។

ឥត្ថិយំ វត្តមានតោ អការន្តតោ នាមស្មា អាប្បច្ចយោ ហោតិ, ធម្មទិន្នា។

នទាទិតោ ណ្ហី-។

នទាទីហិ ឥត្ថិយំ ណ្ហីប្បច្ចយោ ហោតិ; នទី, មហី, កុមារី, តរុណី, វារុណី, គោតមី។

គោតោ វា()។

គាវី, គោ; អាកតិគណោ’យំ–ងការោ “ន្តន្តូនំ ងីម្ហិ តោ វា“តិ។ វិសេសនត្ថោ។

យក្ខាទិត្ថិតី ច-។

យក្ខាទិតោ ឥត្ថិយមិនី ហោតិ ងី ច; យក្ខិនី, យក្ខិ; នាគិនី, នាគី; សីហិនី, សីហី។

អារាមិកាទីហិ-។

អារាមិកាទិតោ ឥនី ហោតិត្ថិយំ; អារាមិកិនី; អនន្តរាសិកិនី; រាជិនី។

សញ្ញាយំ មានុសោ()។

មានុសិនី; អញ្ញត្រ មានុសី។

យុវណ្ណេហិ នី-។

ឥត្ថិយមិវណ្ណវណ្ណន្តេហិ នី ហោតិ ពហុលំ; សទាបយត បាណិនី; ទណ្ឌិនី; ខត្តពន្ធុនី; បរចិត្តវិទុនី–មាតុ អាទិតោ កស្មា ន ហោតិ? ឥត្ថិប្បច្ចយំ វិនាបិ ឥត្ថត្តាហិ ធានតោ។

ក្តិម្ហាញត្ថេ-។

ក្តិម្ហាញត្ថេយេវ ឥត្ថិយំ នី ហោតិ ពហុលំ; សាហំ អហឹសារតិនី; តស្សា មុដ្ឋស្សតិនិយា; សា វច្ឆគិទ្ធិនី–អញ្ញត្ថេតិ-កឹ? ធម្មរតិ។

ឃរណ្យាទយោ-។

ឃរណីប្បភុតយោ នីប្បច្ចយន្តា សាធវោ ភវន្តិ; ឃរណី; បោក្ខរណី; ណ្តស្សត្តំ និបាតនា។

អាចរិយា វា យលោបោ ច(); អាចរិនី; អាចរិយា។

មាតុលាទិត្វានី ភរិយាយំ-។

មាតុលាទិតោ ភរិយាយមានី ហោតិ; មាតុលានី; វរុណានី; គហបតានី; អាចរិយានី។

អភរិយាយំ ខត្តិយា វា() ខត្តិយានី; ខត្តិយា –នទា ទីបាហា ភរិយាយន្ត ខត្តិយី។

ឧបមាសំហិតសហិតសញ្ញតសហសផវាមលក្ខណាទិតូរុតុ-។

ឩរុសទ្ទា ឧបមានាទិបុព្ពា ឥត្ថិយមូ ហោតិ; ករហោរូ; សំហិតោរូ; សហិតោរូ; សញ្ញតោរូ; សហោរូ; សផោរូ; វាមោ រូ; លក្ខណោរូ–’ឩ’តិ-យោគវិភាគា ឩ; ព្រហ្មពន្ធុ។

យុវាតិ -។

យុវសទ្ទតោតិ ហោតិត្ថិយំ; យុវតិ។

ន្តន្តូនំ ងីម្ហិ តោ វា-។

ងីម្ហិ ន្តន្តូនំ តោ វា ហោតិ; គច្ឆតី, គច្ឆន្តី; សីលវតី, សីលវន្តី។

ភវតោ ភោតោ-។

ឥមិម្ហិ ភវតោ ភោតាទេសោ ហោតិ វា; ភោតី; ភវន្តី។

គោស្សាវងិ-។

គោសទ្ទស្ស ឥមិម្ហាវងិ ហោតិ; គាវី។

បុថុស្សបថវបុថវា-។

ឥមិម្ហិ បុថុស្ស បថវបុថវា ហោន្តិ; បថវី; បុថវី។—បេ បថវី។

សមាសន្ត-

សមាសន្តោ អ ឥតិ វាធិករីយន្តិ។

បាបាទីហិ ភុមិយា-។

បាបាទីហិ បរា យា ភុមិ តស្សា សមាសន្តោ អ ហោតិ; បាប ភុមី; ជាតិភុមំ។

សំខ្យាហិ-។

សំខ្យាហិ បរា យា ភុមិ តស្សា សមាសន្តោ អ ហោតិ; ទ្វិភុមំ; តិភុមំ

នទីគោទាវរីនំ-។

សំខ្យាហិ បរាសំ នទីគោទាវរីនំ សមាសន្តោ អ ហោតិ; បញ្ចនទំ, សត្តគោទាវរំ។

អសំខ្យេហិ ចាង្គុល្យានញ្ញាសំខ្យត្ថេសុ-។

អសំខ្យេហិ សំខ្យាហិ ច បរាយ អង្គុល្យា សមាសន្តោ អហោតិ នោ ចេ អញ្ញបទត្ថេ អសំខ្យត្ថេវ សមាសោ វត្តិតេ។’និគ្គតមង្គុលីហិ’ និរង្គុលំ; អច្ចង្គុលំ; ទ្វេ អង្គុលិយោ សមាហដា’ទ្វង្គុលំ—អនញ្ញាសំខ្យត្ថេសូតិ-កឹ? បញ្ចង្គុលិហត្ថោ; ឧបង្គុលិ—កថំ, ទ្វង្គុលី បមាណមស្សាតិ ទ្វង្គុលន្តិ-នាតុ សមាសោ’ញ្ញបទត្ថេ វិហិតោ មត្តាទីនំ លោបេ កតេ តត្ថវត្តតេ; អង្គុលសទ្ទោវា បមាណវាចីសទ្ទន្តរំ—យថាសេនាង្គុលប្បមាណេន អង្គុលានំ សតំ បុណ្ណំ ចតុទ្ទស វា អង្គុលានីតិ។

ទីឃាហោវស្សេកទេសេហិ ច រត្យា-។

ទីឃាទីហិ អសំខ្យេហិ សំខ្យាហិ ច បរាយ រត្តិយា សមាសន្តោ អ ហោតិ; ទីឃរត្តំ; អហោរត្តំ; វស្សារត្តំ; បុព្ពរត្តំ; អបររត្តំ; អឌ្ឍរត្តំ;’អតិក្កន្តោ រត្តី’ អតិរត្តោ;’ទ្វេ រត្តី សមាហដា’ ទ្វិរត្តំ—វា ក្វចិ ពហុលាធិការាឯករត្តំ; ឯករត្តិ—អនញ្ញាសំខ្យត្ថេសុត្វេវ-ទីឃរត្តិ, ហេមន្តោ; ឧបរត្តិ—ក្វចិ ហោតេវ ពហុលំ វិធានា;យថារត្តំ។

គោត្វចត្ថេ ចាលោបេ-។

គោសទ្ទា អលោបវិសយា សមាសន្តោ អហោតិ ន វេ វត្ថេ សមាសោ អញ្ញបទត្ថេ អសំខ្យត្ថេ ច; រាជគវោ; បរមគវោរ បញ្ចគវធនោ; ទសគវំ—អលោបេតិ-កឹ?បញ្ចហិ គោហិ កីតោ បញ្ចគុ; អចត្ថេតិ-កឹ? អជស្សគាវោ —អនញ្ញាសំខ្យត្ថេសុត្វេវ-ចិត្តគុ;ឧបគុ។

រត្តិន្ទិវទារគវចតុរស្សា-។

ឯតេ សទ្ទា អ អន្តា និបច្ចន្តេ;’រត្តោ ច ទិវា ច’ រត្តិន្ទិវំ;’ រត្តិ ច ទិវា ច’រត្តិន្ទិវំ;’ទារា ច គាវោ ច’ ទារគវំ;’ វតស្សោ អស្សិយោ អស្ស’ ចតុរស្សោ។

អាយាមេ'នុគវំ-។

អនុគវន្តិ និបច្ចតេ អាយាមេ គម្យមានេ; អនុគវំ, សកដំ--អាយាមេតិ-កឹ? គុន្នំ បច្ឆា អនុគុ។

អក្ខិស្មាញ្ញត្ថេ-។

អក្ខិស្មា សមាសន្តោ អ ហោតិ អញ្ញត្ថេ ចេ សមាសោ; វិសាលក្ខោ។

ទារុម្យង្គុល្យា-។

អង្គុលន្តា អញ្ញបទត្ថេ ទារុម្ហិ សមាសន្តោ អ ហោតិ; ទ្វង្គុលំ, ទារុ; បញ្ចង្គុលំ--អង្គុលិសទិសាវយវំ ធញ្ញាទីនំ វិក្ខេបកំ ទារូតិ វុច្ចតេ--បមាណេ តុ បុព្ពេ វិយ សិទ្ធំ; សខរាជសទ្ទាអការន្តាវ, សិស្សោ'បិ ន ទិស្សតិ--គាណ្ឌីវធ ត្វាតិ បកតន្តរេនសិទ្ធំ។

ទ្វិ វីតិហារេ-។

ក្រិយាវ្យតិហារេ គម្យមានេ អញ្ញបទត្ថេ វត្តមានតោ ចិ ហោតិ; កេសាកេសិ; ទណ្ឌាទណ្ឌិ--ចការោ'ចិស្មិ'ន្តិ។ វិសេសនត្ថោ; សុគន្ធិ ទុគ្គន្ធីតិ-បយោគោ នទិស្សតេ។

លត្វិត្ថិយូហិ កោ-។

លតុប្បច្ចយន្តេហិ ឥត្ថិយមីការូការន្តេហិ ចពហុលំ កប្បច្ចយោ ហោតិ អញ្ញបទត្ថេ; ពហុកត្តុកោ; ពហុ កុមារិកោ; ពហុព្រហ្មពន្ធុកោ, ពហុលំត្វេវ-សុត្ថុ។

វាញ្ញតោ-។

អញ្ញេហិ អញ្ញបទត្ថេ កោ វា ពហុលំ ហោតិ; ពហុ មាលកោ; ពហុមាលោ។

ឧត្តរបទេ-។

ឯតមធិកតំ វេទិតព្វំ។

ឥមស្សិទំ-។

ឧត្តរបទេ បរតោ ឥមស្ស ឥទំ ហោតិ; ឥទមដ្ឋិតា; ឥទប្បច្ចយា; និគ្គហីតលោបោ បស្ស ច ទ្វិភាវោ។

បុំ បុមស្ស វា-។

បុមស្ស បុំហោតុត្តរបទេ វិភាសា; បុល្លិង្គំ; បុំលិង្គំ។

ដ ន្ទន្តនំ-។

ឯសំ ដ ហោតុត្តរបទេក្វចិ វា; ភវម្បតិដ្ឋា មយំ; ភាគវមមូលកា នោ ធម្មា--ពហុលាធិការា តរាទិសុ ច; ប គេវ មហត្តរិ; វត្តញ្ញុមហត្តំ។

អ-៥

.

ឯសំ អ ហោតុត្តរបទេ; គុណវន្តបតិដ្ឋោ'ស្មិ។

[ម្ហ បគេ]

មនាទ្យាបាទីនមោ មយេ ច-។

មនាទីនមាបាទីនញ្ច ឱ ហោតុត្តរបទេ មយេ ច; មនោ សេដ្ឋា; មនោមយា; រជោជល្លំ; រជោមយំ; អាបោគតំ; អាបោមយំ; អនុយន្តិ ទិសោទិសំ។

បរស្សសំខ្យាសុ-។

សំខ្យាសុត្តរបទេសុ បរស្ស ឱ ហោតិ; បរោសតំ, បរោសហស្សំ--សំខ្យាសូតិ-កឹ?បរទត្តុបជីវិនោ។

ជនេ ឧត្តរបទេ ផុថស្ស ឧ ហោតិ; អរិយេហិ បុថគេវាយំ ជនោតិ បុថុជ្ជនោ។

សោ ឆស្សាហាយតនេ វា-។

អហេ អាយតនេ វុត្តរបទេ ឆស្ស សោ វា ហោតិ; សាហំ, ឆាហំ; សឡាយតនំ, ឆឡាយតនំ។

ល្តុបិតាទីនមារងរងិ-។

លតុប្បច្ចយន្តានំ បិតាទីនញ្ច យថាក្កមមារងរងិ វា ហោន្តុត្តរបទេ; សត្ថារទស្សនំ; កត្តារនិទ្ទេសោ; មារត បិតរោ--វាត្វេវ-សត្ថុទស្សនំ; មាតាបិតរោ។

វិជ្ជាយោនិសម្ពន្ធនមា តត្រ ចត្ថេ-។

លតុបិតាទីនំ វិជ្ជាសម្ពន្ធីនំ យោនិសម្ពន្ធីនញ្ច តេស្វេវ លតុបិតាទិសុ វិជ្ជាយោនិសម្ពន្ធិសុត្តរបទេសុ ចត្ថ វិសយេ អា ហោតិ; ហោតាបោតារោ; មាតាបិតរោ--លតុបិតាទីនន្ធេវបុត្តភាតរោ; តត្រេតិ-កឹ? បិតុបិតាមហា; ចត្ថេតិ-កឹ; មាតុ ភាតា; វិជ្ជាយោនិសម្ពន្ធានន្តិ-កឹ?ទាតុភាតរោ។

បុត្តេ-។

បុត្តេ ឧត្តរបទេ វត្ថវិសយេ លតុបិតាទីនំវិជ្ជាយោនិ សម្ពន្ធានមា ហោតិ; បិតាបុត្តា; មាតាបុត្តា។

ចិស្មឹ-។

ចិប្បច្ចយន្តេ ឧត្តរបទេ អា ហោតិ; កេសាកេសិ; មុដ្ឋាមុដ្ឋិ។

ឥត្ថិយម្ភាសិតបុមិត្ថិ បុមេវេកត្ថេ-។

ឥត្ថិយំ វត្តមានេ ឯកត្ថេ សមានាធិករណេ ឧត្តរបទេ បរេ ភាសិតបុមា ឥត្ថិ បុមេវ ហោតិ; កុរភរិយោ; ទីឃ

ជង្ឃោ; យុវជាយោ--ឥត្ថិយន្តិ-កឹ?'កល្យាណី បធានមេសំ' កល្យាណិប្បធានា; ភាសិតបុមេតិ- កឹ? កញ្ញា ភរិយោ; ឥត្ថិតិ-កឹ? គាមណិកុលំ ទិដ្ឋិ អស្ស' គាមណិទិដ្ឋិ; ឯកត្ថេតិ-កឹ?'កល្យាណិយា មាតា' កល្យាណីមាតា។

ក្វចិប្បច្ចយេ-។

ភាសិតបុមិត្ថិ បច្ចយេ ក្វចិ បុមេវ ហោតិ; វ្យត្តតរា, វ្យត្តតមា។

សព្ពាទយោ វុត្តិមត្តេ-។

ឥត្ថិវាចកា សព្ពាទយោ វុត្តិមត្តេ បុមេវ ហោន្តិ; តស្សា មុខំ' តម្មុខំ; តស្សំ តត្រ; តាយ តតោ; តស្សំវេលាយំ តទា។

ឆាយាយ ជយំ បតិម្ហិ-។

បតិម្ហិ បរេ ជាយាយ ជយំ ហោតិ; ជយម្បតី--ជានិបតីតិបកតន្តរេន សិទ្ធំ; តថា ទម្បតី ជម្បតីតិ។

សញ្ញាយមុទោទកស្ស-។

សញ្ញាយមុទកស្សុត្តរបទេ ឧទាទេសោ ហោតិ; ឧទធី; ឧទបានំ។

កុម្ភាទិសុវា-។

កុម្ភាទសុត្តរបទេសុ ឧទកស្ស ឧទាទេសោ វា ហោតិ; ឧទកុម្ភោ, ឧទកកុម្ភោ; ឧទបត្តោ, ឧទកបត្តោ; ឧទពិន្ទុ, ឧកពិន្ទុ--អាកតិគណោ’យំ។

សោតាទិសូលោបោ-។

សោតាទិសុត្តរបទេសុឧទកស្ស ឧស្សលោបោ ហោតិ; ទកសោតំ; ទករក្ខសោ។

ដ នញ្ញ-។

ឧត្តរបទេនញ្ញទ្ទស្ស ដ ហោតិ; អព្រាហ្មណោ --ញការរោ កឹ, កេវលស្សមា ហោតុ; បាមនបុត្តោ។

អន សរេ-។

សរាទោ ឧត្តរបទេ នញ្ញទ្ទស្សអន ហោតិ; អនក្ខាតំ។

២ ញការោតិ-សព្ពត្ថ។

នខាទយោ-។

នខាទយោ សទ្ទា អកតដាទេសា និបច្ចន្តេ;’នាស្ស ខមត្ថីតិ’ នខោ; អខមញ្ញំ--សញ្ញាសទ្ទេសុ ច និប្ផត្តិមត្តំ យថាកថចិ កត្តព្ពំ។’

នាស្ស កុលមត្ថី’តិ នកុលោ; អកុលមញ្ញំ; នខ នកុល នបុំសក នក្ខត្ត នាក ឯវមាទិ។

នគោ វាប្បាណិនិ-។

នគ៌ច្ចប្បាណិនិ វា និបច្ចតេ; នគា, រុក្ខា; នគា, បព្ពតា; អគា, រុក្ខា; អគា បព្ពតា--អប្បាណិនីតិ -កឹ? អគោ វសលោ សីតេន។

សហស្ស សោ’ញ្ញត្ថេ-។

អញ្ញបទត្ថវុត្តិម្ហិ សមាសេ ឧត្តរបទេ បរេ សហស្ស សោ វា ហោតិ; សបុត្តោ, សហបុត្តោ; អញ្ញត្ថេតិ-កឹ? សហកត្វា សហយុជ្ឈិត្វា។

សញ្ញាយំ-។

សហស្សុត្តរបទេ សោ ហេតិ សញ្ញាយំ; សាស្សត្ថំ; សបលាសំ។

អបច្ចក្ខេ-។

អបច្ចក្ខេ គម្យមានេ សហស្ស សោ ហោតុត្តរបទេ; សាគ្គិ, កបោតោ; សបិសាវា, វាតមណ្ឌលិកា។

អកាលេ សកត្ថេ-។

សកត្ថប្បធានស្ស សហសទ្ទស្ស អកាលេ ឧត្តរបទេ សោ ហោតិ; សម្បន្នំ ព្រហ្មំ សព្រហ្មំ; សចក្កំ និធេហិ, សធុរំ--អកាលេតិ-កឹ? សហបុព្ពនហំ, សហាបរន្នំ។

គន្ថាន្តាធិក្យេ-។

គន្ថាន្តេ អាធិក្យេ ចៀអ វត្តមានស្ស សហស្ស សោ ហោតុត្តរបទេ; សកលំ ជោតិមធីតេ; សមុហុត្តំ--កាលន្តោ អារម្ភោ; អាធិក្យេ-សទោណា ខារី; សមាសកោ កហាបណោ; និច្ចន្តោ’យមារម្ភោ។

សមានស្ស បក្ខាទិសុ វា-។

បក្ខាទិសុត្តរបទេសុ សមានស្សសោ ហោតិ វា; សបក្ខោ, សមានបក្ខោ; សជោតិ, សមានជោតិ--បក្ខាទិសូតិ-កឹ? សមានសីលោ; បក្ខ ជោតិ ជនបទ រត្តិ បត្តិនី បត្តី នាភី ពន្ធុ ព្រហ្មចារី នាម គោត្ត រូប ឋាន វណ្ណ វយោ វចន ធម្ម ជាតិយ យច្ច។

ឧទរេ ឥយេ-។

ឧទរេ ឥយបរេ បរតោ សមានស្ស សោ វា ហោតិ; សោទរិយោ; សមានោទរិយោ--ឥយេតិ-កឹ? សមានោទរតំ។

រីរិក្ខកេសុ-។

ឯតេសុសមានស្ស សោ ហោតិ; សរី; សរិក្ខោ; សរិសោ។

សព្ពាទិនមា-។

រីរិក្ខកេសុសព្ពាទីនមា ហោតិ; យាទី, យាទិក្ខោ, យាទិសោ។

ន្តកិមិមានំ ដាកីដី-។

រីរិក្ខកេសុ ន្តសទ្ទកីសទ្ទៀមសទ្ទានំ ដាកីដី ហោន្តិ យថាក្កមំ; ភវាទី, ភវាទិក្ខោ, ភវាទិសោ; កីទី, កីទិក្ខោ, កីទិសោ; ឦទី, ឦទិក្ខោ, ឦទិសោ។

តុម្ហាម្ហានំ តាមេកស្មឹ-។

រីរិក្ខកេសុ តុម្ហាម្ហានំ តាមា ហោន្តេកស្មឹ យថាក្កមំ; តាទី, តាទិក្ខោ, តាទិសោ;មាទី, មាទិក្ខោ, មាទិសោ; --ឯកស្មិន្តិ-កឹ? តុម្ហាទី, អម្ហាទី, តុម្ហាទិក្ខោ, អម្ហាទិក្ខោ, តុម្ហាទិសោ, អម្ហាទិសោ។

តំមមញ្ញត្រ-។

រីរិក្ខកន្តតោ’ញ្ញស្មឹ ឧត្តរបទេ តុម្ហាម្ហានមេ កស្មឹ តំមំ ហោន្តិ យថាក្កមំ; តន្ទីបា; មន្ទីបា; តំ សរណា, មំសរណា; តយ្យោគោ មយ្យោគោតិ-ពិន្ទុលោបោ។

វេតស្សេដ-។

រីរិក្ខកេស្វេតស្សេដ វា ហោតិ; ឯទី, ឯតាទី; ឯទិក្ខោ, ឯតាទិក្ខោ; ឯទិសោ, ឯតាទិសោ។

វិធាទិសុ ទ្វិស្ស ទុ-។

ទ្វិស្ស ទុ ហោតិ វិធាទិសុ; ទុវិធោ, ទុបដ្ដំ; ឯវមាទិ។

ទិ គុណាទិសុ-។

គុណាទិសុ ទ្វិស្ស ទិ ហោតិ; ទិគុណំ, ទិរត្តំ, ទិគុ; ឯវមាទិ

តិស្ស-។

តីសុ ទ្វិស្ស អ ហោតិ; ទ្វត្តិក្ខត្តុំ, ទ្វត្តិបត្តបូរា។

អា សំខ្យាយាសតាទោ’នញ្ញត្ថេ-។

សំខ្យាយមុត្តរបទេ ទ្វិស្សអា ហោតសទាទោ’នញ្ញត្ថេ; ទ្វាទស, ទ្វាវីសតិ, ទ្វត្តឹស; សំខ្យាយន្តិ-កឹ?’ទិរត្តំ; អសតាទោតិ-កឹ? ទ្វិសតំ, ទ្វិសហស្សំ; អនញ្ញត្ថេតិ-កឹ?ទ្វិទសា។

តិស្សេ-។

សំខ្យាយមុត្តរបទេ តិស្ស ឯហោតសតាទោ’នញ្ញត្ថេ; តេរស, តេវិស, តេត្តឹស--សំខ្យាយន្ទេវ-តិរត្តំ; អសតាទោត្វេវ-តិសតំ; អនញ្ញត្ថេត្វេវ-តិវតុកា។

ចត្តាលិសាទោ វា-។

តិស្សេវា ហោតិ ចត្តាលីសាទោ; តេចត្តាលីស, តិចត្តាលីស; តេបញ្ញាស, តិបញ្ញាស; តេសដ្ឋិ, តិសដ្ឋិ; តេសត្តតិ, តីសត្តតី; ត្វសីតិ, តិយាសីតិ; តេនវុតិ, តិនវុតិ--អសតាទោត្វេវ-តិសតំ។

ទ្វិស្សា ច-។

អសតាទោ’នញ្ញត្ថេ ចត្តាលីសាទោ ទ្វិស្សេ វា ហោតិ អាវ ទ្វេចត្តាលីសំ, ទ្វាចត្តាសំ, ទ្វិចត្តាលីសំ; ទ្វេបញ្ញាសំ, ទ្វាបញ្ញាសំ, ទ្វិបញ្ញាសំ; ឥច្ចាទិ។

ពាចត្តាលិសាទោ-។

ទ្វិស្ស ពា វា ហោតចត្តាលីសាទោ’នញ្ញត្ថេ; ពារស, ទ្វាទស; ពាវីសតិ, ទ្វាវីសតិ; ពត្តឹស, ទ្វត្តឹស--អចត្តាលីសាទោតិ-កឹ? ទ្វិចត្តាលីស។

ទ្វិសតិទសេសុ បញ្ចស្ស បណ្ណបន្នា -។

វីសតិទសេសុ បរេសុ បញ្ចស្ស បណ្ណបន្នា ហោន្តិ វា យថាក្កមំ; បណ្ណវីសតិ, បញ្ចវីសតិ;បន្នរស, បញ្ចទស។

ចតុស្ស ចុគោ ទសេ-។

ចតុស្ស ចុចោ ហោន្តិ វា ទសសទ្ទេ បរេ; ចុទ្ទស, ចោទ្ទស, ចតុទ្ទស។

ឆស្ស សោ-។

ឆស្ស សោ ឥច្ចយមាទេសោ ហោតិ ទសសទ្ទេ បរេ; សោឡស។

ឯកដ្ឋានមា-។

ឯកអដ្ឋានំ អា ហោតិ ទសេ បរេ; ឯកាទស, អដ្ឋារស។

រ សំខ្យាតោ វា-។

សំខ្យាតោ បរស្ស ទសស្សរ ហោតិ វិភាសា; ឯការស, ឯកាទស; ពារស, ទ្វាទស; បន្នរស, បញ្ចទស; សត្តរស, សត្តទស; អដ្ឋារស, អដ្ឋាទស--បន្នពាទេសេសុ និច្ចំ, ឥធ ន ហោតិ ចតុទ្ទស។

ឆតីហិ ឡោ ច-

ឆតីហិ បរស្ស ទសស្ស ឡោ ហោតិ រោ ច; សោឡស, សោរស; តេឡស, តេរស។

ចតុត្ថតតិយានមឌ្ឍឌ្ឍតិយា-។

អឌ្ឍា បរេសំ ចតុត្ថតតិយានំ ឧឌ្ឍតិយា ហោន្តិ យថាក្កមំ;'អឌ្ឍេន ចតុត្ថោ' អឌ្ឍឌ្ឍោ,'អឌ្ឍេន តតិយោ' អឌ្ឍតិយោ--កថំ?អឌ្ឍតេយ្យោតិ-សកត្ថេ ណេយ្យ ឧត្តរ បទវុទ្ធិ។

ទុតិយស្ស សហ ទិយឌ្ឍទិវឌ្ឍា-។

អឌ្ឍា បរស្ស ទុតិយស្ស សហអឌ្ឍសទ្ទេន ទិយឌ្ឍទិវឌ្ឍា ហោន្តិ;' អឌ្ឍេន ទុតិយោ' ទិយឌ្ឍោ, ទិវឌ្ឍោ វា។

សរេ កទ កុស្សុត្តរត្ថេ-។

កុស្សុត្តរបទត្ថេ វត្តមានស្ស សរាទោ ឧត្តរបទេ កទា ទេសោហោតិ; កទន្នំ, កទសនំ--សរេតិ-កឹ? កុបុត្តោ; ឧត្តរត្ថេតិ-កឹ? កុឱដ្ឋោ; រាជា។

កាប្បត្ថេ-។

អប្បត្ថេ វត្តមានស្ស កុស្សកា ហោតុត្តរបទត្ថេ;'អប្បកំ លវណំ' កាលវណំ។

បុរិសេវា-។

កុស្ស បុរិសេកា ហោតិ វា; កាបុរិសោ, កុបុរិសោ--អយមប្បត្តវិភាសា--អប្បត្ថេ តុបុព្ពេននិច្ចំហោតិ;'ឦសំ បុរិសោ' កាបុរិសោ។

បុព្ពាទីហុត្តរបទស្សអហស្ស អន្ហាទេសោ ហោតិ; បុព្ពន្ហោ; អបរន្ហោ; អជជន្ហោ; សាយន្ហោ; មជ្ឈន្ហោ។

ឥតិ មោគ្គល្លានេ វ្យាករណេ វុត្តិយំ សមាសកណ្ឌោ តតិយោ។

ឆដ្ឋិយន្តា នាមស្មា វា ណប្បច្ចយោ ហោតបច្ចេ'ភិធេយេ; ណការោ វុទ្ធ្យត្ថោ; ឯវមញ្ញត្រាបិ,'វសិដ្ឋស្សាបច្ចំ' វាសិដ្ឋោ, វាសិដ្ឋី វា; ឱបគវោ, ឱបគវី វា --វេតិ-វាក្យ សមាសវិកប្បត្ថំ តស្សាធិការោ សកត្ថាវធិ។

វច្ឆាទិតោណានណាយនា-។

វច្ឆាទីហិ អបច្ចប្បច្ចយន្តេហិ ហោត្តាទីហិច សទ្ទេហិ ណានណាយនប្បច្ចយា វា ហោន្តបច្ចេ។ វច្ឆានោ វច្ឆាយនោ; កច្ចានោ, កច្ចាយនោ--យាគមេ-កាតិយានោ; មោគ្គល្លានោ, មោគ្គល្លាយនោ; សាកដានោ, សាកដាយនោ; កណ្ហានោ, កណ្ហាយនោ; ឥច្ចាទិ។

កត្តិកាទីហិ វិធវាទីហិ ច ណេយ្យណេរា វា យថាក្កមំ ហោន្តបច្ចេ។ កត្តិកេយ្យោ។ វេនតេយ្យោ; ភាគីនេយ្យោ ឥច្ចាទិ--វេធវេរោ; វន្ធកេរោ; នាឡិកេរោ; សាមណេរោ ឥច្ចាទិ។

ណ្យ ទិច្ចាទីហិ-។

ទិតិប្បភុតីហិ ណ្យោ វា ហោតបច្ចេ។ ទេច្ចោ; អាទិច្ចោ; កោណ្ឌញ្ញោ; គគ្គ្យោ; ភាតព្ពោ; ឥច្ចាទិ

អា ណិ-។

អការន្តតោ ណិ វា ហោតបច្ចេ ទក្ខិ; ទោណិ; វាសវិ; វារុណិច្ចាទិ។

រាជតោ ញ្ញោ ជាតិយំ-។

រាជសទ្ទតោ ញ្ញោ វា ហោតបច្ចេ ជាតិយំ គម្យមានាយំ។ រាជញ្ញោ--ជាតិយន្តិ កឹ?រាជាបច្ចំ។

ខត្តា យិយា-។ ខត្តសទ្ទា យេយា ហោន្តបច្ចេ ជាតិយំ ខត្យោ; ខត្តិយោ ជាតិយយន្ទេ-ខត្តិ។

មនុតោ ស្សសណិ-។

មនុសទ្ទតោ ជាតិយំ ស្សសណ ហោន្តបច្ចេ។ មនុស្សោ; មានុសោ? ឥត្ថិយំ-មនុស្សា; មានុសី--ជាតិយន្ទេវ-មាណវោ។

ជនបទនាមស្មា ខត្តិយា រញ្ញោ ច ណោ-។

ជនបទស្ស យំ នាមំ តន្នាមស្មា ខត្តិយាបច្ចេ រញ្ញោវ ណោ ហោតិ។ បញ្ចាលោ; កោសលោ; មាគធោ; ឱក្កាកោ--ជនបទនាមស្មាតិ-កឹ? ទាសរថិ; ខត្តិយាតិ-កឹ?’បញ្ចាលស្ស ព្រាហ្មណស្សាបច្ចំ’ បញ្ចាល។

ណ្យ កុរុសិវីហិ-។

កុរុសិវីហបច្ចេ រញ្ញេ ច ណ្យោ ហោតិ; កោរព្យោ សេព្យោ។

ណ រាគា តេន រត្តំ-។

រាគវាចិតតិយន្តតោ រត្តមិច្ចេតស្មឹ អត្ថេ ណោ ហោតិ’កសាវេន រត្តំ’ កាសាវំ;កោសុម្ភំ; ហាលិទ្ទំ--រាគាតិ កឹ? ទេវទត្តេន រត្តំ វត្ថំ; ឥធ កស្មា នហោតិ? នីលំ បីតន្តិ--គុណវចនត្តា វិនាបិ ណេន ណត្ថស្សាភិធានតោ។

នក្ខត្តេនិន្ទុយុត្តេន កាលេ-។

តតិយន្តតោ នក្ខត្តា តេន លក្ខិតេ កាលេ ណោ ហោតិ; តំ ចេ នក្ខន្តមិន្ទុយុត្តំ ហោតិ។ ផុស្សី, រត្តី; ផុស្សោ, អហោ--នក្ខត្តេនេតិ-កឹ? គុរុនា លក្ខិតា រត្តិ; ឥន្ទុ យនុត្តេនេតិ-កឹ? កត្តិកាយ លក្ខិតោ មុហុត្តោ; កាលេតិ-កឹ? ផុស្សេនលក្ខិតា អត្ថសិទ្ធិ--អជ្ជកត្តិកាតិ កត្តិកា យុត្តោ ចន្ទោ កត្តិកាសទ្ទោ វត្តតេ។

សាស្ស ទេវតា បុណ្ណមំសិ-។

សេតិ បឋមន្តា អស្សាតិ ឆដ្ឋត្ថេ ណោ ភវតិ យំ បឋមន្តំ សា វេ ទេវតា បុណ្ណមាសី វា។’សុគតោ ទេវតា អស្សា’តិ សោគតោ; មាហិន្ទោ; យាមោ; វារុណោ; ផុស្សី បុណ្ណមាសី អស្ស សម្ពន្ធិនី’តិ ផុស្សោ, មាឃោ; មាឃោ; ផគ្គុនោ; ចិត្តោ; វេសាខោ;បេដ្ឋមុលោ; អាសាឡ្ហោ; សាវណោ; បោដ្ឋបាទោ; អស្សយុជោ; កត្តិកោ; មាគសិរោ--បុណ្ណមាសីតិ-កឹ, ផុស្សិ បញ្ចមី អស្ស--បុណ្ណមាសីវ គតកមាសសម្ពន្ធិនី ន ហោតិ;’បុណ្ណោ មា អស្សន្តិ’ និព្ពចនា--អតោ ឯវ និបាតនា ណោ, សាគមោ ច, មាសសុតីយាវ នបបញ្ចទសរត្តានោ វិធិ។

តមធីតេ តំ ជានាតិ កណិកា ច-។

ទុតិយន្តតោ តមធីតេ តំ ជានាតីតិ ឯតេស្វត្ថេសុណោ ហោតិ កោ ណិកោវ។’ វ្យាករណមធីតេ ជានាតិ វា’ វេយ្យាករណោ; ឆាន្ទសោ; កមកោ; បទកោ; វេនយិកោ; សុត្តន្តិកោ--ទ្វិតគ្គហណំ បុថគេវ វិធានត្ថំ ជាននស្សច អជ្ឈេនវិសយភាវទស្សនត្ថំ បសិម្ពុបសំគហត្ថញ្ច។

តស្ស វិសយេ ទេសេ។-។

ឆបិយន្តា វិសយេ ទេសរូបេ ណោ ហោតិ។’វសាតីនំ វិសយោ ទេសោ’វាសាតោ--ទេសេតិ កឹ? ចក្ខុស្ស វិសយោ រូបំ, ទេវទត្តស្ស វិសយោ’នុវាកោ។

និវាសេ តន្នាមេ-។

ឆដ្ឋិយន្តា និវាសេ ទេសេ តន្នាមេ ណោ ហោតិ;’សិវីនំ និវាសោ ទេសោសេព្យោ; វាសាតោ។

អទូរភវេ-។

ឆដ្ឋិយន្តា អទូរភវេ ទេសេតន្នាមេ ណោ ហោតិ;’វិទិសាយ អទុរភវំ’ វេទិសំ។

តេនតិព្ពត្តេ-។

តតិយន្តា និព្ពត្តេ ទេសេតន្នាមេ ណោ ហោតិ; កុសម្ពេន និព្ពត្តា កោសម្ពី, នគរី; កាកន្ទី, មាកន្ទី,’សហស្សេន និព្ពត្តា’ សាហស្សី, បរិខា--ហេតុម្ហិ កត្តរិករណេ ច យថាយោគំ តតិយា។

តមិធត្ថិ-។

តន្តិ បឋមន្តា ឥធាតិ សត្តម្យត្ថេ ទេសេ តន្នាមេ ណោ ហោតិ, យន្តំ បឋមន្តមត្ថិ ចេ;’ឧទុម្ពរា អស្មិំ ទេសេ សន្តី’តិ ឱទុម្ពរោ, ពាទរោ, ពព្ពជោ។

តត្រ ភវេ-។

សត្តម្យន្តា ភវត្ថេ ណោ ហោតិ;’ឧទកេ ភវោ’ឱទកោ, ឱរសោ, ជានបទោ, មាគធោ, កាបិលវត្ថវោ, កោសម្ពោ។

អជ្ជាទីហិ តនោ-។

ភវត្ថេ អជ្ជាទីហិ តនោ ហោតិ;’អជ្ជ ភវោ’ អជ្ជតនោ, ស្វាតនោ, ហិយ្យត្តនោ។

បុរាតោ ណោ ច-។

បុរា ឥច្ចស្មា ភវត្ថេ ណោ ហោតិ តនោ ច; បុរាណោ, បុរាតនោ។

អមាត្វច្ចោ-។ អមាសទ្ទតោ អច្ចោ ហោតិ ភវត្ថេ; អមច្ចោ។

មជ្ឈាទិត្វិមោ-។

មជ្ឈាទីហិ សត្តម្យន្តេហិ ភវត្ថេ ឥមោ ហោតិ; មជ្ឈិមោ, អន្តិមោ--មជ្ឈអន្ត ហេដ្ឋា ឧបរិ ឱរ បារ បច្ឆា អព្ភន្តរ បច្ចន្ត។

កណេយ្យណេយ្យកយិយា-។

សត្តម្យន្តា ឯតេ បច្ចយា ហោន្តិ ភវត្ថេ; កណ-’កុសិនារាយំ ភវោ’ កោសិនារកោ, មាគធកោ, អារញ្ញកេ, វិហារោ--ណេយ្យ-គង្គេយ្យោ, បព្ពតេយ្យោ, វានេយេយ្យោ--ណេយ្យក-កោលេយ្យកោ, ពារាណសេយ្យកោ, ចម្បេយ្យកោ; មិថិលេយ្យកោតិ-ឯយ្យកោ--យ-គម្មោ, ទិព្ពោ; ឥយគាមិយោ, ឧទរិយោ, ទិវិយោ, បញ្ចាលិយោ, ពោធបក្ខីយោ, លោកិយោ។

ណិកោ-។

សត្តម្យន្តា ភវត្ថេ ណិកោ ហោតិ; សារទិកោ, ទិវសោ; សារទិកា, រត្តិ។

តមស្ស សិប្បំ សីលំ បណ្យំ បហរណំ បយោជនំ-។

បឋមន្តា សិប្បាទិវាចកា អស្សេត្ថិ ឆឋ្យត្ថេ ណិកោ ហោតិ;’វីណាវាទនំ សិប្បមស្ស’ វេណិកោ, មោទង្គិកោ, វំសិកោ;’បំសុកូលធារណំ សីលមស្ស’ បំសុកូលិកោ, តេចីវរិកោ;’គន្ធោបណ្យមស្ស’ គន្ធិកោ, តេលិកោ, គោឡិកោ’ចាបោ បហរណមស្ស’ ចាបិកោ, តោមរិកោ, មុគ្គរិកោ;’ឧបធិប្ប យោជនមស្ស’ ឱបធិកំ, សាតិកំ, សាហស្សិកំ។

តំ ហន្តុរហតិ គច្ឆតុញ្ឆតិ ចរតិ-។ ទុតិយន្តា ហន្តីតិ ឯវមាទិស្វត្ថេសុ ណិកោ ហោតិ; បក្ខីហិ-'បក្ខិនោ ហន្តី'តិ បក្ខិកោ, សាកុណិកោ, មាយុរិកោ--មច្ឆេហិ- មច្ឆិកោ, មេនិកោ--មិគេហិ មាគវិកោ, ហារិណិកោ, - សូករិកោតិ- ឥកោ;'សតមរហតី'តិ សាតិកំ, សន្ទិដ្ឋិកំ;'ឯហិ បស្ស វិធឹ រហតី'តិ ឯហិបស្សិកោ, សាហស្សិកោ--សហស្សិយោតីជ ឥយោ;'បរទារំ គច្ឆតី'តិ បារទារិកោ, មគ្គិកោ, បញ្ញាសយោជនិកោ;' ពទរេ ឧញ្ឆតី'តិ ពាទរិកោ, សាមាកិកោ;'ធម្មំ ចរតី'តិ ធម្មិកោ, អធម្មិកោ។

តេន កតំ កីតំ ពទ្ធមហិសង្ខតំ សំសដ្ឋំ ហតំ ហន្តិ ជិតំ ជយតិ ទិព្ពតិ ខណតិ តរតិ ចរតិ វហតិ ជិវតិ-។

តតិយន្តា កតាទិស្វត្ថេសុ ណិកោ ហោតិ;'កាយេន កតំ' កាយិកំ, វាចសិកំ, មានសិកំ;'វាតេនកតោ អាពាធោ' វាតិកោ--'សតេន កីតំ' សាតិកំ, សាហស្សិកំ, មូលតោវ-ទេវទត្តេន កីតោតិ ន ហោតិ តទត្ថាប្បតីតិយា--'វរត្តាយ ពទ្ធោ' វារត្តិកោ, អាយសិកោ, បាសិកោ; --'ឃតេន អភិសង្ខតំ សំសដ្ឋំ វា' ឃាតិកំ, គោឡិកំ, ទាធិកំ, មារិចិកំ--'ជាលេន ហតោ ហន្តីតិ វា' ជាលិកោ, ពាឡិសិកោ--'អក្ខោហិ ជិត'មក្ខិកំ, សាលាកិកំ--'អក្ខេហិ ជយតិ ទិព្ពតិ វា' អក្ខិកោ--'ខណិត្តិយា ខណតី'តិ ខាណិត្តិកោ, កុទ្ទាលិកោ-ទេវទត្តេន ជិតមង្គុល្យា ខណតីតិ ន ហោតិ តទត្ថា នវគមា--'ឧឡុម្បេន តរតី'តិ ឱឡុម្បិកោ; ឧឡុម្បិកោតិ-ឥកោ; គោបុច្ឆិកោ; នាវិកោ--'សកដេន ចរតី'តិ សាកដិកោ។ រថិកោ--បរប្បិកោតិ ឥកោ-'ខន្ធេន វហតី'តិ ខន្ធិកោ, អំសិកោ; សីសិកោតិ-ឥកោ--'វេតតេន ជីវតី'តិ ខន្ធិកោ, អំសិកោ; សីសិកោតិ-ឥកោ--'វេតនេន ជីវតី'តិ វេតនិកោ, ភតិកោ, កយិកោ, វិក្កយិកោ; កយវិក្កយយិកោតិ-ឥកោ។

តស្ស សំវត្តតិ-។

ចតុត្ថ្យន្តា សំវត្តតិ អស្មឹ អត្ថេ ណិកោ ហោតិ;'បុនព្ភវាយ សំវត្តតី'តិ បោនោភវិកោ, ឥត្ថិយំ-បោនោភវិកា;'លោកាយ សំវត្តតី'តិ លោកិកោ,' សុដ្ឋុ អគ្គោ'តិ សគ្គោ,'សគ្គាយ សំវត្តតី'តិ សោវគ្គិកោ, សស្សារ◌ិក តទមិនាទិ បាឋា--'ធនាយ សំវត្តតី'តិ ធញ្ញំ-យោ។

តតោ សម្ភូតមាគតំ-។

បញ្ចម្យន្តា សម្ភូតមាគតន្តិឯតេស្វត្ថេសុ ណិកោ ហោតិ;'មាតិតោ សម្ភូតមាគតន្តិ វា' មត្តិកំ, បេត្តិកំ--ណ្យរិយព្យេបិ ទិស្សន្តិ--'សុរភិតោ សម្ភូតំ' សោរភ្យំ;'ថនតោ សម្ភូតំ' ថញ្ញំ;'បិតិតោ សម្ភូតោ' បេត្តិយោ, មាតិយោ, មត្តិយោ; មច្ចោ វា។

តត្ថ វសតិ វិទិតោ ភត្តោ និយុត្តោ-។

សត្តម្យន្តា វសតីត្វេវមាទិស្វត្ថេសុ ណិកោ ហោតិ;'រុក្ខមូលេ វសតី'តិ រុក្ខមុលិកោ,អារញ្ញិកោ, សោសានិកោ;'លោកេ វិទិតោ' លោកិកោ;'ចតុមហារាជេសុ ភត្តា' ចាតុម្មហារាជិកា;;ទ្វារេ និយុត្តោ' ទោវារិកោ; ទស្សេាក តទមិនាទិបាឋា,ភណ្ឌាគារិកោ;-ឥកោ នវកម្មិកោ--កិយោ-ជាតិកិយោ, អន្ធកិយោ។

តស្សិទំ-។

ឆដ្ឋិយន្តា ឥទមិច្ចស្មឹអត្ថេ ណិកោ ហោតិ;'សង្ឃស្ស ឥទំ' សង្ឃិកំ, បុគ្គលិកំ, សក្យបុត្តិកោ, នាថបុត្តិកោ, ជេនទត្តិកោ--កិយេ-សកិយោ, បរកិយោ; និយេ-អត្តនិយំ;កេ-សកោ, រាជកំ, ភទ្ទំ។

ណោ-។

ឆដ្ឋិយន្តា ឥទមិច្ចស្មឹ អត្ថេ ណោ ហោតិ;'កច្ចាយនស្ស◌ិទំ' កច្ចាយនំ, វ្យាករណំ; សោគតំ, សាសនំ; មាហិសំ, មំសាទិ។

គវាទីហិ យោ-។

គវាទីហិ ឆដ្ឋិយន្តេហិ ឥទមិច្ចស្មឹ អត្ថេ យោ ហោតិ;'គុន្នំ ឥទំ'គព្យំ, មំសាទិ; កព្យំ, ទព្ពំ។

បិតិតោ ភាតរិ រេយ្យណ-។

បិតុសទ្ទា តស្ស ភាតរិ រេយ្យណ ហោតិ;'បិតុភាតា' បេត្តេយ្យោ។

មាតិតោ ច ភគិនិយំ ឆោ-។

មាតិតោ បិតិតោ ច តេសំ ភគិនីយំ ឆោ ហោតិ;'មាតុ ភគិនិ' មាតុច្ឆា;'បិតុភគិនី' បិតុច្ឆា--កថំ មាតុលោតុ?'មាតុលាទិត្វានី'តិ និបាតនា។

មាតាបិតុស្វាមហោ-។

មាតាបិតូហិ តេសំ មាតាបិតុស្វាមហោ ហោតិ;'មាតុមាតា' មាតាមហី;'មាតុបិតា' មាតាមហោ;'បិតុមាតា' បតាមហី;'បិតុបិតា' បិតាមហោ--ន យថាសំខ្យំ បច្ចេកាភិសម្ពន្ធា។

នហិតេ រេយ្យណ-។

មាតាបិតុហិ ហិតេ រេយ្យណ ហោតិ; មត្តេយ្យោ, បេត្តេយ្យោ។

និន្ទាញ្ញាតប្បបដិភាគរស្សទយាសញ្ញាសុ កោ-។

និន្ទាទីស្វត្ថេសុ នាមស្មា កោ ហោតិ; និន្ទាយំ-មុណ្ឌកោ, សមណកោ; អញ្ញាតេ-'កស្សាយំ អស្សោ'តិ អស្សកោ--

បយោគសាមត្ថិយា សម្ពន្ធិវិសេសានវគមោ'វគម្យតេ--អប្បត្ថេ-តេលកំ, ឃតកំ--បដិភាគត្ថេ-'ហត្ថិ វិយ' ហត្ថិកោ, អស្សកោ, ពលិវទ្ទកោ--រស្សេ-មានុសកោ, រុក្ខកោ, បិលក្ខកោ--ទយាយំ-បុត្តកោ, វច្ឆកោ--សញ្ញាយំ-'មោរោវិយ' មោរកោ។

តមស្ស បរិមាណំ ណិកោ ច-។

បឋមន្តា អស្សេតិ អស្មឹ អត្ថេ ណិកោ ហោតិ កោ ច, តំ ចេ បឋមន្តំ បរិមាណំ ភវតិ;'បរិមិយតេ'តេនេ'តិ បរិមាណំ--'ទោណោ បរិមាណមស្ស' ទោណិកោ, វីហិ; ខារសតិកោ, ខារសហស្សិកោ, អាសីតិកោ, វយោ; ឧបឌ្ឍកាយិកំ, ពិម្ពោហនំ; បញ្ចកំ,ឆក្កំ។

សតេតេហិ ត្តកោ-។

យាទីហិ បឋមន្តេហិអស្សេតិ ឆដ្ឋត្ថេត្តកោ ហោតិ, តំ វេ បឋមន្តំ បរិមាណំ ភវតិ;'យំ បរមាណមស្ស យត្តកំ, តត្តកំ, ឯត្តកំ; អាវតកេ-យាវតកោ, តាវតកោ។

សព្ពា ចាវន្តុ-។

សព្ពតោ បឋមន្តេហិ យាទីហិ ច អស្សេតិ ឆដ្ឋត្ថេ អាវន្តុ ហោតិ, តំ វេ បឋមន្តំ បរិមាណំ ភវតិ;'សព្ពំ បរិមាណមស្ស' សព្ពាវន្តំ, យាវន្តំ, តាវន្តំ, ឯតាវន្តំ។

កិម្ហា រតិរីវរីវតករិត្តកា-។

កិម្ហា បឋមន្តា អស្សេតិ ឆដ្ឋត្ថេ រតិរីវរីវតករិត្តកា ហោន្តិ, តំ ចេ បឋមន្តំ បរិមាណំ ភវតិ;'កី សំខ្យានំ បរិមាណមេសំ' កតិ, ឯតេ; កីវ, កីវតកំ, កិត្តកំ--រីវន្តោ សភាវតោ អសំខ្យោ។

សំជាតំ តារកាទិត្វិតោ-។

តារកាទីហិ បឋមន្តេហិអស្សេតិ ឆដ្ឋត្ថេឥតោ ហោតិ, តេ វេ សំជាតា ហោន្តិ;'តារកាសំជាតា អស្ស' តារកិតំ, គគនំ; បុប្ផិតោ, រុក្ខោ; បល្លវិតា, លតា។

មានេ មត្តោ-។

បឋមន្តា មានវុត្តិតោ អស្សេតិ អស្មឹ អត្ថេ មត្តោហោតិ;’បលំ ឧម្មានមស្ស’ បលមត្តំ,’ហត្ថោ បមាណមស្ស’ ហត្ថមត្តំ,’សតំ មានមស្ស’ សតមត្តំ,’ទោណោ បរិមាណមស្ស’ ទោណមត្តំ--អភេទោបវារា ទោណោតិបិ ហោតិ។

តគ្ឃោ វុទ្ធំ-។

ឧទ្ធមានវុត្តិតោ អស្សេតិ ឆដ្ឋត្ថេ តគ្ឃា ហោតីមៈត្តោ ច; ជណ្ណុតគ្ឃំ, ជណ្ណុមត្តំ។

ណោ ច បុរិសា-។

បុរិសា បឋមន្តា ឧទ្ធមានវុត្តិតោ ណោ ហោតិ មត្តាទយោ ច; បោរិសំ, បុរិសមត្តំ, បុរិសតគ្ឃំ។

អយុភទ្វីតីហំសេ-។

ឧពរិតីហិ អវយវវុត្តីហិ បឋមន្តេហិ អស្សេតិ ឆដ្ឋត្ថេ អយោ ហោតិ;’ ឧភោ អំសា អស្ស’ ឧភយំ, ទ្វយំ, តយំ។

សំខ្យាយ សច្ចុតីសសទសន្តាឌកាស្មឹ សតសហស្សេឌោ-។

សត្យន្តាយ ឧត្យន្តាយ ព្លសន្តាយ អាសន្តាយ ទសន្តាយ ច សំខ្យាយ បឋមន្តាយ អស្មិន្តិ សត្តម្យត្ថេ ឌោ ហោតិ, សា ចេ សំខ្យា អធិកា ហោតិ, យទស្មិន្តិ តំ ចេ សតំ សហស្សំសត

សហស្សំ វា ហោតិ;’វីសតិ អធិកា អស្មឹ សតេ’តិ វីសំសតំ, ឯកវីសំសតំ, សហស្សំ សតសហស្សំ វា--តឹសំសតំ, ឯកតឹសំ សតំ --ឧត្យន្តាយ -នវុតំសតំ, សហស្សំ សតសហស្សំ វា --ព្លសន្តិយ-ចត្តាវីសំសតំ, សហស្សំ សតសហស្សំ វា--អាសន្តាយ-បញ្ញាសំសតំ សហស្សំ សតសហស្សំ វា--ទសន្តាយ-ឯកាទសំ សតំ, សហស្សំ សតសហស្សំ វា--សច្ចុតីសាសទសន្តេតិ កឹ?ឆាធិកា អស្មឹ សតេ; អធិកេតិ កឹ? បញ្ចទសហីនា អស្មឹ សតេ; អស្មិន្តិ កឹ? វីសត្យធិកា ឯតស្មាសតា; សតសហស្សេតិ កឹ? ឯកាទសអធិកា អស្សំ វីសតិយំ។

តស្ស បូរណេកាទសាទិតោ វា-។

ឆដ្ឋីយន្តាយេកាទសាទិកាយ សំខ្យាយ ឌោ ហោតិ បូរណត្ថេ វិភាសា; សា សំខ្យាបូរីយតេយេនតំ បូរណំ’ឯកាទសន្នំ បូរណោ’ឯកាទសោ, ឯកាទសមោ; វីសោ, វីសតិមោ; តឹសោ, តឹសតិមោ; ចត្តាលីសោ, បញ្ញាសោ។

ម បំចាទិកតីហិ-។

ឆដ្ឋីយន្តាយ បំចាទិកាយ សំខ្យាយកតិស្មា ច មោ ហោតិ បូរណត្ថេ; បញ្ចមោ, សត្តមោ, អដ្ឋមោ; កតិមោ, កតិមី។

សតាទីនមិ ច-។

សតាទិកាយ សំខ្យាយ ឆដ្ឋិយន្តាយ បុរណត្ថេ មោ ហោតិ, សតាទិនមិចាន្តាទេសោ; សតិមោ, សហស្សិមោ។

ឆា ទ្ធទ្ធមា -។

ឆសទ្ទាដ្ឋដ្ឋមាហោន្តិ តស្ស បូរណត្ថេ; ឆដ្ឋោ, ឆដ្ឋមោ; ឥត្ថីយ-ឆដ្ឋិ ឆដ្ឋមិ--កថំ,ទុតិយំ តតិយំ ចតុត្ថន្តិ? ទុតិយស្ស-ចតុត្ថតតិយានន្តិ-និបាតនា។

ឯកា កាក្យសហាយេ-។

ឯកស្មា អសហាយត្ថេ កអាកិ ហោន្តិ វា; ឯកកោ, ឯកាកិ, ឯកោ។

វច្ឆាទីហិ តនុត្តេ តរោ-។

វច្ឆាទីនំ សភាវស្ស តនុត្តេ គម្យមានេតរោ ហោតិ; សុសុត្តស្ស តនុត្តេ-វច្ឆតរោ; ឥត្ថិយំ-វច្ឆតរី; យោព្ពនស្សតនុត្ត្ំ-ឱក្ខតរោ; អស្សភាវស្ស តនុត្តេ-អស្សតរោ; សាមត្ថិយស្ស តនុត្ត្ំ-ឧសភតរោ។

កិម្ហា និធារណេ រតររតមា-។

កឹសទ្ទា និទ្ធារណេ រតររតមា ហោន្តី; កតរោ ភវតំ ទេវទត្តោ; កតរោ ភវតំ កឋោ; កតមោ ភវតំ ទេវទត្តោ; កតមោ ភវតំ កឋោ; ភារទ្វាជានំ កតមោ'សិ ព្រហ្មេ។

តេន ទត្តេ លិយា-។

តតិយន្តា ទត្តេ'ភិធេយេ ល្ំយា ហោន្តិ;'ទេវេនទត្តោ; ទេវលោ; ទេវិយោ; ព្រហ្មលោ; ព្រហ្មយោ––សិវា-សីវលោ; សីវិយោ; សិស្ស ទីយោ។

តស្ស ភាវកម្មេសុ ត្តតាត្តនណ្យណេយ្យ ណិយណិយយា-។

ឆដ្ឋិយន្តា ភាវេ កម្មេ ច ត្តាទយោ ហោន្តិ ពហុលំ; ន ច សព្ពេ សព្ពតោ ហោន្តិ,អញ្ញញត្រ ត្តតាហិ––'ភវន្តិ ឯតស្មាពុទ្ធិសទ្ទា'តិ ភាវោ, សទ្ទស្ស បវត្តិនិត្តំ––'នីលស្សបដស្ស ភាវោ' នីលត្តំ, នីលតាតិ គុណោ ភាវោ––'នីលស្ស គុណស្ស ភាវោ នីលត្តំ, នីលតាតី នីលគុណជាតិ; គោត្តំ គោតាតិ, គោជាតិ––បាចកត្តំ ទណ្ឌិត្តំ វិសាណិត្តំ រាជបុរិសត្តន្តិ ក្រិយាទិសម្ពន្ធិត្តំ––ទេវទត្តត្ត ចន្ទត្តំ សូរិយត្តន្តីតទវត្ថាវិសេសសាមញ្ញំ––អាកាសត្តំ អភាចត្តន្តិ ឧបចរិតភេទសាមញ្ញំ––ត្តន-បុថុជ្ជនត្តនំ; វេទនត្តនំ; ជាយត្តនំ ជារត្តនំ––ណ្យ-អាលស្យំ ព្រហ្មញ្ញំ ចាបល្យំ នេបុញ្ញំបេសុញ្ញំ រជ្ជំ អាធិបច្ចំ ទាយជ្ជំ វេសម្មំ; វេសមន្តិ កេចិ, សខ្យំ វាណិជ្ជំ––ណេយ្យ-សោចេយ្យំ, អាធិបតេយ្យំ––ណ-គារវំ បាដវំ អជ្ជវំ មទ្ទវំ––ឥយ-អធិបតិយំ បណ្ឌិតិយំ ពហុស្សុតិយំនគ្គិយំ សូរិយំ ––ណិយ-អាលសិយំ កាលុសិយំ មន្ទិយំ ទក្ខិយំ បោរោហិតិយំ វេយ្យត្តិយំ––កថំ, រាមណីយកន្តិ-សកត្ថេ កន្តាណេន សិទ្ធំ––កម្មំ ក្រិយា; តត្ថ។'អលសស្ស កម្មំ' អលសត្តំ, អលសតា, អលសត្តនំ; អាលស្យំ អាលសិយំវា––'សកត្ថេ'តិ។ សកត្ថេ'បិ យថាភុច្ចំការុញ្ញំ បត្តកល្លំ អាកាសានញ្ចំ, កាយបគុញ្ញតា។

ព្យ វទ្ធទាសា វា-។

ឆដ្ឋយន្តា វទ្ធា ទាសា ច ព្យោ វាហោតិ ភាវកម្មេសុ; វទ្ធខ្យំ, វទ្ធតា; ទាសព្យំ; ទាសតា––កថំ, វទ្ធវន្តិ ណេវាគមោ។

នណ យុវា ខោ ចវស្ស-។

ឆដ្ឋិយន្តា យុវស្មា ភាវកម្មេសុនណ វា ហោតិ, វស្សពោ ច; យោព្ពនំ; វាត្វេវ-យុវត្តំ, យុវតា។

អណ្វាទិត្វិមោ-។

អណុអាទីហិ ឆដ្ឋិយន្តេហិ ភាវេ វា ឥមេ ហោតិ; អណិមា; លឃិមា; មហិមា;កសិមា––វាត្វេវ-អណុត្តំ; អណុតា។

ភាវា តេន និព្ពត្តេ-។

ភាវវាចកា សទ្ទា តេន និព្ពត្តេ'ភិធេយេ ឥមោ ហោតិ;'បាកេន និព្ពត្តំ' បាកិមំ; សេកិមំ។

តរតមិស្សិកិយិដ្ឋាតិសយេ-។

អតិសយេ វត្តមានតោ ហោន្តេតេ បច្ចយា;'អតិសយេន បាបោ' បាបតរោ; បាបតមោ, បាបិស្សិកោ, បាបិយោ, បាបិដ្ឋោ––ឥត្ថិយំ-បាបតរា––អតិសយន្តាបិ អតិសយប្បច្ចយោ;'អតិសយេន បាបិដ្ឋោ' បាបិដ្ឋតរោ។

គន្ធិស្សិតេ ល្លោ-។

ទុតិយន្តា លប្បច្ចយោ ហោតិ និស្សិតត្ថេ;'វេទនិស្សិតំ' វេទល្លំ;' ទុបុនិស្សិតំ' ទុដ្ឋល្លំ--ឥល្លេ-សង្ខារិល្លំ។

តស្ស វិការាវយវេសុ ណ្ណិកណេយ្យមយា-។

បកតិយា ឧត្តរមវត្ថន្តរំ វិការោ--ឆដ្ឋិយន្តា នាមស្មា វិការេ'វយវេ ច ណាទយោហោន្តិពហុលំ; ណ-អាយសំ, ពន្ធនំ; ឱទុម្ពរំ, បណ្ណំ; ឱទុម្ពរំ, ភស្មំ; កាបោតំំ, មំសំ; កាបោតំ, សត្ថិ --ណិក-កប្បាសិកំ, វត្ថំ; ណេយ្យ-ឯណេយ្យំ,មំសំ; ឯណេយ្យំ, សត្ថិ; កោសេយ្យំ, វត្ថំ--មយ-តិណមយំ; ទារុមយំ, នឡមយំ; មត្តិកាមយំ--'អញ្ញស្មិន្តិ'។ គុន្នំករីសេ'បិ មយោ; គោមយំ។

ជតុតោ ស្សណ្ណា-។

ឆដ្ឋិយន្តា នាមស្មាជតុតោ វិការវយវេសុស្សណ្ណា ហោតិ;'ជតុនោ វិការោ' ជាតុស្សំជាតុមយំ--"លោបោ"តិ។ ពហុលំ បច្ចយលោបោ'បិ ផលបុប្ផមូលេសុវិការាវយវេសុ;' បិយាលស្ស ផលានិ' បិយាលានិ;'មល្លិកាយ បុប្ផានិ' បល្លិកា;'ឧសីរស្ស មូលំ'ឧសីរំ--តំសទ្ទេនវា តទភិធានំ។

សមូហេ កណ្ណណិកា-។

ឆដ្ឋិយន្តា សមូហេ កណ្ណណិកា ហោន្តិ; គោត្តប្បច្ចយន្តា កណ-រាជញ្ញកំ; មានុស្សកំ--ឧក្ខាទីហិ-ឱក្ខកំ; ឱដ្ឋកំ; ឱរព្ភកំ; រាជកំ; រាជបុត្តកំ; ហត្ថិកំ; ធេនុកំ--ណ-កាកំ; ភិក្ខំ; ណិក-អចិត្តា-អាបូបិកំ; សំកុលិកំ។

ជនាទីហិ តា-។

ជនាទីហិ ឆដ្ឋិយន្តេហិ សមូហេ តា ហោតិ; ជនតា; គជតា; ពន្ធុតា; គាមតា; សហាយតា; នាគរតា--តាន្តា សភាវតោ ឥត្ថិលិង្គា--មទនីយន្តិ-ករណេ'ធិករណេ វា អនីយេនសិទ្ធំ --ធុមាយិតត្តន្តិ-ក្តាន្តា នាម ធាតុតោ តេត្តន សិទ្ធំ។

ឥយោ ហិតេ-។

ឆដ្ឋិយន្តា ហិតេ ឥយោ ហោតិ; ឧបាទានិយំ--អញ្ញត្រាបិ'សមានាទរេ សយិតោ' សោទរិយោ។

ចក្ខ្វាទិតោ ស្សោ-។

ឆដ្ឋិយន្តេហិ ចក្ខុអាទីហិ ហិតេ ស្សោហោតិ; ចក្ខុស្សំ; អាយុស្សំ។

ណ្យោ តត្ថ សាធុ-។

សត្តម្យន្តា តត្ថ សាធូតិ អស្មឹ អត្ថេ ណ្យោ ហោតិ; សព្ភោ; បារិសជ្ជោ--សាធូតិ-កុសលោ យោគ្គោ ហិតោ វា--អញ្ញត្រាបិ-'រថំ វហន្តី'តិ រច្ឆា។

កម្មា និយញ្ញា-។

សត្តម្យន្តា កម្មសទទា តត្ថ សាធូតិ អស្មឹ អត្ថេ និយញ្ញា ហោន្តិ;' កម្មេ សាធុ' កម្មនិយំ; កម្មញ្ញំ។

កថាទិត្វិកោ-។

កថាទីហិ សត្តម្យន្តេហិ តត្ថ សាធូតិ អស្មឹ អត្ថេ ឥកោ ហោតិ; កថិកោ; ធម្មកថិកោ; សង្គាមិកោ; បវាសិកោ; ឧបវាសិកោ។

បថាទីហិ ណេយ្យោ-។

បឋាទីហិ សត្តម្យន្តេហិ តត្ថ សាធូតិ អស្មឹ អត្ថេ ណេយ្យោ ហោតិ; បាថេយ្យំ; សាបតេយ្យំ។

ទក្ខិណាយារហេ-។

ទក្ខិណាសទ្ទតោ អរហត្ថេ ណេយ្យោ ហោតិ;'ទក្ខិណំ អរហតី'តិ ទក្ខិណេយ្យោ។

វាយោ តុមន្តា-។

តុមន្តតោ អរហត្ថេ វាយោហោតិ; "ឃាតេតាយំ វា ឃាតេតុំ, ជាបេតាយំ វា ជាបេតុំ, បព្ពាជេតាយំ វា បព្ពាជេតុំ"។

តមេត្ថស្សត្ថីតិ មន្តុ-។

បឋមន្តា ឯត្ថ អស្ស អត្ថីតិ ឯតេស្វត្ថេសុ មន្តុ ហោតិ;'គាមោ ឯត្ថ ទេសេ អស្ស វា បុរិសស្ស សន្តីតិ' គោមា--អត្ថីតិ វត្តមានកាលោបាទានតោ ភូតាហិ ភវិស្សន្តីហិ វា គោហិ ន គោមា។ កថំ គោមា អាសិ គោមា ភវិស្សតីតិ? តទាបិ វត្តមានាហិយេវ គោហិ គោមា; អាសិ ភវិស្សតីតិ បទន្តរា កាលន្តរំ; ឥតិករណតោ វិសយ និយមោ។

បហូតេ ច បសំសាយំ និន្ទាយញ្ចាតិសាយនេ និច្ចយោគេ ច សំសគ្គេ ហោន្តិមេ មន្តុអាទយោ។

គោអស្សោតិ-ជាតិសទ្ទានំ ទព្ពាភិធានសាមត្ថិយា មន្វា ទយោ នហោន្តិ; តថា គុណសទ្ទានំ សេតោ បដោតិ; យេ សត្ត គុណសទ្ទានំ ទព្ពាភិធានសាមត្ថិយំ នត្ថិ តេហិ ហោន្តេវ--ពុធិមា រូបវា រសវា គន្ធវា ឯស្សវា សទ្ទវា; រសីរសិកោ; រូបិ រូបិកោ; គន្ធី គន្ធិកោតិ។

វន្ត្វណ្ណា-។

បឋមន្តតោ អវណ្ណន្តា មន្ត្វត្ថេ វន្តុ ហោតិ; សីលវា; បញ្ញវា--អវណ្ណាតិ-កឹ? សតិមា; ពន្ធុមា។

ទណ្ឌាទិត្វិកឦ វា-។

ទណ្ឌាទីហិ ឥកឦ ហោន្តិ វា មន្ត្វត្ថេ; ពហុលំ វិធានា កុតោវិ ទ្វេ ហោន្តិ; កុតោចេកមេកំវ។ ទណ្ឌកោ, ទណ្ឌិ, ទណ្ឌវា; គន្ធិកោ, គន្ធី, គន្ធវា; រូបិកោ, រូបី, រូបវា--ឧត្តមិណេវ ធនា ឥកោ () ធនិកោ; ធនី ធនវាញ្ញោ --អសន្និត្ថត្ថា () អត្ថិកោ អត្ថិ; អញ្ញត្រ អត្ថវា

--តទន្តា ច;() បុញ្ញត្ថិកោ, បុញ្ញត្ថិ--វណ្ណន្តា ឦយេវ() ព្រហ្មវណ្ណី ទេវវណ្ណី--ហត្ថទន្តេហិ ជាតិយំ () ហត្ថី; ទន្តី; អញ្ញត្រ ហត្ថវា; ទន្តវា--វណ្ណតោ ព្រហ្មចារិម្ហិ; () វណ្ណី, ពុហ្មចារី; វណ្ណវាញ្ញោ--បោក្ខរាទិតោ ទេសេ() បោក្ខរណី ឧប្បលិនី កុមុទិនី ភិសិនី មុឡាលិនី សាលុកិនី --ក្វាវាទេសេ'បិ-បទុមនី, បទុមិនីបណ្ណំ; អញ្ញត្រ បោក្ខរវា, ហត្ថិ--នាវាយិកោ () នាវិកោ; --សុខទុក្ខា ឦ() សុខ ទុក្ខី--(សិខាទិហី វា)() សិខិ សិខាវា មាលី មកាលាវា សីលិ សីលវា ពលិ ពលវា --ពលា ពាហូរុបុព្ពា ច() ពាហុពលិ; ឩរុពលិ។

តបាទីហិ ស្សី-។

តបាទិតោ មន្ត្វត្ថេ វា ស្សិ ហោតិ; តបស្សិ, យសស្សី, តេជស្សី, មនស្សី, បយស្សី --វាត្វេវ-យសវា។

មុខាទិតោ រោ-។

មុខាទីហិ មន្ត្វត្ថ រោ ហ៎ឱតិ; មុខរោ, សុសិរោ ឩសរោ, មធុរោ, ខរោ, កុជរោ, នគរោ --ទន្តស្ស ច ឧត្តត ទន្តេ () ទន្តុរោ។

តុណ្ឌ្យាទីហិ ភោ-។

គុណ្ឌិអាទីហិ មន្ទត្ថេ ភោ វា ហោតិ; គុណ្ឌិភោ, សាឡិភោ,វលិភោ, វាត្វេវ-គុណ្ឌិមា។

សទ្ធាទិត្វ-។

សទ្ធាទីហិ មន្ទត្ថេ អ ហោតិ វា; សទ្ធោ, បញ្ញោ; ឥត្ថិយំ-សទ្ធា; វាត្វេវ-បញ្ញវា។

ណោ តបា-។

តបា ណោ ហោតិ មន្ទត្ថេ; តាបសោ; ឥត្ថិយំ-តាបសី។

អាលុ្វាហិជ្ឈាទីហិ-។ អភិជ្ឈាទីហិ អាលុ ហោតិមន្ទត្ថេ; អភិជ្ឈាលុ, សីតាលុ, ធជាលុ, ទយាលុ--វាត្វេវ-ទយាវា។

បិច្ឆាទិត្វិលោ-។

បិច្ឆាទីហិ ឥលោ ហោតិ ចា មន្ទត្ថេ; បិច្ឆិលោ, បិច្ឆវា; ផេណិលោ, ផេណវា; ជដិលោ, ជដាវា;--កថំ វាវាលោតិ? និន្ទាយមិលស្សាទិលោបេ “បរោ ក្វចី“តិ។

សិលាទិតា វោ-។

សីលាទិហិ វោ ហោតិ វា មំន្ទត្ថេ; សីលវោ, សីលវា; កេសវោ, កេសវា--អណ្ណា និច្ចំ;() អណ្ណវោ--គាណ្ឌិ រាជីហិ សញ្ញាយំ; () គាណ្ឌិវំ, ធនុ; រាជិវំ, បង្កជំ។

មាយាមេធាហិ វី-។

ឯតេហិ ទ្វីហិ វី ហោតិ មន្ទត្ថេ; មាយាវិ, មេធាវី។

សិស្សរេ អាម្យុវាមី-។

សសទ្ទា អាម្យុវាមី ហោន្តិស្សរេ’ភិធេយេ មន្ទត្ថេ;’សមស្សត្ថីតិ’ សាមី, សុវាមី។

លក្ខ្យា ណោ អ ច-។

លក្ខីសទ្ទាណោ ហោត មន្ទត្ថេ; អ ចន្តស្ស; ណការោ’វ សរោ; លក្ខណោ។

អង្គា នោ កល្យាណេ-។

កល្យាណេ គម្យមានង្គស្មានោហោតិ មន្ទត្ថេ; អង្គនា។

សោ លោមា-។

លោមា សោហោតិ មន្ទត្ថេ; លោមសោ; ឥត្ថិយំ-លោមសា។

ឥមិយា-។

មន្ទត្ថេ ឥមំយា ហោន្តិ ពហុលំ; បុត្តិមោ, កិត្តិមោ, បុត្តិយោ, កប្បិយោ, ជដិយោ,ហានភាគិយោ, សេនិយោ។

តោ បញ្ចម្យា-។-

បញ្ចម្យន្តា ពហុលំ តោ ហោតិ វា; គាមតោ អាគច្ឆតិ, គាមស្មាអាគច្ឆតិ; ចោរតោ ភាយតិ, ចោរេហិ ភាយតិ; សត្ថតោបរិហីនោ, សត្ថា បរិហីនោ។

ឥតោតេត្តោកុតោ-។

តោម្හិ ឥមស្ស ដិ និបច្ចតេ ឯតស្ស ដ ឯត កឹសទ្ទស្ស កុត្តច; ឥតោ, ឥមស្មា; អតោ, ឯត្តោ, ឯតស្មា; កុតោ, កស្មា។

អភ្យាទីហិ-។

អភិអាទីហិ តោ ហោតិ; អភិតោ, បរិតោ, បច្ឆតោ, ហេដ្ឋតោ។

អាទ្យាទីហិ-។

អាទិប្បភុតីហិ តោ វា ហោតិ; អាទោ, អាទិតោ; មជ្ឈតោ, អន្តតោ, បិដ្ឋិតោ, បស្សតោ, មុខតោ--យតោទកំ តទា ទិត្តំ, យំ ឧទកំ តទេវាទិត្តន្តិ អត្ថោ។

សព្ពាទិតោ សត្តម្យា ត្រត្ថា-។

សព្ពាទីហិ សត្តម្យន្តេហិ ត្រត្ថា វា ហោន្តិ; សព្ពត្រ, សព្ពត្ថ, សព្ពស្មឹ; យត្រ, យត្ថ, យស្មឹ--ពហុលាធិការា ន តុម្ហាម្ហេហិ។

កត្ថេត្ថ កុត្រាត្រក្វេហិធ-។

ឯតេ សទ្ទា និបច្ចន្តេ; កស្មឹ កត្ថ, កុត្រ, ក្វ; ឯតស្មឹ ឯត្ថ, អត្រ; អស្មឹ ឥហ, ឥធ។

ធិ សព្ពា វា-

សត្តម្យន្តតោ សព្ពស្មាធិ វា ហោតិ; សព្ពធិ; សព្ពត្ថ។

យា ហឹ-។

សត្តម្យន្តា យតោ ហឹ វា ហោតិ; យហឹ, យត្រ។

តា ហំ ច-។

សត្តម្យន្តា តតោ វា ហំ ហោតិ ហិញ្ច; តហំ, តហឹ, តត្រ។

កុហឹកហំ-។

កឹសទ្ទា សត្តម្យន្តា ហឹហំ និបច្ចន្តេ កិស្ស កុកា ច; កិហឹ, កហំ, កថំ កុហិទ្វនន្តិ? ចនំ ឥតិ និបាតន្តរំ; កិហិ ទ្វីតិ-ឯត្ថ វិសទ្ទោវិយ។

សព្ពេកញ្ញយតេហិ កាលេ ទា-។

ឯតេហិ សត្តម្យន្តេហិ ចត្តមានេហិ កាលេ ទា ហោតិ; សព្ពស្មឹ កាលេ សព្ពទា; ឯកទា, អញ្ញទា, យទា, តទា--កាលេតិ-កឹ? សព្ពត្ថទេសេ។

កទាកុទាសទាធុនេទាតិ-។

ឯតេ សទ្ទា និបច្ចន្តេ; តស្មឹ កាលេ កទា, កុទា; សម្ពស្មឹ កាលេ សទា; ឥមស្មឹ កាលេ អធុនា, ឥទានិ។

អជ្ជសជ្ជុវបរជ្ជេតរហិករហា-។

ឯតេ សទ្ទា និបច្ចន្តេ; ឯកតិប្បច្ចយោ អាទេសោ កាល វិសេសោតិ សព្ពមេតំ និបាតនា លព្ភតិ; ឥមស្ស រោ ជ្ជោ ចាហនិ និបច្ចតេ; អស្មិ អហនិ អជ្ជ--សមានស្ស សភាវោជ្ជ ចាហនិ--សមានេ អភនិ សជ្ជ--អបរស្មា ជ្ជ--អបរស្មិ អហនិអបរជ្ជ--ឥមស្សេតោកាលេ រហិ រ--ឥមស្មិ កាលេ ឯតរហិ--កឹសទ្ទស្ស កោ រហ ចានជ្ជតនេ--តស្មិ កាលេ ករហ។

សព្ពាទីហិ បការេ ថា-។

សាមញ្ញស្ស ភេទកោ វិសេសោ បការោ, តត្ថ វត្តមានេហិ សព្ពាទីហិ ថា ហោតិ សព្ពេនបការេន សព្ពថា; យថា, តថា។

កថមិត្ថំ-។

ឯតេ សទ្ទា និបច្ចន្តេ បការេ; កិមិមេហិ ថំ បច្ចយោ, ក៑ិច្ច តេសំ យថាក្កមំ; កថមិត្ថំ។

ធា សង្ខ្យាហិ-។

សង្ខ្យាវាចីហិ បការេ ធា បរោ ហោតិ;’ទ្វីហិ បការេហិ ទ្វេ វា បការេករោតិ’ ទ្វិធាករោតិ; ពហុធា ករោតិ;’ឯកំ រាសឹ បញ្ចប្បការំ ករោតិ’ បញ្ចធា ករោតិ?បញ្ចប្បការមេកប្បការំ ករោតិ’ ឯកធាករោតិ។

វេកាជ្ឈំ-។

ឯកស្មា បការេ ជ្ឈំ វា ហោតិ; ឯកជ្ឈង្ករោតិ; ឯកធា ករោតិ។

ទ្វិតីហេធា-។

ទ្វីតិហិ បការេ ឯធាវា ហោតិ; វេធា, តេធា; ទ្វិធា, តិធា។

តព្ពតិ ជាតិយោ-។

បការវតិ តំសាមញ្ញវាចកា សទ្ទាជាតិយោ ហោតិ; បដុ ជាតិយោ, មុទុជាតិយោ។

វារសំខ្យាយ ក្ខត្តុំ-

វារសម្ពន្ធិនិយា សំខ្យាយ ក្ខត្តុំ ហោតិ;’ទ្វេ វារេ ភុញ្ជតិ’ ទ្វិក្ខត្តុំ ទិវសស្ស ភុញ្ជតិ; វារគ្គហណំ កឹ? បញ្ចច ភិញ្ជតិ; សង្ខ្យាយាតិ-កឹ? បហូតេ វារេ ភុញ្ជតិ។

កតិម្ហា-។

វារសម្ពន្ធិនិយា កតិសំខ្យាយ ក្ខត្តុំ ហោតិ;’កតិ វារេ ភុញ្ជនិ’កតិក្ខត្តុំ ភុញ្ជតិ។

ពហុម្ហា ធា ច បច្ចាសត្តិយំ-។

វារសម្ពន្ធិនិយា ពហុសំខ្យាយ ធាហោតិ ក្ខត្តុញ្ច; វារានញ្ចេ បច្ចាសត្តិ ហោតិ; ពហុធា ទិវសស្ស ពុញ្ជតិ ពហុក្ខត្តុំ--បច្ចាសត្តិយន្តិ កឹ? ពហុក្ខត្តុំ មាសស្ស ភុញ្ជតិ។

សកឹ វា-។

ឯកំ វារមិច្ចស្មិ អត្ថេ សកិន្តិ វា និបច្ចតេ;’ឯកំ វារំ ភុញ្ជតិ’--វាតិ កឹ?ឯកក្ខត្តុំ ភុញ្ជតិ។

សោ វិច្ឆាប្បការេសុ-។

វីច្ឆាយំ បការេ ច សោ ហោតិ ពហុលំ; វីច្ឆាយំ-ខណ្ឌសោ, ពិលសោ; បការេ-បុថុសោ,សព្ពសោ។

អភិតតព្ភាវេ ករាសភុយោគេ វិការា ចី-។

អវត្ថាវតោ វត្ថុន្តរេនាភុតស្ស តាយាវត្ថាយ ភាវេ ករាសភុហិ សម្ពន្ធេសតិ វិការវាចកាចី ហោតិ;’អធវលំ ធវលំ ករោតិ’ ធវលី ករោតិ; អធវលោ ធវលោ សិយា ធវលី សិយា; អធវលោ ធវលោ ភវតិ ធវលី ភវតិ–- អភតតព្ភាវេតិ-កឹ? ឃដំ ករោតិ, ទធិអត្ថិ, ឃដោ ភវតិ–-ករាសភុយោគេតិ កឹ? អធវលោ ធ្វអតលោ ជាយតេ–- វិការាតិ-កឹ? បកតិយា មា ហោតុ; សុវណ្ណំ កុណ្ឌលី ករោតិ។

ទិស្សន្តញ្ញោ’បិ បច្ចយា-។

វុត្តតោ’ញ្ញេ’បិ បច្ចយា ទិស្សន្តិ វុត្តាវុត្តត្ថេសុ;’វិវិធា មាតរោ’ វិមាតរោ,’តាសំ បុត្តា’ វេមាតីកា-រិកណ;’បថំ គច្ឆន្តីតិ’ បថាវិនោ-អាវី;’ ឥស្សា អស្ស អត្ថិតិ’ ឥស្សុកី-ឧកី?’ធុរំ វហន្តីតិ’ ធោរយ្ហា-យ្ហណ។-

អញ្ញស្មឹ-។

វុត្តតោ’ញ្ញស្មិម្បិ អត្ថេ វុត្តប្បច្ចយា ទិស្សន្តិ;’មគធានំ ឥស្សរោ’ មាគធោ-ណោ;’កាសីតិ សហស្សំ, តមគ្ឃតីតិ កាសិយោ-ឥយោ។

សកត្ថ-។

សកត្ថេ’បិ បច្ចយា ទិស្សន្តិ; ហីនកោ, បោតកោ, កិចចយយំ។

លោបោ-។

បច្ចយានំ លោបោ’បិ ទិស្សតិ; ពុទ្ធេ រតនំ បណីតំ, ចក្ខុំ សុញ្ញំ អត្តេន វា អត្តនិយេយន វាតិ ភាវប្បច្ចយ លោបោ។

សរានមាទិស្សាយុវណ្ណស្សាញ្ញោ ណានុពន្ធេ-។

សរានមាទិភុតា យេ អការិវណ្ណវណ្ណា តេសំ អាញ្ញោ ហោន្តិ យថាក្កមំ ណានុពន្ធេ; វាយវោ, វេនតេយ្យោ, មេនិកោ, ឱទ្ទុម្បិកោ, ទោហក្កំ–-ណានុពន្ធេតិ-កឹ? បុរាតនោ។

សំយោគេ ក្វចិ-។

សរានមាទិភុតា យេ អយុវណ្ណា តេសំ អាញ្ញោ ហោន្តិ ក្វចិ ទេវ សំយោគវិសយេ ណានុពន្ធេ;ទេច្ចោ, កោណ្ឌញ្ញោ –-ក្វចីតិ-កឹ? កត្តិកេយ្យោ។

មជ្ឈេ-។

មជ្ឈេ វត្តមានានម្បិ អយុវណ្ណានំ អាញ្ញោ ហោន្តិ ក្វចិ; អឌ្ឍតេយ្យោ, វាសេដ្ឋោ។

កោស្ឆជជុវបារិសជ្ជសុភជ្ជមទ្ទវារិស្សាសភាជញ្ញ ថេយ្យពាហុសច្ចា-។

ឯតេ សទ្ទា និបច្ចន្តេ ណានុពន្ធេ;’កុសីតស្ស ភាវោ’ កោសជ្ជជំ;’ ឧជុនោ ភាវោ’ អជ្ជវំ;’បរិសាសុ សាធុ’ បារិសជ្ជោ;’សុហាទយោថ’ សុហជ្ជោ,’តស្ស បន ភាវោ សោហជ្ជំ;’មុទុនោ ភាវោ’មទ្ទវំ;’ឥសិនោ ឥទំ, ភាវោ វា’ អារិស្សំ;’ឧសភស្ស ឥទំ, ភាវោ វា’ អាសភំ;’អាជានីយស្ស ភាវោ’ សោ ឯវ វា’ អាជញ្ញំ;’ថេនស្ស ភាវោ, កម្មំ វា’ ថេយ្យំ;’ពហុស្សុតស្ស ភាវោ’ ពាហុសច្ចំ–-ឯតេសុ យមលក្ខណិកំ តំ និបាតនា។

មនាទីនំ សក-។

មនាទីនំ សក ហោតិ ណានុពន្ធេ;’មនសិ ភវំ’ មានសំ;’ទុម្មនសោ ភាវោ’ ទោមនស្សំ; សោមនស្សំ។

ឧវណ្ណស្សាវងិ ហោតិ; រាយវោ, ជាម្ពវ។

យម្ហិ គោស្ស ច-។

យការាទោ បច្ចយ គេ៌ឱស្សុវណ្ណស្ស ច អវងិ ហោតិ; គព្យំ, គាគព្យោ។

លោបោ’វណ្ណិវណ្ណានំ-។

យការាទោ បច្ចយេ អវណ្ណិវណ្ណានំ លាបោ ហោតិ, ទាយ្ហេ៌ជំ, ការុញ្ញំ, អាធិបច្ចំ, ទេប្យំ--ពហកុលំវិធានំ ក្វចិន ហោតិ; កិច្ចយំ។

រានុពន្ធេ’ន្តសរាទិស្ស-។

អន្តោ សរោ អាទិ យស្សាវយវស្ស តស្ស លោបោ ហោតិ រានុពន្ធេ; កិត្តកំ, បេត្តេយ្យំ។

កិសមហតមិមេ កស្មហា-។

កិសស្ស មហតោ ឥមេ កស្មហា ហោន្តិ យថាក្កមំ; កសិមា, មហិមា។

អាយុស្សាយស មន្តុម្ហិ-។

អាយុស្ស អាយសាទេសោ ហោតិ មន្តុម្ហិ; អាយស្មា។

ជោ វុទ្ធស្សិយិណេសុ-។

វុទ្ធស្ស ជោ ហោតិ ឥយេ៌ដ្ឋេសុ; ជេយ្យោ, ជេដ្ឋោ។

ពាឡ្ហន្តិកបសត្ថានំ សាធនេទសា-។

ឥយេដ្ឋេសុ ពាឡ្ហន្តិកបសត្ថានំ សាធនេទសា ហោន្តី យថាក្កមំ; សាធិយោ, សាធិដ្ឋោ; នេទិយោ, នេទិដ្ឋោ; សេយ្យោ, សេដ្ឋោ

កណ្ហនាប្បយុវានំ-។

ឥយេដ្ឋេសុ អប្បយុវានំ កណ្ហនា ហោន្តិ យយថាក្កមំ; កណិយោ, កណិដ្ឋោ; កនិយោ, កនិដ្ឋោ។

លោបោ វីមន្តុវន្តុនំ-។

វីមន្តុវន្តុនំ លោបោ ហោតិ ឥយេ៌ដ្ឋេសុ?’អតិសយេន មេធាវី’ មេធិយោ, មេធិដ្ឋោ;’អតិសយេន សតិមា’សតិយោ, សតិដ្ឋោ;’អតិសយេន គុណវា’ គុណិយា, គុណិដ្ឋោ។

សេ ស្តិអតស្ស តិស្ស-។

សេ បរេ សត្យន្តស្ស តិការស្ស លោបោ ហោតិ; វីសំ សតំ, តីសំ សតំ។

ឯតស្សេជ ត្តកេ-។

ត្តកេ បរេ ឯតស្ស ឯជ ហេនាតិ; ឯត្តកំ។

ណិកស្សិយោ វា-។

ណិកស្សវា ឥយោ ហោតិ; សក្យបុត្តិយោ, សក្យបុត្តិកោ។

អធាតុស្ស កេ’ស្សាទិតោ យេ’ស្សិ-។

យេ បរេ អធាតុស្ស យោ កការោ តតោ បុព្ពស្ស អការស្ស ពកហុលំ ឥ ហោតិ, សវេ យោន ស្សាទិតោ បរោ ហោតិ; ពាលិកា, ការិកា--អធាតុស្សាតិ-កឹ? សកា; កេតិ-កឹ?នន្ទនា; អស្សាទិតោតិ-កឹ? ពហុបរិព្ពាជកា, មធុរា --ពហុចម្មិកាតិ កការេន ស្សាទិនោ ព្យវហិតត្តា សិទ្ធំ--យេតិ-កឹ? ពាលកោ; អស្សាតិ-កឹ? ពហុកត្តុកា,សាលា។

ឥតិ មោគ្គល្លានេ វ្យាករណេ វុត្តិយំ ណាទិកណ្ឌោ ចតុត្ថោ។

តិជមានេហិ ខសា ខមាវីមំសាសុ-។

ខន្តិយំ តិជា វីមំសាយំ មានា ច ខសប្បច្ចយា ហោន្តិ យថាក្កមំ; តិតិក្ខា, វីមំសា--តិតិក្ខតិ, វីមំសតិ។ ខមា វីមំសា សុតិ-កឹ? តេជនំ, តេជោ, តេជយតិ, មាននំ, មានោ, មានេតិ។

កិតា តិកិច្ឆាសំសយេសុ ឆោ-។

តិកិច្ឆាយំ សំសយេ ច វត្តមានា កិតា ឆោ ហោតិ--តិកិច្ឆា, វិចិកិច្ឆា--តិកិច្ឆតិ, វិចិកិច្ឆតិ--អញ្ញត្រនិកេតោ, សំកេតោ, កេតនំ, កេតោ, កេតយតិ។

និន្ទាយំ គុបពធា ពស្សភោ ច-។

និន្ទាយំ វត្តមានេហិ គុបពធេហិ ឆោ ហោតិ; ពស្ស ភោ ច--ជិគុច្ឆា, ពីភច្ឆា--ជិគុច្ឆតិ, ពីភច្ឆតិ--អញ្ញត្រគោបនំ, គោបេ, បោបេតិ, ពធកោ។

តុំស្មា លោបោ វិច្ឆាយំតេ-។

តុមន្តតោ ឥច្ឆាយមត្ថេ តេ ខសឆា ហោន្តិពហកុលំ; លោបោ ច តុំបច្ចយស្សហោតិ សុតត្ថា--ពុភុក្ខា, ជិគីសា, ជិឃច្ឆា--ពុភុក្ខតិ, ជិគីសតិ, ជិឃច្ឆតិ--ឥធកស្មា ន ហោតិភោត្តុមិច្ឆតីតិ? បទន្តរេនាភិធានា។ តុំស្មាតិ-កឹ? ភោជនមិច្ឆតិ។ ឥច្ឆាយន្តិ កឹ? ភុញ្ជិតុំ គច្ឆតិ។ កថំ កុលំ បិបតិសតីតិ? យថា កុលំ បតិតុមិច្ឆតីតិ វាក្យំ ហោតិ, ឯវំ វុត្តិបិ ហេស្សតិ; វាក្យមេវចរហិ កថំ ហោតិ? លោកស្ស តថា វចនិច្ឆាយ។

ឦយោ កម្មា-។

ឥច្ឆាកម្មតោ ឥច្ឆាយមត្ថេ ឦយប្បច្ចយោ ហោតិ;’បុត្តមិច្ឆតិ’ បុត្តីយតិ--កម្មាតិ-កឹ? អអសិនេច្ឆតិ; ឥធ កស្មា ន ហោតិ រញ្ញោ បុត្តមិច្ឆតីតិ? សាបេក្ខត្តា; ន ហិ អញ្ញមបេក្ខមានោ អញ្ញេនសហេកត្ថិភាវមនុភវិតុំ សក្កោតិ; ឥធាបិ ចរហិ ន សិយា អត្តនោបុត្តមិច្ឆតីតិ; នេវេត្ថ ភវិតព្ពំ; ន ហិ ភវតិ អត្តនោបុត្តិយតីតិ; កថំ ចរហិ វុត្តស្ស អត្តតិយតាវគម្យតេ? អញ្ញស្សាសុតត្តា, ឥច្ឆាយ ច តព្ពិសយត្តា។

ឧបមានាចារេ-។

កម្មតោ ឧបមានា អាវារត្ថេ ឦយោ ហោតិ;’បុត្តមវា ចរតិ’ បុត្តីយតិ មាណវកំ; ឧបមានាតិ កឹ? បុត្តមាចរតិ។

អាធារា-។

អាធារតុបមានាអាវារត្ថេ ឦយោ ហោតិ;’កុដិយមិវាចរតិ’ កុដិយតិ បាសាទេ, បាសាទីយតិ កុដិយំ។

កត្តុតាយោ-។

កត្តុតុបមានា អាចារត្ថេ អាយោ ហោតិ;’បព្ពតោវា ចរតិ’បព្ពតាយតិ។

ច្យត្ថេ-។

កត្តុតោ អភុតតព្ភាវេ អាយោ ហោតិ ពហុលំ; ភុសាយតិ, បដបដាយតិ, លោហិតាយតិ--កត្តុតោត្វេវ-ភុសំករោតីតិ; ឥហ កស្មា ន ហោតិ ភុសិ ភវតីតិ? វុត្តត្ថតាយ។

សទ្ទាទីតិ ករោតិ-។

សទ្ទាទីហិ ទុតិយន្តេហិ ករោតីតិ អស្មឹ អត្ថេ អាយោ ហោតិ; សទ្ទាយតិ, វេរាយតិ, កលហាយតិ, ធូបាយតិ។

នមោត្វស្សោ-។

នមោ ឥច្ចស្មា ករោតីតិ អស្មឹ អត្ថេ អស្សោ ហោតិ; នមស្សតិ តថាគតំ។

ធាត្វត្ថេ នាមស្មិ-។

នាមស្មា ធាត្វត្ថេ ពហុលមិ ហោតិ;'ហត្ថិនា អតិក្កមតិ'អតិ ហត្ថយតិ;' វីណាយ ឧបគាយតិ' ឧបវីណយតិ;'ទឡ្ហំ ករោតិ' វិនយំ ទឡ្ហយតិ;' វិសុទ្ធា ហោតិ' រត្តិ វិសុទ្ធយតិ;'កុសលំ បុច្ឆតិ'កុសលយតិ។

សច្ចាទីហាបិ-។

សច្ចាទីហិ ធាត្វត្ថេ អាបិ ហោតិ; សច្ចាបេតិ, អត្ថាបេតិ, វេទាបេតិ, សុក្ខាបេតិ សុខាបេតិ, ទុក្ខាបេតិ។

ក្រិយត្ថា-។

អយមធិការោ អា សត្ថបរិសមត្តិយា;'ក្រិយា អត្ថោ យស្សសោ ក្រិយត្ថោ',ធាតុ។

ចុរាទិតោ ណិ-។

ចុរាទីហិ ក្រិយត្ថេហិ សកត្ថេ ណិ បរោ ហោតិ ពហុលំ; ណការោ វុឡ្ឍត្ថោ--ឯវមញ្ញត្រាបិ--ចោរយតិ, លាឡយតិ។ កថំ រជ្ជំ ការេតីតិ? យោគវិភាគតោ។

បយោជកព្យាបារេ ណាបិ ច-។

កត្តារំ យោ បយោជយតិ តស្ស ព្យាបារេ ក្រិយត្ថា ណិណាបី ហោន្តិ ពហុលំ; ការេតិ, ការាបេតិ--ននុ ច កត្តាបិ ករណាទីនំបយោជកោតិ តព្យាបារេ?បិ ណិណាបី បាបុណន្តិ? បយោជកគ្គហណសាមត្ថិយា ន ភវិស្សន្តិ, ចុរាទីហិ វិសុំ វចនសាមត្ថិយា ច--អាតោ ភិយ្យោ ណាបិយេវ, ណិយេ វុវណ្ណតោ, ទ្វយមេវញ្ញេហិ។

ក្យោ ភាវកម្មេស្វបរោក្ខេសុ មានន្តត្យាទិសុ-

ភាវកម្មវិហិតេសុ បរោក្ខាវជ្ជិតេសុ មានន្តត្យាទិសុ បរេសុក្យោ ហោតិ ក្រយត្ថា--ន្តគ្គហណមុត្តរត្ថំ; កការោ អវុឡ្ឍត្ថោ; ឯវមុត្តរត្រាបិ--បិយមានំ, បិយតេ; សូយមានំ, សូយតេ--អបរោក្ខេសូតិ-កឹ? ពភុវ ទេវទត្តេន; ពិភិទ កុសូលោ។ ភិជ្ជតេ កុសូលោ សយមេវាតិភិជ្ជតេតិ សវនា កម្មតាវគម្យតេ, សយមេវាតិ សវនតោ កត្តតា; កត្តុតាវចនិច្ឆាយន្ត-ភិន្ទតិកុសុលោ អត្តានន្តិ ភវតិ; ឯវមញ្ញម្បិ យថាគមមនុគន្តព្ពំ។ "អបរោក្ខេសុ មានន្តត្យាទិសូ'តិ-អយមធិការោ អា"តនាទិតោ្វ"អបិវឯតេ ត្យាទយោ ត្យាទិសុ បរភុតេសុ កត្តុ កម្មភាវវិហិតេសុ ក្យលាទីនំ វិធានតោ តេស្វេវ វិញ្ញយន្តីតិ-អកម្មកេហិ ធាតុហិ កត្តុភាវេសុ សកម្មកេហិ កត្តុ កម្មេសុកម្មាវចនិច្ឆាយំ ភាវេវ ភវន្តីតិ វេទិតព្ពា--យស្សបនធាតុស្ស ក្រិយា កម្មមបេក្ខតេ សោសកម្មកោ? យស្ស តុ ក្រិយា កត្តុមត្តមបេក្ខតេ សោ អកម្មកោតិ ញាតព្ពំ។

កត្តរិ លោ-។

កត្តរិ លោ-។

ក្រិយត្ថតោ អបរោក្ខេសុ កត្តុវិតមានន្តត្យាទិសុ លោ ហោតិ; លការោ “ញ្ញិលស្សេ’តិ។ វិសេសនត្ថោ--បច មានោ, បចន្តោ; បវតិ។

មញ្ច រុធាទីនំ-។

រុធាទិតោ កត្តុវិហិតមានាទិសុ លោ ហោតិ; មំ វាន្ត សរា បរោ; មការោ’នុពន្ធោ; អការោ ឧច្ចារណត្ថោ--រុន្ធ មានោ, រុន្ធន្តោ, រុន្ធតិ។

ណណាប្យាបីហិ វា-។

ណិណាប្យាធីហិ កត្តុវិហិតមានាទិសុ លោ ហោតិ វិភាសា; ចោរយន្តោ, ចោរេន្តោ; ការយន្តា, ការេន្តោ; ការាបយន្តោ, ការាបេន្តោ; សច្ចាបយន្តោ, សច្ចាបេន្តោ; ចោរយតិ, ចោរេតិ; ការយតិ, ការេតិ; ការាបយតិ, ការាបេតិ; សច្ចាបយតិ, សច្ចាបេតិ--វចត្តិតវិភាសត្តោ’យំ វា សទ្ទោ; តេន មានេ និច្ចំ; ចោរយមានោ, ការយ មានោ, ការាបយមានោ, សច្ចាបយមានោ។

ទិបាទីហិ យយក-។

ទិវាទីហិ លវិសយេ យក ហោតិ; ទិព្ពន្តោ; ទិព្ពតិ។

តុទាទីហិ កោ-។

តុទាទីហិ លវិសយេ កោ ហោតិ; តុទមានោ, តុទន្តោ; កុទតិ។

ជ្យាទីហិ ក្នា-។

ជិអាទីហិ លវិសយេ ក្នា ហោតិ; ជិនន្តោ, ជិនាតិ--កថំ ជយន្តោ, ជយតីនិ? ភុវាទិបាឋា។

ក្យាទីហី ក្លា-។

កីអាទីហិ លវិសយេ ក្លា ហោតិ; កិណន្តោ, កិណាតិ។

ស្វាទីហី ក្ណោ-។

សុអាទីហិ លវិសយេ ក្ណោ ហោតិ; សុណមានោ, សុណន្តោ, សុណោតិ; កថំ សុណាតីតិ? ក្យាទិបាឋា។

តនាទិត្វោ-។

តនាទិតោ លវិសយេ ឱ ហោតិ; តនោតិ។

ភាវកម្មេសុ តព្ពានីយា-។

តព្ពអនីយា ក្រិយត្ថា បរេ ភាវកម្មេសុ ពហុលម្ភវន្តិ; កត្តព្ពំ, ករណីយំ; កត្តព្ពោ កដោ; ករណីយោ--ពហុលា

ធិការា ករណាទិសុបិ ភវន្តិ--សិនានីយំ, ចុណ្ណំ; ទានីយោ, ព្រាហ្មណោ; សមាវត្តនីយោ, គុរុ; បវចនីយោ, ឧបជ្ឈាយោ; ឧបដ្ឋានីយោ, សិស្សោ។

ឃ្យណ-។

ភាវកម្មេសុ ក្រិយត្ថា បរោ ឃ្យណ ហោតិ ពហុលំ; វាក្យំ, ការិយំ, វេយ្យំ, ជេយ្យំ។

អាស្សេ ច-។

អាគោ យ្យណ ហោតិ ភាវកម្មេសុ អាស្ស ឯ ច; ទេយ្យំ។

វទាទីហិ យោ-។

វទាទីហិ ក្រិយត្ថេហិ យោ ហោតិ ពហុលម្ហាវកម្មេសុ; វជ្ជំ, មជ្ជំ, គម្មំ--ភុជាន្តេ () ភោជ្ជោ, ឱទនោ; ភោជ្ជា, យាគុ; ភោគ្គមញ្ញំ។

កិច្ចយច្ចភច្ចភព្ពលេយ្យា-។

ឯតេ សទ្ទា យប្បច្ចយន្តា និបច្ចន្តេ។

គុហាទីហិ យក-។

គុហាទីហិ ក្រិយត្ថេហិ ភាវកម្មេសុ យក ហោតិ; គុយ្ហំ, ទុយ្ហំ, សិស្សោ; សិទ្ធា ឯវេតេ តព្ពាទយោ បេសាតិសគ្គ បត្តកាលេសុបិ គម្យមានេសុ សាមញ្ញេន វិធានតោ--ហោតា ខលុ កដោ កត្តព្ពោ, ករណីយោ, ការិយោ, កិច្ចោ-ឯវំ ត្វយា កដោ កត្តព្ពោ; ហោតា កដោ កត្តព្ពោ, ហោតោ ហិ បត្តោ កាលោ កដករណេ--ឯវំ ឧទ្ធមុហុត្តិកេ'បិ វត្តមានតោ បេសាទិសុ សិទ្ធា ឯវ--តថា អរហេ កត្តរិ សត្តិវិសិដ្ឋេ ច បតីយមានេ អាវស្សកាធមិណតាវិសិដ្ឋេវ ភាវាទោ សិទ្ធា--ឧទ្ធ មុហុត្តិកតោ-ភោតា កដោ កត្តព្ពោ; ភោតា រជ្ជំ កាតព្ពំ, ភវំ អរហោ; ភោតា ភារោ វហិតព្ពោ, ភវំ សត្តោ; ភោតា អវស្សំ កដោ កត្តព្ពោ; ភោតា និក្ខោ ទាតព្ពោ។

កត្តរិ លតុណកា-។

កត្តរិ ការកេ ក្រិយត្ថា លតុណកា ភោន្តិ; បបិតា, បាបកោ--ពហុលមិត្វេវ-បាទេហិ ហរីយតី'តិ បាទហារកេ;'គលេចុប្បតី'តិ គលេចោបកោ--សទ្ទោ ឯវ លតុអរហេ សីលសាធុ ធម្មេសុ ច សាមញ្ញវិហិតតត្តា; ភវំ ពលុ កញ្ញាយ បរិគ្គយិតា, ភវមេតំ អរហតិ; សីលាទិសុ-ខល្វបិ ឧបាទាតា កុមារកេ; គន្តាខេលោ; មុណ្ឌយិតារោ សាវិដ្ឋាយនា វជុំ កតបរិគហំ។

អាវី-។

ក្រិយត្ថា អាវី ហោតិ ពហុលំ កត្តរិ; ភយទស្សាវី--អប្បវិសយតាញាបនត្ថំ ភិន្នយោគករណំ; សាមញ្ញវិហិតត្តា សីលាទិសុ ច ហោតេវ។

អាសីសាយមកោ-។ អាសីសាយំ គម្យមានាយំ ក្រិយត្ថា អកោ ហោតិ កត្តរិ;'ជីវតុតិ' ជីវកោ; នន្ទតុតិ' នន្ទកោ;'ភវតុតិ' ភវកោ។

ករា ណនោ-។

ករតោ កត្តរិ ណនោ ហោតិ;'ករោតី'តិ ការណំ; កត្តរីតិ-កឹ? ករណំ។

ហាតោ វីហិកាលេសុ-។

ហាតោ វីហិសី កាលេ ចណនោ ហោតី កត្តរិ; ហាយនា នាម វីហយោ; ហាយនោ សំវច្ឆរោ; វីហិកាលេសូតិ -កឹ? ហាតា។

វិទា កុ -។

វិទស្មា កូ ហោតិ កត្តរិ; វិទូ, លោកវិទូ។

វិតោ ញាតោ-។

វិបុព្ពា ញាតច្ចស្មា កុ ហោតិ កត្តរិ; វិញ្ញូ; វិតោតិ-កឹ? បញ្ញោ។

កម្មា-។

កម្មតោ បរា ញាឥច្ចស្មា ក្វ ហោតិ កត្តរិ; សព្ពញ្ញ, កាលញ្ញ។

ក្វចណ-។

កម្មតោ បរា ក្រិយត្ថា ក្វចិ អណ ហោតិ កត្តរិ; កុម្ភការោ, សរលាវោ, មន្តជ្ឈាយោ--ពហកុលាធិការា ឥហ ន ហោតិ, អាទិច្ចំ បស្សតិ, ហិមវន្តំ សុណោតិ, គាមំ គច្ឆតិ។ ក្វចីតិ កឹ? កម្មករោ។

គមា រូ-។

កម្មតោ បរំ គមា រូ ហោតិ កត្តរិ; វេទគុ, បារគុ។

សមានញ្ញភវន្តយាទិតុបមានា ទិសា កម្មេ រីរិក្ខកា-។

សមានាទីហិ យាទីហិចោបមានេហិ បរា ទិសា កម្មការកេ រីរិក្ខកា ហោន្តិ;' សមានោ វិយ ទិស្សតី'តិ សទី, សទិក្ខោ, សទិសោ; អញ្ញាទី, អញ្ញាទិក្ខោ, អញ្ញាទិសោ; ភវាទី, ភវាទិក្ខោ, ភវាទិសោ; យាទី, យាទិក្ខោ, យាទិសោ;ត្យាទី, ត្យាទិក្ខោ, ត្យាទិសោ --សមានាទីហីតិ កឹ? រុក្ខោ វិយ ទិស្សតិ។ ឧបមានាតិ កឹ? សោ ទិស្សតិ កម្មេតិ កឹ? សោ វិយ បស្សតី--រការា អន្តសរាទិលោបត្ថា។ កការោ ឯការាភាវត្ថោ។

ភាវការកេស្វយណ្ឃកា-។

ភាវេ ការកេ ច ក្រិយត្ថា អឃណ្ឃកា ហោន្តិ ពហកុលំ; អបគ្គហោ, និគ្គហោ, ករោ, គរោ, ចយោ, ជយោ, រវោ, ភវោ, បចោ, វចោ, អន្ទទោ, បុរិន្ទទោ, ព្លសក្ករោ, ទុក្ករោ, សុករោ--ឃណ-ភាវេ-បាកោ- វាគោ, ភាវោ។ ការកេ'បិ សញ្ញាយំ តាវ-'បជ្ជតេ'នេនេ'តិ បាទោ;'រុជតី'តិ រោគោ;'វិសតីតិ វេសោ;'សរតិ កាលន្តរ'ន្តិ សារោ, ថិរត្ថោ;'ទរិយន្តេ ឯតេភី'តិ ទារា;'ជីរយតិ ឯតេនា'តិ ជារោ--អសញ្ញាយម្បិ-ទាយោ, ទត្តោ; លាភោ, លទ្ធោ--ឃ- វគោនិបកោ--ក-បិយោ, ខិបោ, ភុជោ, អាយុធំ។

ទាធាត្វិ-។

ទាធាហិ ពហុលមិ ហោតិភាវការកេសុ; អាទិ, និធិ។ វាលធិ។

វមាទិហថុ-។

វមាទិហិ ភាវការកេស្វថុ ហោតិ; វមថុ, វេបថុ។

ក្វិ-។

ក្រិយត្ថា ក្វិ ហោតិ ពហុលំ ភាវការកេសុ--កការោ កានុ ពន្ធការិយត្ថោ--អភិភុ, សយម្ភុ, ភត្តគ្គំ, សលាកគ្គំ, សភា, បភា។

អនោ-។ .

ក្រិយត្ថា ភាវការកេស្វនោ ហោតិ; គមនំ, ទានំ, សម្បទានំ, អបាទានំ, អធិករណំ, ចលនោ, ជលនោ, កោធនោ, កោបនោ, មណ្ឌនោ, ភុសនោ។

ឥត្ថិយមណក្តិកយក្យា . ច-។

ឥត្ថិលិង្គេ ភាវេ ការកេ ច ក្រិយត្ថា អអាទយោ ហោន្ត នោ ច ពហុលំ--អ-តិតិក្ខា។ វីមំសា, ជិគុច្ឆា, បិបាសា, បុត្តីយា, ព្លហា, ភិក្ខា, អាបទា, មេធា, គោធា--ណ-ការា, ហារា, តារា, ធារា, អារា--ក្តិ-ឥទ្ធិ, សិទ្ធិ, ភិត្តិ,

ភត្តិ, តន្តិ, ភុតិ --ក- ឩហា, រុជា, មុទា,--យក-វិជ្ជា, ឥជ្ជា--យ-សេយ្យា, សមជ្ជា, បព្ពជ្ជា, បរិចរិយា, ជាគរិយា--អន-ការណា, ហារណា, វេទនា, វន្ទនា, ឧបាសនា។

ជាហាហ-។

ជាហា ឥច្ចេតេហិ និ ហោតិត្ថិយំ; ជានិ, ហានិ។

ករា រិរិយោ-។

ករតោ រិរិយោ ហោតិត្ថិយំ;’ករណំ’ កិរិយា--កថំ ក្រិយាតិ?’ក្រិយាយ’ន្តិ និបាតនា។

ឥកិតី សរូបេ-។

ក្រិយត្ថស្ស សរូបេ’ភិធេយេ ក្រិយត្ថា បរេ ឥកិតី ហោន្តិ; វចិ, យុធិ។ បចតិ។--អការោ កការោតិអាទិសុ ការសទ្ទេន សមាសោ, យថា ឯវការោតិ។

សីលាភិក្ខញ្ញាវស្សកេសុ ណិ-។

ក្រិយត្ថា ណី ហោតិ សីលាទិសុ បតីយមានេសុ; ឧណ្ហភោជិ, ខីរបាយិ, អវស្សការី, សតក្ខាយី។

ថាវរិត្តរភង្គុរភិទុរភាសុរភស្សរា-។

ឯតេ សទ្ទា និបច្ចន្តេ សីលេ គម្យមានេ។

កត្តរិ ភុតេ ក្តវន្តុក្តាវី-។

ភុតត្ថេ វត្តមានតោ ក្រិយត្ថា ក្តវន្តុក្តាវី ហោន្តិ កត្តរិ; វិជិតវា, វិជិតាវី; ភុតេតិ អធិការោ យាវ អាហារត្ថាតិ។

ក្តោ ភាវកម្មេសុ-។

ភាវេ កម្មេ ច ភុតេ ក្តោ ហោតិ; អាសិតំ ភវតា; កតោ កដោ ភវតា។

កត្តរិ ចារម្ភេ-។

ក្រិយារម្ភេ កត្តរិ ក្តោ ហោត, យថាបត្តញ្ច; បកតោ ភវំ កដំ; បកតោ កដោ ភវតា; បសុត្តោ ភវំ; បសុត្តំ ភវតា។

ឋាសវសសិលិសយិរុហជរជនីហិ-។

ឋាទីហិ កត្តរិ ក្តោ ហោតិ យថាបត្តញ្ច; ឧបដ្ឋិតោ គុរុម្ភវំ, ឧបដ្ឋិតោ គុរុ ភោតា; ឧបាសិតោ គុរុម្ភវំ, ឧបាសិតោ គុរុ ភោតា; អនុវុសិតោ គុរុម្ភវំ, អនុវុសិតោ គុរុ ភោតា; អាសិលិដ្ឋោ គុរុម្ភវំ, អាសិលិដ្ឋោ គុរុ ភោតា;

អធិសយិតោ ខដោបិកំ ភវំ, អធិសយិតា ខដោបិកា ភោតា; អារុឡ្ហោ រុក្ខំ ភវំ, អារុឡ្ហោ រុក្ខោ ភាតា; អនុជិណ្ណោ វសលី ទេវទត្តោ, អនុជិណ្ណា វសលី ទេវទត្តេន; អនុជាតោ មាណវកោ មាណវិកំ, អនុជាតា មាណវិកា មាណវកេន។

គមនត្ថាកម្មកាធារេ ច-។

គមនត្ថតោ អកម្មកតោ ច ក្រិយត្ថា អាធារេ ក្តោ ហោតិ កត្តរិ ច យថាបត្តញ្ច; ឥទមេសំ យាតំ, ឥហ តេ យាតំ, ឥហតេហិ យាតំ, អយំ តេហិ យាតោ បថោ, ឥទមេសមាសិតំ, ឥហ តេ អាសិតា, ឥហ តេហិ អាសិតំ,

ទេវោ ចេ វង្គោ សម្បន្នា សាលយោតិ -ការណ សាមគ្គិសម្បត្តិ ឯត្ថាភិមតា។

អាហារត្ថា-។

អជ្ឈោហារត្ថា អាធារេ ក្តោ ហោតិ យថាបត្តញ្ច; ឥទមេសំ ភុត្តំ, ឥទមេសំ បីតំ, ឥហ តេហិ ភុត្តំ, ឥហ តេហិ បីតំ, ឱទនោ តេហិ ភុត្តោ, បីតមុទកំ--អកត្តត្តោ យោគវិភាគោ; កថំ បីតា គាវោតិ?'បីតមេសំ វិជ្ជតី'តិបីតា?ពាហុលកា វា--បស្សិន្នោតិ យា ឯត្ថ ភុតកាលតា តត្រ ក្តោ; ឯវំ វញ្ញម្ហតោ, វញ្ញមិង្គោ,វញ្ញម្ពុទ្ធោ, វញ្ញំ បូជិតោ--ឯវំ សីលិតោ, វក្ខិតោ, ខន្តោ, អាកុង្គោ, រុង្គោ, រុសិតោ, អភិវ្យាហដោ, ទយិតោ, ហង្គោ, កន្តោ, សំយតោ,អមតោ--កង្ខន្តិ ភុតតាយមេវ; ហេតុនោ ផលំ ត្វត្រ ភាវិ។

តុំតាយេតវេ ភាវេ ភវិស្សតិ ក្រិយាយំ តទត្ថាយំ-។

ភវិស្សតិអត្ថេ វត្តមានតោ ក្រយត្ថា ភាវេ តុំតាយេ តវេ ហោន្តិ ក្រិយាយំ តទត្ថាយំ បតីយមានាយំ; កាតុំ គច្ឆតិ; កត្តាយេ គច្ឆតិ; កាតវេ គច្ឆតិ--ឥច្ឆតិ ភោត្តុំ កាមេតិ ភោត្តុន្តិ ឥមិនាវ សិទ្ធំបុនព្ពិធានេត្វិហាបិ សិយា ឥច្ឆន្តោ ករោតីតិ--ឯវំ សក្កោតិភោត្តុំ, ជានាតិ ភោត្តុំ, គិលាយតិ ភោត្តុំ, យងតេ ភោត្តុំ, អារភតេ ភោត្តុំ, លភតេ ភោត្តុំ, បក្កមតិ ភោត្តុំ, ឧស្សហតី ភោត្តុំ, អរហតិ ភោត្តុំ, អត្ថិ ភោត្តុំ, វិជ្ជតិ ភោត្តុំ, វដ្តតិ ភោត្តុំ, កប្បតិ ភោត្តុន្តិ--តថា បារយតិ ភោត្តុំ, បហុ ភោត្តុំ, សមត្ថោ ភោត្តុំ, បរិយត្តោ ភោត្តុំ, អលំ ភោត្តុន្តិ; ភវតិស្ស សព្ពត្ថ សម្ភវា--តថា កាលោ ភោត្តុំ, សមយោ ភោត្តុំ, វេលា ភោត្តុន្តិ--យថា-ភោត្តុមនោ, សោតុំ សោតោ, ទដ្ឋុំ ចក្ខុ។ យុជ្ឈិតុំ ធនុ, វត្តុំ ជឡោ, គន្តុំ មនោ, កត្តុមលសោតិ--ឧច្ចារណត្ថុ វត្តាយត្តុំ--ភាវេតិ កឹ? ករិស្សាមិតិ គច្ឆតិ; ក្រិយាយន្តិ កឹ? ភិក្ខិស្សំ ឥច្ចស្ស ជដា; តទត្ថាយន្តិ កឹ គច្ឆិស្សតោ តេ ភវិស្សតិ ភត្តំ ភោជនាយ។

បដិសេធេ'លំខលូនំ តូនក្ខានក្ខា វា-។

អលំខលុសទ្ទានំ បដិសេធត្ថានំបយោគេ តុនាទយោ វា ហោន្តិ ភាវេ; អលំ សោតុន, ខលុ សោតុន; អលំ សុត្វាន, ខលុ សុត្វាន; អលំ សុត្វា, ខលុ សុត្វា; លំ សុតេន, ខលុ សុតេន--អលំ ខលូនន្តិ កឹ? មា ហោតុ; បដិសេធេតិ កឹ? អលំការោ។

បុព្ពេកកត្តុកានំ-។

ឯកោ កត្តា យេសំ វ្យាបារានំ តេសុយោ បុព្ពោ តទត្ថតោ ក្រិយត្ថា តុនាទយោ ហោន្តិ ភាវេ; សោតុន យាតិ, សុត្វាន, សុត្វាវា--ឯកកត្តុកានន្តិ កឹ ភុត្តស្មឹ ទេវទត្តេ យញ្ញទត្តោ វជតិ; បុព្ពាតិ កឹ? ភុញ្ជតិ ច បចតិ ច--អប្បត្វា នទី បព្ពតោ, អតិក្កម្ម បព្ពតំ នទីតិ ភុធាតុស្ស សព្ពត្ថ សម្ភវា ឯកកត្តុកតា បុព្ពកាលតា ច គម្យតេ។ ភុត្វា ភុត្វា គច្ឆតីតិ ឥមិនាវ សិទ្ធមាភិក្ខញ្ញន្តុ ទិព្ពចនាវគម្យតេ--កថំ ជីវគាហំ អគាហសិ, កាយប្បចាលកំ គច្ឆន្តីតិអាទិ? យណន្តេន ក្រិយាវិសេសនេន សិទ្ធំ; យថា ឱទនបាកំ សយតីតិ។

ន្តោ កត្តរិ វត្តមានេ-។

ចត្តមានត្ថេ វត្តមានតោ ក្រិយត្ថា ន្តោ ហោតិ កត្តរិ; តិដ្ឋន្តោ។

មានោ-។

វត្តមានត្ថេ វត្តមានតោ ក្រិយត្ថា មានោ ហោតិ កត្តរិ; តិដ្ឋមានោ។

ភាវកម្មេសុ -។

វត្តមានត្ថេ វត្តមានតោ ក្រិយត្ថា ភាវេ កម្មេ ច មានោ ហោតិ; ឋីយមានំ, បច្ចមានោ ឱទនោ។

តេ ស្សបុព្ពានាគតេ-។

អនាគតត្ថេ វត្តមានតោ ក្រិយន្ថា តេ ន្តមានា ស្សបុព្ពា ហោន្តិ; ឋស្សន្តោ, ឋស្សមានោ, ឋិសិស្សមានំ, បច្ចស្សមានោ ឱទនោ។

ណ្វាទយោ-។

ក្រិយត្ថា បរេ ពហុកុលំ ណ្វាទយោ ហោន្តិ; ចារុ, ទារុ។

ខជយានមេកស្សរោទិ ទ្វេ-។

ខឆសប្បច្ចយន្តានំ ក្រិយត្ថានំ បឋមមេកស្សរំ សទ្ទរូបំ ទ្វេ ភវតិ; តិតិក្ខា, ជិគុច្ឆា, វីមំសា។

បរោក្ខាយញ្ច-។

បរោក្ខាយំ បឋមមេកស្សរំ សទ្ទរូបំ ទ្វេ ភវតិ; ជគាម--ចការោ អវុត្តសមុច្ចយត្ថោ; តេនញ្ញត្រាបិ យថាគមំ។

ជហាតិ, ជហិតព្ពំ, ជហិតុំ, ទទ្ទល្លតិ, វង្កមតិ--លោលុបោ, មោមុហោតិ ឱត្តំ'តទមិនាទិ' បាសា។

អាទិស្មា សរា-។

អាទិភុតា សរា បរមេកស្សរំ ទ្វេ ហោតិ; អសិសិសតិ--អាទិស្មាតិ កឹ? ជជាគារ; សរាតិ កឹ? បបាច។

ន បុន-។

គំ ទ្វិភុតំ ន តំ បុន ទ្វត្តមាបជ្ជតេ; តិតិក្ខសតិ, ជិគុច្ឆិសតិ។

យថិដ្ឋំ ស្យាទិនោ-។

ស្យាទ្យន្តស្ស យថិដ្ឋមេកស្សរមាទិភុតមញ្ញំ វា យថាគមំ ទ្វិត្តមាបជ្ជតេ; បុបុត្តិយិសតិ, បុតិត្តីយិសតី, បុត្តីយិយិសតិ។

រស្សោ បុព្ពស្ស-។

ចិត្តេ បុព្ពស្សលរោ រស្សោ ហោតិ; ទទាតិ។

លោបោ'នាទិព្យញ្ជនស្ស-។

ទ្វិត្តេ បុព្ពស្សាទិតោ'ញ្ញស្សព្យញ្ជនស្ស លោបោ ហោតិ; អសិសិសតិ។

ខជសេស្វស្សិ -។

ទ្វិត្តេ បុព្ពស្ស អស្ស ឥ ហោតិ ខឆសេសុ; បិបាសតិ--ខឆ សេសូតិ កឹ? ជហាតិ; អស្សាតិ កឹ? ពុភុក្ខតិ។

គុបិស្សុស្ស -។

ទ្វិត្តេ បុព្ពស្ស គុបិស្ស ឧស្ស ឥ ហោតិ ខឆសេសុ; ជិគុច្ឆតិ។

ចតុត្ថទុតិយយានំ តតិយបឋមា-។

ទ្វិត្តេ បុព្ពេសំ ចតុត្ថទុតិយានំ តតិយបឋមា ហោន្តិ; ពុភុក្ខតិ។ ចិច្ឆេទ។

កវគ្គហានំ ចវគ្គជា-។

ទ្វិត្តេ បុព្ពេសំ កវគ្គហានំ វវគ្គជាហោន្តិ យថា ក្កមំ; ចុកោប, ជហាតិ។

មានស្សរី បរស្ស ច មំ-។

ទ្វិត្តេ បុព្ពស្សមានស្ស រី ហោតិ, បរស្សច មំ; វីមំសតិ។

កិតស្សាសំសយេតិ វា-។

សំសយតោ’ញ្ញស្មឹ ចត្ថមានស្សទ្វិត្តេ បុព្ពស្ស កិតស្សវាតិ ហោតិ; តិកិច្ឆតិ។ ចិកិច្ឆតិ--អសំសយេតិ កឹ? វិចិកិច្ឆតិ។

យុវណ្ណានម្មោប្បច្ចយេ-។

តវណ្ណវណ្ណន្តានំ ក្រិយត្ថានំ ញោ ហោន្តិ យថាក្កមំ បច្ចយេ; ចេតព្ពំ, នេតព្ពំ, សោតព្ពំ, ភវិតព្ពំ។

លហុស្សុបន្តស្ស-។

លហុភុតស្ស ឧបន្តស្ស យុវណ្ណស្ស ញោ ហោន្តិ យថាក្កមំ; ឯសិតព្ពំ, កោសិតព្ពំ--លហុស្សាតិកឹ? ធូបិតា; ឧបន្តស្សាតិ-កឹ? រុន្ធតិ។

អស្សា ណានុពន្ធេ -។

ណការានុពន្ធេ បច្ចយេ បរេ ឧបន្តស្ស អការស្ស អាហោតិ; ការកោ។

ន តេ កានុពន្ធនាគមេសុ-។

តេ ញោអា កានុពន្ធេ នាគមេ ច ន ហោន្តិ; ចិតោ, សុតោ, ទិដ្ឋោ, បុដ្ឋោ--នាគមេ វនាទិនា។ --ចិនិតព្ពំ, វិនិតុំ; សុណិតព្ពំ, សុណិតុំ; បាបុណិតព្ពំ, បាបុណិតុំ; ធុនិតព្ពំ, ធុនិតុំ, ធុននំ, ធុនយិតព្ពំ, ធុនាបេតព្ពំ, ធុនយិតុំ,ធុនាបេតុំ, ធុនយនំ, ធុនាបនំ, ធុនយតិ, ធុនាបេតិ; បីនេតព្ពំ, បីនយិតុំ, បីននំ, បីនិតុំ, បីនយតិ; សុនោតិ; សិនោតិ; ទុនោតិ; ហិនោតិ; បហិណិតព្ពំ, បហិណិតុំ, បហិណនំ។

វា ក្វចិ-។

តេ ក្វចិ វា ន ហោន្តិ កានុពន្ធនាគមេសុ; មុទិតោ មោទិតោ; រុទិតំ, រោទិតំ។

អញ្ញត្រាបិ-។

កានុពន្ធនាគមតោ’ញ្ញស្មិម្បិ តេ ក្វចិ ន ហោន្តិ; ខិបកោ, បនុទនំ, វធកោ។

ប្យេ សិស្សា-។

សិស្ស អាតិ ប្យាទេសេ; និស្សាយ។

ញោនមយវា សរេ-។

សរេ បរេ ញោនមយវា ហោន្តិ; ជយោ, ភវោ--សរេតិ កឹ? ជេតិ; អនុភោតិ។

អាយាវា ណានុពន្ធេ-។

ញោនមាយាវា ហោន្តិ សរាទោណានុពន្ធេ; នាយយតិ, ភាវយតិ។ សយាបេត្វាតិអាទិសុវស្សត្តំ។

អាស្សាណាបិម្ហិ យុក-។

អាការន្តស្ស ក្រិយត្ថស្ស យុក ហោតិ ណាបិតោ’ញ្ញស្មឹ ណានុពន្ធេ; ទាយកោ––ណានុពន្ធេត្វេវ? ទានំ។ អណាបិម្ហីតិ កឹ? ទាបយតិ។

បទាទីនំ ក្វចិ-។

បទាទីនំ យុក ហោតិ ក្វចិ; និបជ្ជិតព្ពំ, និបជ្ជិតុំ, និបជ្ជនំ, បមជ្ជិតព្ពំ, បមជ្ជិតុំ, បមជ្ជនំ––ក្វចីតិ កឹ? បាទោ។

មំ វា រុធាទីនំ-។

រុធាទីនំ ក្វចិ មំ វា ហោតិ; រុន្ធិតុំ, រុជ្ឈិតុំ––ក្វចិត្វេវ? និរោធោ។

ក្វម្ហិ លោបោ’ន្តព្យញ្ជនស្ស-។

អន្តព្យញ្ជនស្ស លោបោ ហោតិ ក្វម្ហិ;’ភត្តំ យសន្តិ, គណ្ហន្តិ វាឯត្ថា’តិ ភត្តគ្គំ។

បររូបមយការេ ព្យញ្ជនេ-។

ក្រិយត្ថានមន្តព្យញ្ជនស្ស បររូបំ ហោតិ យការតោ’ញ្ញស្មឹ ព្យញ្ជនេ; ហេត្តព្ពំ; ព្យញ្ជនេតិ កឹ? ភិន្ទិតព្ពំ។ អយការេតិ កឹ? ភិជ្ជតិ។

មនានំ និគ្គហីតំ-។

មការនការន្តានំ ក្រិយត្ថានំ និគ្គហីតំ ហោតយយការេ ព្យញ្ជនេ; គន្តព្ពំ, ជង្ឃា។ ព្យញ្ជនេត្វេវ? គមនំ; អយ ការេត្វេវ? គម្យតេ។

ន ព្រូស្សោ-។

ព្រូស្ស ឱ ន ហោតិ ព្យញ្ជនេ; ព្រូមិ។ ព្យញ្ជនេត្វេវ? អព្រវិ។

កគា ចជានំ ឃានុពន្ធេ-។

ឃានុពន្ធេ ចការជការន្តានំ ក្រិយត្ថានំ កគា ហោន្តិ យថាក្កមំ; វាក្យំ, ភាគ្យំ។

ហនស្ស ឃាតោ ណានុពន្ធេ-។

ហនស្ស ឃាតោ ហោតិ ណានុពន្ធេ; អាឃាតោ។

ក្វិម្ហី ឃោ បរិបច្ចសមោហិ-។

បឫាទីហិ បរស្សហនស្សឃោ ហោតិ ក្វិម្ហិ; បលិឃោ, បដិឃោ, អឃំ-រស្សត្តំ និបាតនា;សង្ឃោ, ឱឃោ។

បរស្ស ឃំ សេ-។

ទ្វិត្តេ បរស្ស ហនស្ស ឃំ ហោតិ សេ; ជិឃំសា។

ជិហរានំ គី-។

ទ្វិត្តេ បរេសំ ជិហរានំ គី ហោតិ សេ; វិជិគីសា, ជិគីសា។

ធាស្ស ហោ-។

ទិន្តេ បរស្ស ធាស្ស ហ ហោតិ; ទហតិ។

ណិម្ហិ ទីឃោ ទុសស្ស-។

ទុសស្សទីឃោ ហោតិ ណិម្ហិ; ទូសិតោ--ណិម្ហីតិ កឹ? ទុដ្ឋោ។

គុហិស្ស សរេ-

គុហិស្ស ទីឃោ ហោតិ សរេ; និគុហនំ--សរេតិ កឹ? គុយ្ហំ។

មុហពហានញ្ច តេ កានុពន្ធេ'ត្វេ-។

មុហពហានំ គុហិស្ស ច ទីឃោ ហោតិ តការាទោ កានុពន្ធេត្វានត្វាវជ្ជិតេ; មូឡ្ហោ, ពាឡ្ហោ, គុឡ្ហោ--នេតិ កឹ? មុយហតិ។ កានុពន្ធេតិ កឹ? មុ-ហិតព្ពំ។ អត្វេតិ កឹ? មុយ្ហិត្វាន, មុយ្ហិត្វា, កានុពន្ធេត្វេតិ អយមធិការោ យាវ សាសស្សសិស្វេ“តិ។

វហស្សុស្ស-។

វហស្សៀស្ស ទីឃោ ហោតិ តេ កានុពន្ធេ ត្វានត្វាវជ្ជិតេ; ចូឡ្ហោ។

ធាស្ស ហិ-។

ធា ធារណេនិមស្ស ហិ ហោតិ តេ កានុពន្ធេ ត្វានត្វា វជ្ជិតេ; និហិតោ, និហិតវា។

ហមាទិរានំ លោបោ'ន្តស្ស -។

ហមាទីនំ រការន្តានំ វាន្តស្សលោបោ ហោតិ តេ កានុពន្ធេ ត្វានត្វាវជ្ជិតេ; គតោ, ខតោ, ហតោ, មតោ, តតោ, សញ្ញតោ, រតោ, កតោ--តេត្វេច? គម្យតេ។ កានុពន្ធេត្វេវ។ គន្តព្ពំ។ អត្វេត្វេវ? គន្ត្វាន, គន្ត្វា។

វចាទិនំ វស្សុដ វា-។

វចាទីនំ វស្ស វា ឧដ ហោតិ កានុពន្ធេ'ត្វេ; ឧត្តោ, វុត្តំ; ឧត្ថំ, វុត្ថំ; អត្វេត្វេវ? វត្វាន, វត្វា។

អស្សុ-។

វចាទីនមស្ស ឧ ហោតិ កានុពន្ធេ'ត្វេ; វុត្តំ, វុត្ថំ។

វទ្ធស្ស វា-។

វទ្ធស្ស អស្ស វា ឧ ហោតិ កានុពន្ធេ'ត្វេ; វុទ្ធោ, វទ្ធោ--អត្វេត្វេវ? វទ្ធិត្វាន; វទ្ធិត្វា។ កថំ វុត្តីតិ?'វុត្តិ មត្តេ'តិ។ និបាតនា; វត្តីតិ ហោតេវ យថាលក្ខណំ។

យជស្សយស្ស ដិយី-។

យជស្ស យស្ស ដិយី ហោន្តី កានុពន្ធេ'ត្វេ; ឥដ្ឋំ, សិដ្ឋំ, អត្វេត្វេវ? យជិត្វាន, យជិត្វា។

ឋាស្សិ-។

ឋាស្សិ ហោតិ កានុពន្ធេ'ត្វេ; ឋិតោ។ អត្វេត្វេវ? ឋត្វាន, ឋត្វា។

គាបានមិ ហោតិ កានុពន្ធេ'ត្វេ; គីតំ, បីតំ។ អត្វេត្វេវ? គាយិត្វា; និច្ចំ យាគមោ; បាស្ស តុ បីត្វានិ ពហុលាធិការា។

ជនិស្សា-។

ជនិស្ស អា ហោតិ កានុពន្ធេ’ត្វេ; ជាតោ។ អត្វេត្វេវ? ជនិត្វា។

សាសស្សសិស្វា-។

សាសស្ស វា សិស្សោតិ កានុពន្ធេ’ត្វេ; សិដ្ឋំ, សត្ថំ; សិស្សោ, សាសិយោ។ អត្វេត្វេវ? អនុសាសិត្វាន។

ករស្សាតវេ-។

ករស្សអា ហោតិ តវេ; កាតវេ។

តុំតុនតព្ពេសុវា-។

តុមាទិសុ វា ករស្សា ហោតិ; កាតុំ, កត្តុំ, កាតុន, កត្តុន; កាតព្ពំ, កត្តព្ពំ។

ញស្ស នេ ជា-។

ញធាតុស្ស ជា ហោតិ នការេ; ជានិតុំ, ជានន្តោ។ នេតិ កឹ? ញាតោ។

សកាបានំ កុក្កុ ណេ-។

សកអាបានំ កុក្កុ ឥច្ចេតេ អាគមា ហោន្តិ ណការេ។ សក្កុណន្តោ, បាបុណន្តោ; សក្កុណោតិ, បាបុណោតិ។ ណេតិ កឹ? សក្កោតិ, បាបេតិ។

និតោ ចិស្ស ឆោ-។

និស្មា បរស្ស ចិស្ស ឆោ ហោតិ; និច្ឆយោ។

ជរសទានមិម វា-។

ជរសទានមន្តសរា បរោ ឦម ហោតិ វិភាសា; ជីរណា, ជីរតិ, ជីរាបេតិ; និសីទិតព្ពំ, និសីទនំ, និសីទិតុំ, និសីទតិ--វាតិ កឹ? ជរា, និសជ្ជា;’ឦម វេតិ យោគវិភាគា អញ្ញេសម្បិ?អភិរថ, សំយោគាទិលោបោ’ត្ថស្ស។

ទិសស្ស បស្សទស្សទស្ទទក្ខា-។

ទិសស្ស បស្សាទយោ ហោន្តិ វិភាសា; វិបស្សនា, វិបស្សិតុំ, វិបស្សតិ; សុទស្សី, បិយទស្សី, ធម្មទស្សី, សុទស្សំ, ទស្សនំ, ទស្សេតិ; ទដ្ឋព្ពំ, ទដ្ឋា, ទដ្ឋុំ, ទុទ្ទសោ, អទ្ទស; អទ្ទា, អទ្ទំ; អទ្ទក្ខិ, ទក្ខិស្សតិ--វាត្វេវ? ទិស្សន្តិ ពាលា។

សមានា រោ រីរិក្ខកេសុ -។

សមានសទ្ទតោ បរស្ស ទិសស្ស រ ហោតិ វា រីរិក្ខកេសុ; សរី, សទី; សរិក្ខោ, សទិក្ខោ; សរិសោ, សទិសោ។

ទហស្ស ទស្សឌោ-។

ទហស្ស ទស្សឌោ ហោតិ វា; ឌានេហ, ទាហោ; ឌហតិ, ទហតិ។

អនឃណ្វាបរីហិ ឡោ-។

អាបរីហិ បរស្ស ទហស្ស ទស្ស ឡោ ហោតនឃណ្យ; អាណាហនំ, បរិឡាហោ។

អត្យាទិន្តេស្វត្ថិស្ស ភុ-។

ត្យាទិន្នវុឌ្ឍិតេសុ បច្ចយេសុ អស ភុវិច្ចស្ស ភុ ហោតិ; ភវិតព្ពំ។

អាទេសវិធានមសស្សាប្បយោគត្ថមេតស្មឹ វិសយេ--ឯតេន កត្ថចិ កស្សចិ ធាតុស្សាប្បយោគោ'បិ ញាបិតោ ហោតិ--អត្យាទិន្តេស្វតិ កឹ? អត្ថិ, សន្តោ។ អត្ថិស្សាតិ កឹ? អស្សតិស្ស មា ហោតុ។

អអាស្សអាទិសុ -។

អអាទោ អាអាទោ ស្សអាទោ ច អត្ថស្ស ភុ ហោតិ; ពភុវ, អភវា, អភវិស្សា, ភវិស្សតិ។

ន្តមានាន្តិយិយុំស្វាទិលោបោ-។

ន្តាទីស្វត្ថិស្សាទិលោបោ ហោតិ; សន្តោ, សមានោ, សន្តិ, សន្តុ, សិយា, សិយុំ--ឯតេស្វិតិ កឹ? អត្ថិ។

បាទិតោ ឋាស្ស វា ឋគោ ក្វចិ-។

បាទីហិ ក្រិយាវិសេសជោតកេហិ សទ្ទេហិ បរស្ស ឋាស្ស ក្វចិ ឋហោ វា ហោតិ; សណ្ឋហន្តោ, សន្តិដ្ឋន្តោ; សណ្ឋហតិ, សន្តិដ្ឋតិ--ប បរា អប សំអនុ អវ ឱ និ ទុ វិ អធិ អបិ អតិ សុ ឧអភិបតិ បរិ ឧប អា បាទិ; ក្វចីតិ កឹ? សណ្ឋិតិ។

ទាស្សិយងិ-។

បាទិតោ បរស្ស ទាស្ស ឥយងិ ហេនាតិ ក្វចិ; អនាទិសិត្វា, សមាទិយតិ; ក្វចិត្វេវ? អាទាយ។

បាទិតោ បរស្សករស្ស ក្វចិខ ហោតិ; សង្ខារោ, សង្ខរី យតិ --ករស្សាតិ អវត្វា ករោតិស្សាតិ វចនំ តិម្ហិ ច វិករណុប្បត្តិ ញាបេតុំ។

បុរស្មា-។

បុរ ឥច្ចស្មា និបាតា បរស្ស ករស្សខ ហោតិ; បុរក្ខត្វា, បុរេក្ខារោ, ឯត្តំ តទមិនាទិបាឋា។

តិតោ កមស្ស-។

និស្មា បរស្ស កមស្ស ក្វចិ ខ ហោតិ; បុរក្ខត្វា, បុរេក្ខារោ, ឯត្តំ តទមិនាទិបាឋា។

និតោ កមស្ស-។

និស្មា បរស្ស កមស្ស ក្វចិ ខ ហោតិ; និក្ខមតិ; ក្វចិត្វេវ? និក្កមោ។

យុវណ្ណានមិយង្កវងិ សរេ-។

ឥវណ្ណវណ្ណន្តានំ ក្រិយត្ថានមិយង្កវងិ ហោន្តិ សរេ ក្វវិ;វេទិយតិ, ព្រុវន្តិ; សរេតិ កឹ? និវេទេតិ, ព្រូតិ; ក្វចិត្វេវ? ជយតិ, ភវតិ។

អញ្ញាទិស្សាស្សី ក្យេ-។

ញាទិតោ'ញ្ញស្ស អាការន្តស្ស ក្រិយត្ថស្ស ឦ ហោតិ ក្យេ; ទិយតិ; អញ្ញាទិស្សាតិ កឹ? ញាយតិ, តាយតិ។

តនស្សា វា-។

តនស្ស អា ហោតិ វា ក្យេ; តាយតេ, តញ្ញតេ។

ទីឃោ សរស្ស-។

សរន្តស្ស ក្រិយត្ថស្សទីឃោ ហោតិ គ្យេ; ថីយតេ, សូយតេ។ សានន្តរស្ស តស្ស ហោ-។

សការន្តតោ ក្រិយត្ថា បរស្សានន្តរស្សតការស្ស ឋ ហោតិ; កុដ្ឋោ, តុដ្ឋវា, តុដ្ឋព្ពំ, តុដ្ឋី; អននតរសាតិ កឹ? តុស្សិត្វា។

កសស្សិម ច វា-។

កសស្មា បរស្សានន្តរស្ស តស្ស ឋ ហោតិ, កសស្ស វា ឥម ច; កិដ្ឋំ, កដ្ឋំ--អនន្តរស្សាត្វេវ? កសិតព្ពំ។

ធស្តោត្រស្តា -។

ឯតេ សទ្ទា និបច្ចន្តេ។

បុច្ឆាទិតោ-។

បុច្ឆាទីហិ ក្រិយត្ថេហិ បរស្សានន្តរស្ស តការស្សឋ ហោតិ; បុដ្ឋោ, ភដ្ឋោ, យិដ្ឋោ--អនន្តរស្សាត្វេវ? បុច្ឆិត្វា។

សាសវសសំសសសា ថោ-។

ឯតេហិ បរស្សានន្តរស្ស តស្ស ថ ហោតិ; សត្ថំ, វុត្ថំ, បសត្ថំ, សត្ថំ--កថមនុសិដ្ឋោតិ? “កថនវានំ ដបណលា“តិ។ ហោ។ អនន្តរស្សាត្វេវ? សាសតុំ។

ធោ ទហភេហិ-។

ធការហការភការន្តេហិ ក្រិយត្ថេហិ បរស្សានន្តរស្ស តស្ស ធ ហោតិ; វុទ្ធោ, ទុទ្ធំ,លទ្ធំ។

ទហា ឍោ-។

ទហា បរស្សានន្តរស្ស តស្ស ឍ ហោតិ; ទឌ្ឍោ។

ពហស្សុម ច-។

ពហា បរស្សានន្តរស្ស តស្ស សោ ហោតិ, ពហស្សុម ច សសន្តយោគេន; ពុឡ្ហោ។

រុហាទីហិ ហោ ឡ ច -។

រុហាទីហិ បរស្សានន្តរស្សតស្ស ហ ហោតិ, ឡោ ចាន្តស្ស; អារុឡ្ហោ, គុឡ្ហោ, វុឡ្ហោ, ពាឡ្ហោ; អនន្តរស្សាត្វេវ? អារោគតុំ។

មុហា វា-។

មុហា បរស្សានន្តរស្ស តស្ស ហ ហោតិ វា, ឡោ ចាន្តស្ស ហសន្តិយោគេន; មុឡ្ហោ, មុទ្ធោ។

ភិទាទិតោ នោ ក្តក្តវន្តូនំ-។ ភិទាទិតោ បរេសំ ក្តក្តវន្តូនំ តស្សនោ ហោតិ; ភិន្នោ, ភិន្នវា, ឆិន្នោ, ឆិន្នវា, ឆន្នោ, ឆន្នវា, ខិន្នោ, ខិន្នវា, ឧប្បន្នោ, ឧប្បននវា, សិន្នោ, សិន្នវា, សនេនា, សន្នវា, បីនោ, បីនវា, សូនោ, សូនវា, ទីនោ, ទីនវា, ឌីនោ, ឌីនវា, លីនោ, លីនវា, លូនោ, លូនវា--ក្តក្តវន្តូនត្តិ កឹ? ភិត្តិ; ឆិត្តិ, ភោត្តុំ, ឆេត្តុំ។

ទាត្តិន្នោ-។

ទាតោ បរេសំ ក្តក្តវន្តូនំ តស្ស ឥន្នោ ហោតិ; ទិន្នោ, ទិន្នវា។

កិរាទីហិ ណោ-។

កិរាទីហិ បរេសំ ក្តក្តវន្តូនំ តស្សានន្តរស្ស ណ ហោតិ; កិណ្ណោ, កិណ្ណវា, បុណ្ណោ, បុណ្ណវា, ខីណោ, ខីណវា។

តរាទីហ រិណ្ណោ-។

តរាទីហិ បរេសំ ក្តក្តវន្តូនំ តស្សរណ្ណោ ហោតិ; តិណ្ណោ, តិណ្ណវា, ជិណ្ណោ, ជិណ្ណវា, ចិណ្ណោ, ចិណ្ណវា។

គោ ភញ្ជាទីហិ-។

ភញ្ជាទីហិ បរេសំក្តក្តវន្តូនំ តស្សានន្តរស្សគ ហោតិ; ភគ្គោ, ភគ្គវា, លគ្គោ, លគ្គវា, និមុគ្គោ, និមុគ្គវា, សំវិគ្គោ, សំវិគ្គវា។

សុសា ខោ-។

សុសា បរេសំ ក្តក្តវន្តូនំ តស្ស ខោ ហោតិ; សុក្ខំ, សុក្ខវា។

បចា កោ-។

បចា បរេសំ ក្តក្តវន្តូនំ តស្ស កោ ហោតិ; បក្កោ, បក្កវា។

មុចា វា-។

មុចា បរេសំក្តក្តវន្តូនំ តស្ស កោ វា ហោតិ; មុក្កោ, មុត្តោ; មុក្កវា, មុត្តវា--សក្កោតិ ណ្វាទិសុ សិទ្ធំ--ក្តក្តវន្តូសុ សត្តោ សត្តវាត្វេវ ហោតិ។

លោបោ វឌ្ឍា ក្តិស្ស-។

វឌ្ឍា បរស្សក្តិស្ស តស្ស លោបោ ហោតិ; វឌ្ឍិ។

ក្វិស្ស-។

ក្រិយត្ថា បរស្ស ក្វិស្ស លោបោ ហោតិ; អភិភុ។

ណិណាបីនំ តេសុ-។

ណិណាបីនំ លោបោ ហោតិ តេសុ ណិណាបីសុ;'ការេន្តំ បយោជយយតិ'ការេតិ, ការាបេតិ។

ក្វចិ វិករណានំ-។

វិករណានំ ក្វចិ លោបោ ហោត; ឧទបាទិ, ហន្តិ។

មានស្ស មស្ស-។

ក្រិយត្ថា បរស្ស មានស្ស មការស្ស លោបោ ហោតិ ក្វចិ; ករាណោ; ក្វចតិ កឹ? កុរុមានោ។

ឯតលស្សេ-។

ឯតលានមេ ហោត ក្វចិ; គហេត្វា, អទេន្តិ; ក្វចិត្វេវ? វបិត្វា។

ប្យោ វា ត្វាស្ស សមាសេ-។

ត្វាស្សវា ប្យោ ហោត សមាសេ; បការោ'ប្យេ សស្សា'តិ។ វិសេសនត្ថា; អភិភុយ, អភិភវិត្វា--សមាសេតិ កឹ? បត្វា; ក្វវាសមាសេ'បិ ពហកុលាធិការា?លតំ ទន្តេហិ ឆិន្ទិយ។

តុំយានា-។

ត្វាស្ស វា តុំយានា ហោន្តិ សមាសេ ក្វចិ; អភិហឫំ, អភិហរិត្វា; អនុមោទិយាន, អនុមោទិត្វា--អសមាសេ-បិ ពហុលាធិការា? ទឫុំ; ទិស្វា--ឯសមប្បវិសយតាញ្ញបនត្ថោ យោគវិភាគោ។

ហនា រច្ចោ-។

ហនស្មា បរស្ស ត្វាស្ស រច្ចោ វា ហោតិ សមាសេ; អហច្ច, អហនិត្វា។

សាសាធិករា ចចរិច្ចា-។

សាសាធីហិ បរា ករា បរស្ស ត្វាស្ស ចចរិច្ចា វា ហោន្តិ យថាក្កមំ; សក្កច្ច, សក្ករិត្វា, អសក្កច្ច, អសក្ករិត្វា, អធិកិច្ច, អធិករិត្វា,

តតោ ច្ចោ-។

តតច្ចស្មា បរស្ស ត្វាស្ស ច្ចោ វា ហោតិ; អធិច្ច, អធិយិត្វា, សមេច្ច, សមេត្វា។

ទិសា វានវា ស ច-។

ទិសតោ ត្វាស្ស វានវា ហោន្តិ វា, ទិសស្ស ច សការោ តំ សន្និយោគេន; សស្ស សវិធានំ បររូបពាធនត្ថំ; ទិស្វាន, ទិស្វា, បស្សិត្វា--កថំ នាទដ្ឋា បរតោ ទោសន្តិ? ញាបកាត្វាស្ស វលោបោ; ឯវំ លទ្ធា(ន) ធនន្តិអាទិសុ។

ឯត ព្យញ្ជនស្ស-។

ក្រិយត្ថា បរស្ស ព្យញ្ជនាទិប្បច្ចយស្ស ញិ វា ហោតិ; ភុញ្ជិតុំ, ហោត្តុ; ព្យញ្ជនស្សាតិ កឹ? បាចកោ។

វា នស្ស ណោ-។

វាន្តតោ ក្រិយត្ថា បរស្ស បច្ចយនការស្ស ណោ ហោតិ; អរណំ, សរណំ។

ន ន្តមានត្យាទិនំ-។

វាន្តតោ បរេសំ ន្តមានត្យាទីនំ នស្ស ណោ ន ហោតិ; ករោន្តោ, កុរុមានោ; ករោន្តិ។

គមយមិសាសទិសានំ វា ច្ឆងិ-។

ឯតេសំ វា ច្ឆងិ ហោតិ ន្តមានត្យាទិសុ; គច្ឆន្តោ, គច្ឆមានោ, គច្ឆតិ; យច្ឆន្តោ, យច្ឆមានោ, យច្ឆតិ; តច្ឆន្តោ, តច្ឆមានោ, តច្ឆតិ; អច្ឆន្តោ, អច្ឆមានោ, អច្ឆតិ; ទិច្ឆន្តោ, ទិច្ឆមានោ, ទិច្ឆតិ។ វាតិ កឹ? គមិស្សតិ; វវត្ថិត វិហាសត្ថេនញ្ញេសុ ច ក្វចិ? តច្ឆិតព្ពំ, តច្ឆា, តច្ឆិតុំ; អច្ឆិតព្ពំ, អច្ឆតុំ; អញ្ញេសញ្ច យោគវិភាគា? បវេច្ឆតិ។

ជរមរានមីយងិ-។

ឯតេសមីយងិ វា ហោតិ ន្តមានត្យាទិសុ; ជីយន្តោ, ជីរន្តោ; ជីយមានោ, ជីរមានោ; ជីយតិ, ជីរតិ; មីយន្តោ, មរន្តោ; មីយមានោ, មរមានោ; មីយតិ, មរតិ។

ឋាបានំ តិដ្ឋបិវា-។

ឋបានំ តិដ្ឋបិវា ហោន្តិ វា ន្តមានត្យាទិសុ; តិដ្ឋន្តោ, តិដ្ឋមានោ, តិដ្ឋតិ; បិវន្តោ, បិវតិ; វាត្វេវ? ឋាតិ, បាតិ។

គមវទទានំ ឃម្មវជ្ជទជ្ជា-។

គមាទីនំ ឃម្មាទយោ វា ហោន្តិ ន្តមានត្យាទិសុ; ឃម្មន្តោ, គច្ឆន្តោ; វជ្ជន្តោ, វទន្តោ; ទជ្ជន្តោ, ទទន្តោ។

ករស្ស សោស្ស កុព្ពកុរុកយិរា-។

ករស្ស សខិការស្ស កុព្ពាទយោ វា ហោន្តិ ន្តមានត្យាទិសុ; កុព្ពន្តោ, កយិរន្តោ, ករោន្តោ; កុព្ពមានោ, កុរុមានោ, កយិរមានោ, ករាណោ; កុព្ពតិ, កយិរតិ, ករោតិ; កុព្ពតេ, កុរុតេ, កយិរតេ--វចត្តិតវិភាសត្ថា វាធិការស្ស ភិយ្យោ មានបរច្ឆក្កេសុកុរុ, ក្វចិទេវ បុព្ពច្ឆក្កេ? អគ្ឃំ កុរុតុ នោ ភវំ; សោស្សាតិ វុត្តត្តា កត្តរិ យេវិមេ។

គហស្ស ឃេប្បោ-។

គហស្ស វា ឃេប្បោតិ ន្តមានត្យាទិសុ; ឃេប្បន្តោ, ឃេប្បមានោ, ឃេប្បតិ--វាត្វេវ? គណ្ហាតិ។

ណោ និគ្គហិតស្ស-។

គហស្ស និគ្គហតស្ស ណោ ហោតិ; គណ្ហិតព្ពំ, គណ្ហិតុំ, គណ្ហន្តោ។

ឥតិ មោគ្គល្លានេ វ្យាករណេ វុត្តិយំ ខាទិកណ្ឌោ បញ្ចមោ។

វត្តមានេ តិអន្តិសិថមិមត្វន្តេ សេវ្ហេម្ហេ-។

វត្តមានាវទ្ធាបរិសមត្តេ អត្ថេ វត្តមានតោ ក្រិយត្ថា ត្យាទយោ ហោន្តី; គច្ឆតិ, គច្ឆន្តិ, គច្ឆសិ, គច្ឆថ, គច្ឆាមិ, គច្ឆាម; គច្ឆតេ, គច្ឆន្តេ, គច្ឆសេ, គច្ឆវ្ហេ, គច្ឆេ, គច្ឆម្ហេ --កថំ បុរេ អធម្មោ ទិប្បតិ, បុរា មរាមិតិ? វត្តមានស្សេវ វត្តមិច្ឆត្តា, តំសមីបស្សតគ្គហណេន គហណា; បុរេបុរាសទ្ទេហិ វា អនាគតត្តាវគម្យតេ, តទា តស្ស វត្តមានត្តា; កាលព្យត្តយោ វា ឯសោ; ភវន្តេវ ហិ កាលន្តរេ'បិ ត្យាទយោ ពាហុលកា?“សន្តេសុ បរិគុហាមិ មា ច កិញ្ចិ ឥតោ អទំ, កាយស្ស ភេទា អភិសម្បរាយំ សហព្យតំ គច្ឆតិ វាសវស្ស, អនេកជាតិសំសារំ សន្ធាវិស្សំ, អតិវេលំ នមស្សិស្សន្តិ“។

ភវិស្សតិ ស្សតិស្សន្តិស្សសិស្សថស្សាមិស្សាមស្សតេស្សន្តេ ស្សសេស្សវ្ហេស្សំស្សាម្ហេ-។

ភវិស្សតិ អនារទ្ធេ អត្ថេ វត្តមានតោ ក្រិយត្ថា ស្សត្យាទយោ ហោន្តិ; គមិស្សតិ, គមិស្សន្តិ, គមិស្សសិ, គមិស្សថ, គមិស្សាមិ, គមិស្សាម; គមិស្សតេ, គមិស្សន្តេ, គមិស្សសេ, គមិស្សវ្ហេ, គមិស្សំ, គមិស្សាម្ហេ។

នាមេ គរហាវិម្ហយេសុ-។

នាមសទ្ទេ និបាតេ សតិ គរហាយំ វិម្ហយេ ច គម្យមានេស្សត្យាទយោ ហោន្តិ; ឥមេ ហិ នាម កល្យាណធម្មា បដិជានិស្សន្តិ; ន ហិ នាម ភិក្ខវេ តស្ស មោឃបុរិសស្សបាណេសុ អនុទ្ទយា ភវិស្សតិ; កថញ្ហិ នាម សោ ភិក្ខវេ មោឃបុរិសោ សព្ពមត្តិកាមយំ កុដិកំ ករិស្សតិ; តត្ថ នាម ត្វំ មោឃបុរិសមយា វិរាគាយ ធម្មេ ទេសិតេ ស រាគាយ វេតេស្សសិ, អត្ថិ នាមតាត សុទិន្ន អាភិទោសិកំ កុម្មាសំ បរិភុញ្ជិស្សសិ, អត្ថិយេវិហាបិ និន្ទាវគមោ។ វិម្ហយេ?- អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ សន្តេន វត ភោ បព្ពជិតា វិហារេនវិរន្តិ, យត្រ ហិ នាម សញ្ញី សមានោ ជាគរោ បញ្ចមត្តានី សកដសតានិ និស្សាយ និស្សាយ អតិក្កន្តានិ នេវ ទក្ខិតិ, ន បន សទ្ទំ សោស្សតិ; អច្ឆរិយំ អន្ធោ នាម បព្ពតមារោហិស្សតិ; ពធិរោ នាម សទ្ទំ សោស្សតិ។

ភុតេ ឦឧំឱត្ថេម្ហាអាឩសេវ្ហំអម្ហេ-។

ភុតេ បរិសមត្តត្ថេ វត្តមានតោ ក្រិយត្ថា ឦអាទយោ ហោន្តិ; អគមី, អគមុំ, អគមោ, អគមិត្ថ, អគមី, អគមិម្ហា; អគមា, អគមូ, អគមិសេ, អគមិវ្ហំ, អគម, អគមិម្ហេ--ភុត សាមញ្ញាវចនិច្ឆាយមនជ្ជតនេបិ? សុវោ អហោសិ អានន្ទោ។

អនជ្ជតនេ អាឩឱត្ថអម្ហាត្ថត្ថុំសេវ្ហំកំម្ហសេ-។

អវិជ្ជមានជ្ជតនេ ភុតេ'ត្ថេ វត្តមានតោ ក្រិយត្ថា អាអាទយោ ហោន្តិ។

អាញាយ្យា ច ឧដ្ឋានា អាញាយ្យា ច សំវេសនា,
ឯសជ្ជតនោ កាលោ អហរូភយតឌ្ឍរត្តំ វា;

អគមា, អគមូ, អគមោ, អគមត្ថ, អគម, អគមម្ហា; អគមិត្ថ, អគមត្ថុំ, អគមសេ, អគមវ្ហំ, គមឹ, អគមម្ហសេ; អញ្ញបទត្ថោ កឹ? អជ្ជ ហិយ្យោ វា អគមាសិ។

បរោក្ខេ ឱឯត្ថអម្ភត្ថរេត្ថោវ្ហោតម្ហេ-។

អបច្ចក្ខេ ភុតានជ្ជតនេ’ត្ថេ ចត្តមានតោ ក្រិយត្ថា អអាទយោ ហោន្តិ; ជគាម, ជគមុ, ជគមេ, ជគមិត្ថ, ជគម, ជគមិម្ហ; ជគមិត្ថ, ជគមិរេ, ជគមិត្ថោ, ជគមិវ្ហោ, ជគមិ, ជគមិម្ហេ។ ————————————-

មូឡ្ហវិក្ខិត្តព្យាសត្តចិត្តោនត្តនាបិ ក្រិយា កតាភិនិព្ពត្តិកាលេ’នុបលទ្ធា សមានា ឯលេនានុមីយមានា បរោក្ខាច វត្តុតោ; តេនុត្តមវ្យយេ’បិ បយោគសម្ភវោ។

ឯយ្យាទោ វាតិបត្តិយយំ ស្សាស្សំសុស្សេស្សថស្សំស្សម្ហាស្សថ ស្សីសុស្សសេស្សវ្ហេស្សីស្សាម អសេ-។

ឯយ្យាទោ វិសយេ ក្រិយាតិបត្តិយំ ស្សាទយោ ហោន្តិ វិភាសា; វិធុរប្បច្ចយោបនិបាតតោ ការណវេកល្លតោ វា ក្រិយាយាតិ បតនមនិប្ផត្តិ ក្រិយាតិបត្តិ; ឯតេ ច ស្សាទយោ សាមត្ថិយាតីតានាគតេស្វេវ ហោន្តិ, ន វត្ត មានេ, តត្រ ក្រិយាតិបត្ត្យ សម្ភវា។

សចេ បឋមវយេ បព្ពជ្ជំ អលភិស្សា, អរហា អភវិស្សា; ទក្ខិណេន ចេ អគមិស្សា, ន សកដំ បរិយាភវិស្សា-ទក្ខិណេន ចេ អគមិស្សំសុ, អគមិស្សេ, អគមិស្សថ, អគមិស្សំ, អគមិស្សម្ហា, អគមិស្សថ, អគមិស្សីសុ, អគ មិស្សសេ, អគមិស្សវ្ហេ,អគមិស្សី, អគមិស្សាម អសេ- ន សកដំ បរិយាភវិស្សា។ វាតិ កឹ? ទក្ខិណេន ចេ គមិស្សតិ, ន សកដំ បរិយាភវិស្សតិ។

ហេតុផលេស្វេយ្យឯយ្យុំឯយ្យាសឯយ្យាថឯយ្យាមិឯយ្យាមឯថ ឯរំឯថោឯយ្យវ្ហោឯយ្យំឯយ្យាម្ហេ-។

ហេតុភុតាយំ ផលភុតាយញ្ច ក្រិយាយំ វត្តមានតោ ក្រិយត្ថាឯយ្យាទយោ វា ហោន្តិ។

សចេ សំខារា និច្ចា ភវេយ្យុំ, ន និរុជ្ឈេយ្យុំ; ទក្ខិនេណន ចេ គច្ឆេយ្យ, ន សកដំ បរិយាភវេយ្យ-ទក្ខិណេន ចេ គច្ឆេយ្យុំ, គច្ឆេយ្យាសិ, គច្ឆេយ្យាថ, គច្ឆេយ្យាមិ, គច្ឆេយយ្យាម; គច្ឆេថ, គច្ឆេរំ, គច្ឆេថោ, គច្ឆេយ្យវ្ហោ, គច្ឆេយ្យំ, គច្ឆេយ្យាម្ហេ- ន សកដំ បរិយាភវេយ្យ; ភវនំ គមនញ្ច ហេតុ, អនិរុជ្ឈនំ បរិយាភវនញ្ច ផលំ--ឥហ កស្មា ន ហោតិ?- ហន្តីតិ បលាយតិ, វស្សតីតិ ធាវតិ, ហនិស្សតីតិ បលាយិស្សតីតិ? ឥតិសទ្ទេនេវ ហេតុហេតុមន្តតាយយ ជោតិតត្តា វាតិ កឹ ទក្ខិណេន ចេ គមិស្សតិ, ន សកដំ បរិយា ភវិស្សតិ។

បញ្ហបត្ថនាវិធិស្វ-។

បញ្ហោ-សម្បុច្ឆនំ សម្បធារណា និរូបនា ការិយនិច្ឆយនំ; បត្ថនា-យាវនមិដ្ឋាសីសនញ្ច; វិធានំ វិធិ និយោជនំ ក្រិយាសុ វ្យាបារណា; សា ច ទុវិធាវ?- សាទរានាទរវសេន, វិសយភេទេន ភិន្នាយបិ តទុភយានតិ វត្តនតោ។

ឯតេសុ បញ្ហាទិសុ ក្រិយត្ថតោ ឯយ្យាទយោ ហោន្តិ; បញ្ហេ?-កិមាយស្មា វិនយម្បរិយាបុណេយ្យ,ឧទាហុ ធម្មំ?; គច្ឆេយ្យំ វាហំ ឧបោសថំ, ន វា គច្ឆេយ្យំ?, បត្ថនាយំ?- លភេយ្យាហកកម្ភន្តេ ភគវតោ សន្តិកេ បព្ពជ្ជំ, លភេយ្យំ ឧបសម្បទំ; បស្សេយ្យំ តំ វស្សសតំ អរោគំ។ វិធិម្ហិ?-ភវំ បត្តំ បចេយ្យ, ភវំ បុញ្ញំ ករេយ្យ, ឥហ ភវំ ភុញ្ជេយ្យ, ឥហ ភវំ និសីទេយ្យ, មាណវកំ ភវំ អជ្ឈាបេយ្យ--អនុញ្ញាបត្តកាលេសុបិ សិទ្ធាវ, តត្ថាបិ វិធិប្បតីតិតោ; អនុញ្ញាយំ?ឯវំករេយ្យាសិ។ បត្តកាលេ?- កដំ ករេយ្យាសិ, បត្តោ តេ កាលោ កដករណេ; យទិ សង្ឃស្ស បត្តកល្លំ សង្ឃោ ឧបោសថំ ករេយ្យ; ឯតស្ស ភគវា កាលោ, ឯតស្ស សុគត កាលោ, យម្ភគវា សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញបេយ្យ--បេសនេ’បិច្ឆន្តិ?- គាមំ ត្វំ ភណេ គច្ឆេយ្យាសិ។

តុអន្តុហិថមិមតំអន្តំស្សុវ្ហោញាមសេ-។

បញ្ហាទិស្វេតេ ហោន្តិ ក្រិយត្ថតោ; ក្រិយត្ថតោ; យច្ឆតុ, គច្ឆន្តុ, គច្ឆាហិ, គច្ឆថ, គច្ឆាមិ, គច្ឆាម, គច្ឆតំ, គច្ឆន្តំ, គច្ឆស្សុ, គច្ឆវ្ហោ, គច្ឆេ, គច្ឆាមសេ--បញ្ហេ?- កិន្នុ ពលុ ហោ វ្យាករណមធិយស្សុ?។ បត្ថនាយំ?- ទទាហិ មេ, ជិវតុ ភវំ។ វិសិដ្ឋិ?-កដំ ករោតុ ភវំ, បុញ្ញំ ករោតុ ភវំ, ឥហ ភវំ ភុញ្ជតុ, ឥហភវំ និសីទតុ, ឧទ្ទិសតុ ភន្តេ ភគវា បាតិមោក្ខំ។ បេសនេ?- គច្ឆ ភណេ គាមំ។ អនុមតិយំ?ឯវំ ករោហិ។ បត្តកាលេ?-កាលោ’យំ តេ មហាវីរ ឧប្បជ្ជ មាតុកុច្ឆិយំ។

សត្យារហេស្វេយ្យាទិ-។

សត្តិយំ អរហត្ថេ ច ក្រិយត្ថា។ ឯយ្យាទយោ ហោន្តិ; ភវំ ខលុ រជ្ជំ ករេយ្យ, ភវំ សត្តោ; អរហោ។

សម្ភាវនេ វា-។

សម្ភាវនេ គម្យមានេ ធាតុនា វុច្ចមានេ ច ឯយ្យាទយោហោន្តិ វិភាសា; អបិ បព្ពតំ សិរសា ភិន្ទេយ្យ។ ក្រិយាតិបត្តិយន្តស្សាទិ?- អសនិយាបិ ហតោ នាបតិស្សា សម្ភាវេមិ សទ្ទហាមិអវកប្បេមិ ភុញ្ជេយ្យ ភវំ; ភុជិស្សតិ ភវំ, អភុញ្ជិ ភវំ។ ក្រយាតិបត្តិយន្តស្សាទិ-សម្ភាវេមិ នាភុជិស្សំ ភវំ។

មាយោគេ ឦ្លអាអាទិ-។

មាយោគេ សតិ ឦ្លអាទយោ អាអាទយោ ច វា ហោន្តិ; មាស្សុបុនបិ ឯវរូបមកាសិ, មា ភវំ អគមា វនំ; វាតិ កឹ? មា តេកាមគុណេ ភមស្សុ ចិត្តំ, មា ត្វំ ករិស្សសិ, មា ត្វំ ករេយ្យាសិ--អសកកាលត្ថោ’យមារម្ភោ; ពុទ្ធោ’ភវិស្សតីតិ បទន្តរ សម្ពន្ធេន អនាគតកាលតា បតិយតេ, ឯវំ កតោ កដោ ស្វេភវិស្សតិ, ភាវិ កច្ច មាសីតិ; លុនាហិ លុនាហិត្វេវាយំ លុនាតិ, លុនស្សុ លុនស្សុត្វេវាយំ លុនាតីតិ ត្វាទីនមេវេតំ មជ្ឈិមបុរិ សេក វចនានមាភិក្ខញ្ញេ វិព្ពវនំ; តទំ វុត្តំ ហោតិ?-ឯវមេស តុរិតោ អញ្ញេ’បិ និយោជេន្តោ វិយ កិរិយំ ករោតីតិ; ឯវំ លុនាថ លុនាថាត្វេវាយំ លុនាតិ, លុនវ្ហោ លុនវ្ហោ ត្វេវាយំ លុនាតិ; តថា កាលត្តរេសុបិ លុនាហិ លុនាហិត្វេវាយំ អលុនិ, អលុនា, លុលាវ, លុនិស្សតីតិ; ឯវំ ស្សុម្ហិ ច យោជនីយំ--តថា សមុច្ចយេ’បិ មឋមដ, វិហារមដេត្វេ វាយមដតិ; មឋមដស្សុ, វិហារមដស្សុត្វេវាយមដតិ--ព្យាបារភេទេ តុ សាមញ្ញវចនស្សេវ ព្យាបកត្តា អនុប្បយោគោ ភវតិ? ឱទនំ ភុញ្ជ, យាគុម្បិវ, ធានា ខាទេត្វាវាយមជ្ឈោហរតិ។

បុព្ពបរច្ឆក្កានមេកានេកេសុ តុម្ហាម្ហសេសេសុ ទ្វេទ្វេ មជ្ឈិមុត្តមបឋមា-។

ឯកនេកេសុតុម្ហាម្ហសទ្ទវចនីយេសុ តទញ្ញសទ្ទវចនីយេសុ ច ការកេសុបុព្ពច្ឆក្កានំ បរច្ឆក្កានំ មជ្ឈិមុត្តមបឋមា ទ្វេ ទ្វេ ហោន្តិ យថាក្កមំ ក្រិយត្ថា; ឧត្តមសទ្ទោ’យំ សភាវតោ តតិយទុកេ វុទ្ធោ--ត្វំ គច្ឆសិ, តុម្ហេ គច្ឆថ, ត្វំ គច្ឆសេ, តុម្ហេ គច្ឆវ្ហេ; ត្វំគច្ឆសិ, តុម្ហេ គច្ឆថ, ត្វំ គច្ឆសេ, តុម្ហេ គច្ឆវ្ហេ; អហំគច្ឆាមិ, មយំ គច្ឆាម,អហំ គច្ឆេ, មយំ គច្ឆាម្ហេ; សោ គច្ឆតិ, តេ គច្ឆន្តិ, សោ គច្ឆតេ, តេ គច្ឆន្តេ។

សាមត្ថិយា លទ្ធន្តា អប្បយុជ្ជមានេសុបិ តុម្ហាម្ហសេសេសុ ភវន្តិ--គច្ឆសី, គច្ឆថ, គច្ឆសេ, គច្ឆវ្ហេ; គច្ឆាមិ, គច្ឆាម, គច្ឆេ, គច្ឆាម្ហេ; គច្ឆតិ,គច្ឆន្តិ, គច្ឆតេ, គច្ឆន្តេ។

អាឦ្លស្សាទិស្វញ វា-។

អាអាទោ ឦ្លអាទោ ស្សាអាទោ ច ក្រិយត្ថស្ស វា អញ ហោតិ, ញការោ’នុពន្ធោ--អគមា, គមា; អគមី, គមី; អគមិស្សា, គមិស្សា។

អអាទិស្វាហោ ព្រូស្ស-។ ព្រូស្ស អាហោ ហោតិ អអាទិសុ; អាហ, អាហុ។

ភុស្ស ចុក-។

អអាទិសុ ភុស្ស ចុក ហោតិ; កការោ’នុពន្ធោ; ឧការោ ឧច្ចារណត្ថោ; ពភុវ។

បុព្ពស្ស អ-។

អអាទិសុ ទ្វិត្តេ បុព្ពស្ស ភុស្សអ ហោតិ; ពភុវ។

ឧស្សំស្វាហា វា-។

អាហាទេសា បរស្សៀស្សអំសុវា ហោតិ; អាហំសុ អាហុ។

ត្យន្តីនំ ដដូ-។

អាហា បរេសំ តិអន្តីនំ ដដូ ហោន្តិ; ដការា សព្ពាទេសត្ថា; អាហ, អាហុ។ អតោយេវ ច ញាបកា តិអន្តិសុ ច ព្រូស្សាហោ។

ឦអាទោវចស្សោម-។

ឦអាទិសុវចស្ស ឱម ហោតិ; មការោ’នុពន្ធា; អវោច; ឦអាទោតិ កឹ? អវច។

ទាស្ស ទំ វា មមេស្វទ្វិត្តេ-។

អទ្វិត្តេ វត្តមានស្ស ទាស្ស ទំ វា ហោតិ មិមេសុ; ទម្មិ,ទេមិ; ទម្ម, ទេម។ អញ្ចិត្តេតិ កឹ? ទទាមិ។ ទទាម។

ករស្ស សោស្សកុំ-។

ករស្ស សឱការស្ស កុំ វា ហោតិ មិមេសុ; កុម្មិ, កុម្ម; ករោមិ, ករោម។

កា ឦអាទិសុ-។

ករស្ស សឱការស្សកា ហោតិ វា ឦអាទិសុ; អកាសិ, អករិ; អកំសុ, អករិំសុ; អកា, អករា។

ហាស្សចាហងិ ស្សេន-។

ករស្សសោស្សហាស្សច អាហងិ វា ហោតិ ស្សេន សហ; កាហតិ, ករិស្សតិ; អកាហា, អករិស្សា;ហាហតី, ហាយិស្សតិ; អាហាហា, អហាយិស្សា។

លភវសច្ឆិទភិទរុទានំ ច្ឆងិ-។

លភាទីនំ ច្ឆងិ វា ហោតិ ស្សេន សហ; អលច្ឆា, អលភិស្សា, លច្ឆតិ, លភិស្សតិ; អវច្ឆា, អវសិស្សា; វច្ឆតិ, វសិស្សតិ; ច្ឆេច្ឆា, អច្ឆិន្ទិស្សា; ឆេច្ឆតិ។ ឆិន្ទិស្សតិ; ហេច្ឆា, ភិន្ទិស្សា; ភេច្ឆតិ,ភិន្ទិស្សតិ; អរុច្ឆា, អរោទិស្សា; រុច្ឆតិ, រោទិស្សតិ។ អញ្ញស្មិម្បិ ឆិទស្ស វា ច្ឆងិ យោគវិភាគា?- អច្ឆេជ្ជំ, អច្ឆិន្ទីសុ។ អញ្ញេសំ វ?-គច្ឆំ, គច្ឆិស្សំ។

ភុជមុចវចវិសានំ ក្ខងិ-។

ភុជាទីនំ ក្ខងិ វា ហោតិ ស្សេន សហ; អភោក្ខា, អភុញ្ជិស្សា; ភោក្ខតិ, ភុជិស្សតិ; អមោក្ខា, អមុញ្ចិស្សា; មោក្ខតី មុញ្ចិស្សតិ; អចក្ខា, អវចិស្សា; ចក្ខតិ។ វចិស្សតិ; បាវេក្ខា, បាវិសិស្សា; បវេក្ខតិ, បវិសិស្សតិ។ វិសស្សាញ្ញស្មិម្បិ វា ក្ខងិ យោគវិភាគា?-បាវេក្ខិ, បាវិសិ។

អាឦអាទិសុ ហរស្សា-។

អាអាទោឦអាទោ ច ហរស្សអា ហោតិចា; អហា, អហរា; អភាសិ, អភរិ។

គមិស្ស-។

អាអាទោឦអាទោ ច គមិស្សា ហោតិ វា; អគា, អគមា; អគា,អគមិ។ សំសស្ស ច ឆងិ-។

សំសស្ស ច គមិស្ស ច ឆងិ វា ហោតិ អាត្លិអាទិសុ; អឌញ្ញា, អឌំសា; អឌញ្ញិ,អឌំសិ; អគញ្ញា, អគច្ឆា, អគញ្ញិ, អគច្ឆិ។

ហូស្សហេហេហិហោហី ស្សច្ចាទោ-។

ហូស្ស ហ្វាទយោ ហោន្តិ ស្សច្ចាទោ; ហេស្សតិ, ហេហិស្សតិ, ហោហិស្សតិ។

ណានាសុ រស្សោ-។

កណកនាសុ ក្រិយត្ថស្សរស្សោ ហោតិ; កិណាតិ, ធុនាតិ។

អាត្លិឧម្ហាស្សាស្សម្ហានំ វា-។

ឯសំ វា រស្សោ ហោតិ; គម, គមា; គមិ, គមី; គមុ; គមិម្ហ, គមិម្ហា; គមិស្ស, គមិស្សា; គមិស្សម្ហ, គមិស្សម្ហា។

កុសរុហេហិស្ស ឆិ-។

កុសា រុហា ច បរស្ស ត្លិស្ស ឆិ វា ហោតិ; អក្កោច្ឆិ, អក្កោសិ; អភិរុច្ឆិ, អភិរុហិ។

អត្លិស្សអាទីនំ ព្យញ្ជនស្សិញ្ញ-។

ក្រិយត្ថា បរេសំ អអាទីនំ ត្លិអាទិនំ ស្សអាទីនាវ ព្យញ្ជនស្សិញ្ញ ហោតិ វិភាសា; ពភុវិត្ថ,អភវិត្ថ, អភវិស្សា, អនុភវិស្សា, អនុភវិស្សតិ, អនុភោស្សតិ, (ហរិស្សតិ) ហស្សតិ។ ឯតេសន្តិ កឹ? ភវតិ; ព្យញ្ជនស្សាតិ កឹ? ពភុវ។

ព្រូតោ តិស្សីញ-។

ព្រូតោ បរស្ស តិស្ស ត្លិញ វា ហោតិ; ព្រវីតិ, ព្រូតិ។

ក្យស្ស-។

ក្រិយត្ថា បរស្សក្យស្ស ត្លិញា ហោតិ; បចីយតិ បច្ចតិ។

ឯយ្យាថស្សេអាត្លិថានំ ឱអអំត្ថត្ថោភ្វេក-។

ឯយ្យាថាទីនំ ឱអាទយោ វា ហោន្តិ យថាក្កមំ; តុម្ហេ ភវេយ្យាថោ, ភវេយ្យាថ; ត្វំ អភវិស្ស, អភវិស្សេ; អហំ អភវំ, អភវ; សោ អភវិត្ថ, អភវា; សោ អភវិត្ថោ, អភវី; តុម្ហេ ភវថភ្វេ, ភវថ--អាសហាវវិតោវ អកាវោ គយ្ហតេ--ថោ បនន្តេ និទ្ទេសា ត្វាទិសម្ពន្ធីយេវ, តស្សេវ វា និស្សិតត្ថា; និស្សយយករណម្បិ ហិ សុត្តកាវាវិណ្ណំ។

ឧំស្សីស្វំសុ -។

ឧមិច្ចស្ស តំសុអំសុ វា ហោន្តិ; អគមីសុ, អគមំសុ, អគមុំ។

ឯមន្តា សុំ-។

ញាទេសតោ ឱអាទេសតោ ច បរស្ស ឧមិច្ចស្ស សុំ វា ហោតិ; នេសុំ, នយីសុ; អស្សោសុំ, អស្សុំ--អាទេសត្តា ឧ្យា បនត្ថំ ត្តគ្គហណំ។

ហូតោ រេសុំ-។

ហូតោ បរស្ស ឧមិច្ចស្ស រេសុំ វា ហោតិ; អហេសុំ, អហរុំ។

ឱស្ស ឝេត្ថត្តោ-។

ឱស្ស អអានយោ វា ហោន្តិ; ត្វំ អភវ, អភវិ, អភវិត្ថ, អភវិត្ថោ, អភវោ។

សិ-។

ឱស្ស សិ វា ហោតិ; អហោសិ ត្វំ អហុវោ។

ទីឃា ឦស្ស-។

ទីឃតោ បរស្ស ឦស្ស សិ វា ហោតិ; អកាសិ, អកា; អទាសិ, អទា។

ម្ហាត្ថានមុញ-។

ម្ហាត្ថានមុញ្ញា ហោតិ; អគមុម្ហា, អគមិម្ហា; អគមុត្ថ, អគមិត្ថ។

ឥំស្ស ច សិញ-។

ឥមិច្ចស្ស សិញ វា ហោតិ ម្ហាត្ថានញ្ច ពហុលំ; អកាសី, អករិ; អអកាសិម្ហា, អករិម្ហា;អកាសិត្ថ, អករិត្ថ។

ឯយ្យុំស្សុំ-។

ឯយ្យុមិច្ចស្ស ឌំ វា ហោតិ; គច្ឆុំ, គច្ឆេយ្យុំ។

ហិស្សតោ លោបោ-។

អតោ បរស្ស ហិស្ស លោបោ វា ហោតិ; គច្ឆ, គច្ឆាហិ--អតោតិ កឹ? ករោហិ។

ក្យស្ស ស្សេ-។

ក្យស្ស វា លោបោ ហោតិ ស្សេ; អន្វភវិស្សា, អន្វភុយិស្សា, អនុភវិស្សតិ, អនុភុយិស្សតិ។

អត្ថិតេយ្យាទិច្ឆន្នំ ស្សុសសថសំសាម -។

អស-ភុវិច្ចស្មា បរេសំឯយ្យាទិច្ឆន្នំ សាទយោ ហោន្តិ យថាក្កមំ; អស្ស, អស្សុ, អស្ស, អស្សថ, អស្សំ, អស្សាម។

អាទិទ្វិន្នមិយាឥយុំ-។

អត្ថិតេយ្យាទិច្ឆន្នំ អាទិភូតានំ ទ្វិន្នំ ឥយាឥសុំ ហោន្តិ យថាក្កមំ; សិយា, សិយុំ។

តស្សថោ-។

អត្ថិតោ បរស្ស តការស្ស ថោ ហោតិ; អត្ថ, អត្ថុ។

សិហិស្វដ-។

អត្ថិស្ស អដ ហោតិ សិហិសុ; ដោ សព្ពាទេសត្ថោ; អសិ, អហិ។

មិមានំ វា ម្ហិម្ហា ច-។

អត្ថិស្មា បរេសំ មិមានំ ម្ហិម្ហា វា ហោន្តិ, តំសន្និយោ គេន ត្ថិស្ស អដ ច; អម្ហិ,អស្មិ; អម្ហ, អស្ម។

ឯសុ ស-។

ឯសុ មិមេសុអត្ថិស្ស សការោ ហោតិ; អស្មិ, អស្ម; បររូបពាធនត្ថំ។

ឍ្លអាទោ ទីឃោ-។

អត្ថិស្ស ទីឃោ ហោតិ ឍ្លអាទិម្ហិ; អាសិ, អាសុំ, អាសិ, អាសិត្ថ, អាសឹ, អាសិម្ហា។

ហិមិមេស្វស្ស-។ អការស្ស ទីឃោ ហោតិ ហិមិមេសុ; បវាហិ, បវាមិ, បវាម; មុយ្ហាមិ។

សកា ណាស្ស ខ ឍ្លអាទោ-។

សកស្មា កណាស្ស ខោ ហោតិ ឍ្ល អាទិសុ; អសក្ខិ, អសក្ខីសុ។

ស្សេ វា-។

សកស្មា កណាស្ស ខោ វា ភោតិ ស្សេ; សក្ខិស្សា, សក្កុណិស្សា; សក្ខិស្សតិ, សក្កុណិស្សតិ។

តេសុ សុតោ កេណាកណានំ រោដ-។

តេសុ ឍ្លអាទិស្សេសុ សុតោ បរេសំ កេណាកណានំ រោដ ហោតិ; អស្សោសិ, អសុណិ; អស្សោស្សា, អសុណិស្សា; សោស្សតិ, សុណិស្សតិ។

ញាស្ស សនាស្ស នាយោ តិម្ហិ-។

សនាស្ស ញាស្ស នាយោ វា ហោតិ តិម្ហិ; នាយតិ។ ជានាតិ។

ញាម្ហិ ជំ-។

ញាទេសេ សនាស្ស ញាស្ស ជំ វា ហោតិ; ជញ្ញា, ជានេយ្យ។

ឯយ្យស្សិយាញា វា-។

ញាតោ ឯយ្យស្ស ឥយាញា ហោន្តិ វា; ជានិយា, ជញ្ញា, ជានេយ្យ។

ឍ្លស្សច្ចាទិសុ កនា លោបោ-។

ឍ្លអាទោ ស្សច្ចាទោ ច ញាតោ កនា លោបោ វា ហោតិ; អញ្ញសិ, អជានិ; ញស្សតិ, ជានិស្សតិ។

ស្សស្ស ហិ កម្មេ-។

ញាតោ បរស្សស្សស្ស ហិ វា ហោតិ កម្មេ; បញ្ញាយិហិតិ, បញ្ញាយិស្សតី,

ឯតិស្មា-។

ឯតិស្មា បរស្សស្សស្សហិ ហោតិ វា; ឯហិតិ, ឯស្សតិ។

ហនា ឆេខា-។

ហនា ស្សស្ស ឆេខា វា ហោន្តិ; ហញ្ឆេម, ហនិស្សាម; បដិហំខាមិ, បដិហនិស្សាមិ។

ហាតោ ហ-។

ហាគោ បរស្ស ស្សស្ស ហ ហោតិ វា; ហាហតិ, ឆហិស្សតិ។

ទក្ខខហេហិហោហីហិ លោបោ-។

ទក្ខាទីហិ អាទេសេហិ បរស្សស្សស្ស លោបោ វា ហោតិ; ទក្ខតិ។ ទក្ខិស្សតិ; សក្ខតិ, សក្ខិស្សតិ; ហេហិតិ, ហេហិស្សតិ; ហោហិតិ, ហោហិស្សតិ។

កយិរេយ្យស្សេយ្យុមាទីនំ-។

កយិរា បរស្សេយ្យុមាទីនមេយ្យស្ស លោបោ ហោតិ; កយិរុំ, កយិរាសិ, កយិរាថ, កយិរាមិ, កយិរាម។

ដា-។

កយិរា បរស្ស ឯយ្យស្សដា ហោតិ; សោកយិរា។

ឯថស្សា-។

កយិរា បរស្សេថស្ស អា ហោតិ; កយិរាថ។

លភា តំឦនំ ថំថា វា-។

លភស្មា តំឦកច្ចេសំ ថំថា ហោន្តិ វា; អលត្ថំ, អលភឹ; អលត្ថ, អលភិ។

គុរុបុព្ពា រស្សា រេ ន្តេន្តីនំ-។

គុរុបុព្ពស្មា រស្សា បរេសំ ន្តេន្តីនំ រេ វា ហោតិ; គច្ឆរេ, គច្ឆន្តិ; គច្ឆរេ, គច្ឆន្តេ; គមិស្សរេ, គមិស្សន្តិ; គមិស្សរេ, គមិស្សន្តេ--គុរុបុព្ពាតិ កឹ? បចន្តិ។ រស្សាតិ កឹ? ហោន្តិ

ឯយ្យេយ្យាសេយ្យន្តំ ដេ-។

ឯយ្យាទីនំ ដេ វា ហោតិ; សោ ករេ, សោ ករេយ្យ; ត្វំ, ករេ, ត្វំ ករេយ្យាសិ; អហំ ករេ, អហំ ករេយ្យំ។

ឱវិករណស្ស បរច្ឆក្កេ-។

ឱវិករណស្ស ឧ ហោតិ បរច្ឆក្កវិសយេ; តនុតេ។

បុព្ពច្ឆក្កេ វា ក្វចិ-។

ឱវិករណស្ស ឧ ហោតិ វា ក្វចិ បុព្ពច្ឆក្កេ; វនុតិ, វនោតិ។

ឯយ្យាមស្សេមុ ច-។

ឯយ្យាមស្សេមុ វា ហោតិ, ឧ ច; ភវេមុ, ភវេយ្យាមុ, ភវេយ្យាម។

ឥតិ មោគ្គល្លានេ ព្យាករណេ វុត្តិយំ ត្យាទិកណ្ឌោ ឆដ្ឋោ។

សមត្តា ចាយំ មោគ្គល្លានវុត្តិ ឆហិ ភាណវារេហិ។

យស្ស រញ្ញោ បភាវេន ភាវិតត្តសមាកុលំ,
អនាកុលំ ទុលទ្ធីហិ ជាបកិក្ខូហិ សព្ពសោ;

លង្កាយ មុនិរាជស្ស សាសនំ សាធុ សណ្ឋិតំ,

បុណ្ណវន្ទសមាយោគា វារិធីច វិវទ្ធតេ;

បរក្កមភុជេ តស្មឹ សទ្ធាពុទ្ធិគុណោទិតេ,
មនុវំសទ្ធជាការេ លង្កាទីបំ បសាសតិ;

មាគ្គល្លានេន ថេរេន ធីមតា សុចិវុត្តិនំ,
រចិតំ យំ សុវិញ្ញេយ្យមសន្ទិទ្ធមនាកុលំ;

អសេសវិសយវ្យាបិ ជិនវ្យប្បថនិស្សយំ,
សទ្ទសត្ថមនាយាសសាធិយំ ពុទ្ធិវទ្ធនំ;

តស្ស វុត្តិ សមាសេន វិបុលត្ថប្បកាសនី,
រចិតា បុន តេនេវ សាសនុជ្ជោតការិនាតិ;